

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

59. årgang

21. oktober 2016

Indhold

I *Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser*

BESLUTNINGER OG RESOLUTIONER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016

2016/C 389/01	Resolution om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs bidrag til Kommissionens arbejdsprogram for 2017	1

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016

2016/C 389/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om konsekvenser for de vigtigste industrisektorer (samt for vækst og beskæftigelse) af en eventuel tildeling af markedsøkonomisk status til Kina (møntet på handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter) (Initiativudtalelse)	13
2016/C 389/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om etablering af en koalition mellem civilsamfundet og subnationale myndigheder til sikring af overholdelsen af Parisaftalens forpligtelser (Initiativudtalelse)	20
2016/C 389/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om den digitale søjle for vækst: e-seniorer, et potentiale, som udgør 25 % af den europæiske befolkning (initiativudtalelse)	28
2016/C 389/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det europæiske borgerinitiativ (revision) (initiativudtalelse)	35

III Forberedende retsakter

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU's 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016

2016/C 389/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om en handlingsplan for moms — Mod et fælles europæisk momsområde — De svære valg (COM(2016) 148 final)	43
2016/C 389/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Industri 4.0 og digital omstilling — Hvilken vej skal man gå (COM(2016) 180 final)	50
2016/C 389/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank — Stål: Bevaring af holdbare jobs og vækst i Europa (COM(2016) 155 final)	60
2016/C 389/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om bevarelse af fiskeressourcerne og beskyttelse af havets økosystemer ved hjælp af tekniske foranstaltninger, om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1967/2006, (EF) nr. 1098/2007, (EF) nr. 1224/2009 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1343/2011 og (EU) nr. 1380/2013 og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 894/97, (EF) nr. 850/98, (EF) nr. 2549/2000, (EF) nr. 254/2002, (EF) nr. 812/2004 og (EF) nr. 2187/2005 (COM(2016) 134 final — 2016/0074 (COD))	67
2016/C 389/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — EU's handlingsplan mod ulovlig handel med vilde dyr og planter (COM(2016) 87 final)	74
2016/C 389/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastsættelse af regler om tilgængeliggørelse på markedet af CE-mærkede gødningsprodukter og om ændring af forordning (EF) nr. 1069/2009 og (EF) nr. 1107/2009 (COM(2016) 157 final — 2016/0084 (COD))	80
2016/C 389/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En luftfartsstrategi for Europa (COM(2015) 598 final)	86
2016/C 389/13	Udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer for sejlads på indre vandveje og om ophævelse af Rådets direktiv 96/50/EF og Rådets direktiv 91/672/EØF (COM(2016) 82 final — 2016/0050 (COD))	93

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

BESLUTNINGER OG RESOLUTIONER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 518. PLENARFORSAMLING DEN 13.-14. JULI 2016

Resolution om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs bidrag til Kommissionens arbejdsprogram for 2017

(2016/C 389/01)

2017 — Et år med nye impulser og større solidaritet i Europa

Politisk erklæring

EØSU beklager, at den britiske befolkning ved folkeafstemningen stemte for at forlade EU. Det var en demokratisk afstemning, en legitim beslutning, men dens konsekvenser vil påvirke hele Europa og ikke bare et splittet Storbritannien. Nu starter en lang og vanskelig forhandlingsproces for at fastsætte vilkårene for dette exit. Vi ved ikke, hvordan og hvornår traktatens artikel 50 vil blive taget i anvendelse, men EØSU opfordrer til en hurtig igangsættelse af forhandlingerne for at reagere på den nuværende usikkerhed omkring Unionens fremtid og dens institutionelle og politiske struktur. Reaktionen på finansmarkederne er et klart signal om, at en ny recession er en reel mulighed (og ikke kun i Storbritannien) og at EU må skride til handling hurtigst muligt.

EØSU anmoder om at blive fuldt inddraget i forhandlingerne med Storbritannien. Det er klart, at den britiske folkeafstemning er et nyt, presserende wake-up-call for EU-institutionerne. Borgerne ønsker at blive inddraget i EU's beslutningstagningsproces, og konsekvenserne af Brexit er et vigtigt anliggende, som skal håndteres med fuld opbakning også fra borgerne i de andre EU-lande. EØSU er som repræsentant for civilsamfundets organisationer rede til at deltage aktivt i denne proces.

Endelig mener EØSU, at Kommissionen bør genoverveje de 10 prioriterede områder i sit program i betragtning af behovet for at håndtere Brexit hurtigst muligt med alt, hvad dette indebærer i institutionel, politisk, økonomisk og social henseende.

1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg er dybt bekymret for situationen i Den Europæiske Union. Den nuværende politiske og økonomiske kontekst — i et miljø, hvor de europæiske borgeres mistillid til EU's integrationsproces er voksende — gør, at Kommissionen må arbejde på at genetablere et klima af solidaritet og ansvarlighed, hvilket allerede var et mål i arbejdsprogrammet for 2016. Der er stadig flere tegn på, at medlemsstaterne mangler vilje til at finde fælles og sammenhængende løsninger. Samtidig bør det være en hjørnesteen i enhver EU-indsats at overbevise borgerne om deres ejerskab af EU's mål.

2. Flygtningekrisen kræver omgående humanitær handling. Samtidig bør man være særlig opmærksom på de europæiske regeringers vanskeligheder med at fremme løsninger, som alle EU-borgerne, der føler sig utrygge og bange, kan enes om. Der må åbnes sikre, lovlige korridorer, og EU må bevæge sig støt hen imod et fælles asylsystem ved at fuldføre den politik og de lovgivningsmæssige initiativer, som blev formuleret i maj og juli 2016. Kommissionen bør øge bestræbelserne på at styrke retsstatsprincippet i forbindelse med gennemførelsen af EU's gældende regelværk inden for asyl og migration

samt sikre en ansvarlig forvaltning af Schengenområdet med henblik på at genoprette den gensidige tillid og bæredygtigheden inden for fri bevægelighed. At sætte Schengenaftalen på spil ville være at ramme selve hjertet i det europæiske projekt og begrænse fremskridt. Det berettigede krav om mere reguleret kontrol med og forvaltning af de ydre grænser i fuld respekt for retsstatsprincippet, offentlighedens legitime krav om større sikkerhed og kravet om et tættere samarbejde i kampen mod terrorisme må ikke føre til, at der rejses barrierer i EU og at befolkningens frie bevægelighed indskrænkes.

3. Større bekymring vækker udbredelsen af antieuropæiske følelser og den øgede politiske repræsentation af fremmedfjendtlige og populistiske bevægelser i de nationale parlamenter og i samfundet som helhed, der truer de demokratiske værdier i Europa. I nogle medlemsstater er disse bevægelser i stand til at påvirke regeringen. Denne fjendtlighed over for EU som helhed, kan føre til en risikabel debat om opt-out-mekanismer til regeringer på grundlag af disses aktuelle politiske behov, hvilket Brexit-debatten lige har vist. EU skal reagere på denne tendens i retning af protektionisme og nationalisme ved bl.a. at imødegå den på kulturelt plan.

4. Vi bør dog ikke glemme eller undergrave de resultater, som EU hidtil har opnået, og det er blevet tid til, at den økonomiske integration bliver udbygget med en dybere politisk og social integration. Det indre marked er et centralt element i den europæiske integrationsproces, og lige konkurrencevilkår må bevares for enhver pris. Borgerne skal udgøre en aktiv del af denne udvikling. Dialogen på lokalt, nationalt og europæisk niveau skal styrkes og struktureres med hjælp fra civilsamfundet, herunder arbejdsmarkedets parter, der spiller en afgørende rolle for udstikningen af en ny kurs for Europa.

5. De unge har høj prioritet i denne kulturelle omstilling, både fordi de er hårdest ramt af arbejdsløshed og fordi de har størst potentiale for at afhjælpe krisen. På baggrund af deres erfaringer viser »Erasmus-generationen« åbenhed og villighed til at tale og vokse sammen med andre folk og kulturer. Kommissionen skal derfor — ud over de beskedne resultater af ungdomsgarantien — give alle unge mulighed for at drage fordel af europæiske udvekslinger, uanset uddannelsesniveau og arbejdsstilling.

6. I et fortsat usikkert økonomisk og socialt klima opfordres Kommissionen til at anvende alle tilgængelige ressourcer til at øge vækst, job af høj kvalitet og sociale fremskridt. Økonomiske, produktive og sociale investeringer er langt fra at være tilbage på niveauet fra før krisen. Der er brug for et vækstfremmende makroøkonomisk miljø, der drives af et gunstigt investeringsmiljø på et velfungerende indre marked. Der bør tages fat på alle aspekter af den internationale konkurrenceevne, og øget efterspørgsel på hjemmemarkedet kan give de europæiske virksomheder et løft på de internationale markeder, som vil stimulere en god cirkel, som alle vil få gavn af.

7. Den økonomiske styring skal rettes mod vækst og sociale fremskridt og gennemføre alle prioriteter i meddelelsen om skridt hen imod en fuldkommen Økonomisk og Monetær Union og den årlige vækstundersøgelse 2016. Landespecifikke henstillinger bør udnytte fleksibiliteten inden for stabilitets- og vækstpagtens nuværende regler bedre til at stimulere væksten. Ejerskabet af det europæiske semester må øges ved at inddrage civilsamfundet som helhed og anerkende arbejdsmarkedsparternes særlige karakteristika på europæisk og nationalt niveau.

8. Den ajourførte Europa 2020-strategi bør knyttes til FN's 2030-dagsorden, inkorporere de nye mål for bæredygtig udvikling, betragte de økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter som uadskillelige og gensidigt afhængige bestanddele og forny bestræbelserne på at opfylde de sociale målsætninger, hvor EU halter bagefter.

9. EØSU anmoder Kommissionen om at udvise lederskab og skabe konsensus og engagement i Europa-Parlamentet og Rådet med henblik på at gennemføre EU's interne og eksterne dagsorden.

10. EØSU opfordrer på denne baggrund Kommissionen til at centrere sit arbejdsprogram for 2017 om følgende tre strategiske områder i erkendelse af, at de indre og de eksterne dimensioner ligesom de økonomiske, sociale og politiske dimensioner hænger uløseligt sammen:

10.1. *Styrke EU's økonomiske og sociale samhørighed*

- For at nå op på en investeringsplan, der svarer til mindst 2 % EU's BNP, foreslår EØSU en finanspolitisk stimulering (bl.a. gennem offentlige investeringer), der målrettes investeringer, som fremmer innovation og vækst, prioriterer sektorer som energi, transport og bredbåndsinfrastruktur, digitalisering, kulstoffattig cirkulær økonomi, socialøkonomien og iværksætterkvalifikationer og job af høj kvalitet. Brugen af EU-midler skal være i overensstemmelse med disse målsætninger. Bæredygtige virksomheder og industriel vækst må befordres sammen med en målrettet plan for SMV.
- Hvad det europæiske semester angår, opfordrer EØSU Kommissionen til nøje at følge og gennemføre alle målsætninger, såvel de økonomiske som de sociale, der vedrører udarbejdelsen af sociale landespecifikke henstillinger med henblik på håndgribelige resultater i opfyldelsen af Europa 2020-målene, herunder kampen mod fattigdom og ulighed.
- Fuldførelsen af det indre marked kræver, at Kommissionen engagerer sig stærkt i prioriteterne fra 2016. Fri bevægelighed for arbejdstagere bør fortsat være en prioritet. Fair mobilitet består i at overholde principperne om ligebehandling og bekæmpe diskrimination på grundlag af nationalitet i overensstemmelse med gældende EU-ret for europæiske arbejdstagere.
- EØSU diskuterer i øjeblikket om, princippet om »lige løn for samme arbejde på samme arbejdsplads«, sådan som Kommissionens formand Jean-Claude Juncker siger, skal indarbejdes i EU's ramme for arbejdskraftmobilitet. Udvalget har tidligere givet udtryk for sine bekymringer over forvriddinger, der kan undergrave integration på arbejdsmarkedet og fair konkurrence.
- Den Økonomiske og Monetære Union er kernen i det indre marked, og EØSU insisterer på, at dens økonomiske, sociale og politiske søjler skal udvikles. Euroområdet — herunder de lande, der ønsker at tilslutte sig — har brug for en stærkere identitet.
- Udnyttelse af digitaliseringens muligheder kræver, at der træffes foranstaltninger på en række områder. EØSU tilskynder Kommissionen til at indføre en regelmæssig høringsproces til at styre følgerne for kvaliteten såvel som kvantitative aspekter af beskæftigelse, produktion, forbrug og offentlige tjenesteydelser til borgerne. Man skal være særlig opmærksom på gennemførelsen af dagsordenen for digitale færdigheder, navnlig i henseende til sikring af tilgængelighed for alle.
- Energiunionen er stadig langt fra fuldt gennemført. EØSU tilskynder Kommissionen til at fremskynde gennemførelsen af strategien for energiunionen for at garantere energiforsynings sikkerheden samt rimelige priser ved hjælp af en bred vifte af forskellige energikilder og et fuldt integreret indre energimarked. Der er brug for en fond for retfærdig omstilling til at støtte omstillingen til en lavemissionsøkonomi. Når det gælder klimapolitikken, er der brug for omgående og konkret handling. Kommissionen bør sikre, at civilsamfundet og borgerne på globalt, nationalt og subnationalt niveau inddrages mere i udviklingen, gennemgangen og især gennemførelsen af Parisaftalen.
- Flygtningekrisen skal forvaltes korrekt. Der må åbnes sikre, humanitære korridorer, og EU skal bevæge sig støt hen imod et fælles asylsystem.

10.2. *Styrke EU's globale rolle*

- I 2016 har EU gjort fremskridt som global aktør og bør udbygge sin position, når det gælder fremme af fred og stabilitet i konfliktområder. Men utilstrækkelig indre sammenhængskraft og mangel på politisk engagement har hidtil svækket EU's indflydelse i resten af verden. Effektive aktioner udadtil kræver så vidt muligt integrerede politiske foranstaltninger mellem interne og eksterne politikker.
- Der er behov for yderligere praktiske foranstaltninger med henblik på at styrke sikkerheden i Europa: en stærk fælles udenrigspolitik, der kan tage hånd om åbne konflikter i nabolande, en udviklingspolitik, der stemmer overens med andre internationale institutioners, internationalt politisamarbejde og effektiv kontrol ved de ydre grænser uden at slække på individuelle frihedsrettigheder og privatlivets fred.

- EØSU finder det afgørende vigtigt at bringe de igangværende bilaterale forhandlinger om handel og investeringer til en afslutning, at sikre balance imellem interesser som beskrevet i EØSU's udtalelse om Kommissionens meddelelse »Handel for alle« og at arbejde for en tilfredsstillende gennemførelse af disse. Gennemsigtighed og en rimelig balance mellem interesser skal man også stræbe efter i den multilaterale tilgang til handelsaftaler inden for WTO. Offentlige tjenesteydelser og standarder for miljø, det sociale område, arbejdstagere, forbrugere m.m. bør ikke forringes af EU-aftaler. Disse aftaler bør tværtimod stræbe efter at forbedre dem.
- De globale mål for bæredygtig udvikling i FN's 2030-dagsorden må integreres i de politikområder, der hører under EU's optræden udadtil.
- EØSU opfordrer Kommissionen til at centrere indsatsen om at påvirke og fremme udvikling og eksport af klimateknologier og -løsninger på globalt plan.

10.3. *Styrke borgernes ejerskab af EU*

- EØSU anmoder Kommissionen om at lancere en debat om, hvordan EU fungerer. Vi må bekræfte europæiske værdier i en fælles vision: betydningen af Europas solidaritetsbaserede dimension, social samhørighed og opbygning af et partecipatorisk og inklusivt demokrati.
- EØSU opfordrer på det kraftigste Kommissionen til tæt at overvåge medlemsstaternes overholdelse af retsstatsprincippet og chartret om grundlæggende rettigheder og til energisk at slå ned på eventuelle overtrædelser.
- EØSU beklager, at Kommissionen ikke har taget behørigt hensyn til EØSU's bidrag til arbejdsprogrammet for 2016 og at den ikke har fundet det hensigtsmæssigt med en dybtgående dialog om de politiske valg, den har truffet. Opbygning af en systematisk dialog med civilsamfundets organisationer og en styrkelse af den sociale dialog på alle niveauer er centrale for opfyldelsen af EU's mål.

HENSTILLINGER OG FORSLAG TIL HANDLING I TILKNYTNING TIL KOMMISSIONENS 10 PRIORITETER

1. **Nyt skub i beskæftigelse, vækst og investeringer**

- **Investeringer i infrastruktur, produktion og job af god kvalitet**
- **Et moderniseret europæisk semester for vækst, konkurrenceevne og sociale fremskridt**
- **Hurtigere indførelse af en kulstoffattig cirkulær økonomi**

1.1. Beskæftigelse har højeste prioritet igen i 2017. Dette gælder især nye job til langtidsarbejdsløse, kvinder, unge og migranter.

1.2. Kommissionen bør evaluere, hvordan EU's fonde er blevet brugt, og sikre, at finansieringen tildeles på en måde, som er effektivt rettet mod og optimerer stimuleringen af innovation og vækst samt prioriterer investeringer i infrastruktur, produktion og job af god kvalitet. Uregelmæssigheder i anvendelsen af EU's fonde skal overvåges og straffes mere effektivt.

1.3. Sektoren for sociale tjenesteydelser er blandt de betydeligste jobskabere i Europa. Kommissionen bør derfor udvikle en handlingsplan, der kan maksimere dens potentiale og gøre det muligt for den sociale sektor at opnå støtte fra Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer.

1.4. I 2017 bør den årlige vækstundersøgelse også give høj prioritet til sociale investeringer og hjælpe de økonomier, der halter bagefter, med at nå op på de europæiske økonomiske og sociale standarder.

1.5. Der er brug for et kvalifikationsfremstød baseret på en hurtig implementering af dagsordenen for nye kvalifikationer for Europa og ungdomsbeskæftigelsespakken (ungdomsgarantien og den europæiske alliance for lærlingeuddannelse).

1.6. Foranstaltningerne i handlingsplanen for den cirkulære økonomi skal gennemføres straks, især de foranstaltninger, der er med til at sikre et mere konkurrencedygtigt miljø for de europæiske virksomheder. Udvalget ser gerne, at Kommissionen undersøger, om det kan lade sig gøre at oprette en åben europæisk platform for cirkulær økonomi, som kan samle alle interessenter på området og har EØSU som vært.

2. Et forbundet digitalt indre marked

— Fremme digitalisering af infrastruktur, produktion og offentlige tjenester

— Øge kvalifikationerne og højne accepten af digital omstilling såvel i samfundet som helhed som blandt arbejdstagerne

2.1. Digitalisering af industrien vil blive en afgørende faktor for den europæiske økonomis konkurrenceevne. Digitaliseringsprocessen har betydelige følger for det europæiske civilsamfund og er blevet en vigtig del af folks liv. EØSU vil med sine tværgående ansvarsområder og som repræsentant for det organiserede civilsamfund gøre en indsats for at fremme accepten af politikker på området i det europæiske civilsamfund.

2.2. Den digitale økonomis potentiale, som er forbundet med andre store økonomiske forandringer (f.eks. overgangen til en deleøkonomi og en lavemissionsøkonomi), skal i højere grad være strategisk rettet mod opfyldelsen af FN's mål for bæredygtig udvikling.

2.3. For at fjerne uligheder mellem enkeltpersoner og mellem små virksomheder bør digitaliseringsdagsordenen udnyttes til fulde i forbindelse med udviklingen af intelligent produktion, intelligente energinet, intelligent transport og mobilitet, intelligente boliger og intelligente lokalsamfund. Der er også et stort potentiale i at anvende digitalisering til at forbedre offentlige tjenesteydelser og den offentlige forvaltning. Kommissionen bør fremme udveksling mellem medlemsstaterne af bedste praksis på dette område.

2.4. Arbejdsmarkedets parter bør som part i en europæisk koordineret strategi opfordres til at bruge alle instrumenter i den sociale dialog til at tackle digitaliseringsprocessens udfordringer med henblik på at skabe så mange muligheder for beskæftigelse af god kvalitet som muligt, omskole/videreudanne berørte arbejdstagere og identificere nye former for beskyttelse for disse arbejdstagere. For at sikre en samlet tilgang anbefales det at indføre en proces med regelmæssig høring af andre civilsamfundsorganisationer.

3. En modstandsdygtig energiunion med en fremadskuende politik for klimaforandringer

— Gennemførelse af strategien for energiunionen, herunder dens eksterne dimension

— Gennemførelse og global udbredelse af COP 21-beslutningerne

— Sikre en retfærdig omstilling til en lavemissionsøkonomi

3.1. Kommissionen skal fortsætte gennemførelsen af en fremsynet strategi i overensstemmelse med det arbejdsprogram, som blev vedlagt som bilag til meddelelsen om status over energiunionen 2015.

3.2. EØSU's forslag til en europæisk energidialog skal blive et nøgleinstrument, der sikrer, at civilsamfundets viden, bekymringer og interesser bliver en del af energiunionsprocessen.

3.3. COP 21-beslutningerne skal gennemføres med omgående virkning og under fuld inddragelse af civilsamfundet. Lige konkurrencevilkår er et must for virksomheder, der konkurrerer på det internationale marked, for at forhindre kulstoflækage. En opfordring til EU's medlemsstater om at indberette deres nationalt bestemte bidrag ville være det rigtige signal at sende. Også behovet for på ny at sætte gang i investeringerne og konsolidere EU's førerposition inden for grøn teknologi bør tages med i betragtning.

3.4. I lyset af COP 21-resultaterne må risiciene for kulstoflækage vurderes omhyggeligt, og der må indføres politiske instrumenter, der kan tackle dem effektivt, især i forbindelse med EU's emissionshandelssystem for perioden 2021-2030.

3.5. Fødevarerektoren er en af hovedårsagerne til klimaforandringerne, men rammes også selv hårdt af disse. Landbrugsfødevarerektorens rolle bør styrkes i forbindelse med tilpasning til og afbødning af følgerne af klimaforandringerne. Betydningen af forebyggelse og mindskelse af fødevarespild samt civilsamfundets indsats bør fremhæves i EU's handlingsplan for den cirkulære økonomi.

3.6. Ud over fonden for retfærdig omstilling skal EU indføre en innovationsfond og en moderniseringsfond og inddrage arbejdsmarkedets parter og andre civilsamfundsorganisationer i forbindelse med forvaltningen af disse fonde.

3.7. Som opfølgning på EØSU's undersøgelse om indbygget forældelse bør der lanceres et pilotprojekt vedrørende inkludering af anslået eller gennemsnitlig levetid i en produktmærkningsordning.

4. Et mere uddybet og mere fair indre marked med et styrket industrigrundlag

— **En industri i vækst og en velfungerende kapitalmarkedsunion**

— **Fremme af en mere konkurrencedygtig og grønnere økonomi, udvikling af socialøkonomiske virksomheder og indførelse af innovative modeller**

— **Mulighed for fair arbejdskraftmobilitet for alle**

— **Hen imod en mere fair beskatning**

4.1. Industrien er central for det indre marked. Den Europæiske Union må derfor fortsat koncentrere sig om at revitalisere industrien og opfylde målsætningen om at øge dennes bidrag til EU's BNP til 20 % i 2020. Man bør især være opmærksom på udfordringerne for stålindustrien gennem en omlægning af statsstøtten og en mere målrettet anvendelse af Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen. En handlingsplan om den europæiske forsvarsindustri, der kan give betydelige besparelser på indkøb af forsvarsmateriel, må også føres ud i livet.

4.2. EØSU efterlyser effektive foranstaltninger, der kan forbedre adgangen til finansiering samt initiativer inden for rammerne af kapitalmarkedsunionen. Finanssektorens regulerings- og (mikro- og makroprudentielle) tilsynsramme bør tilpasses for at mindske risikoen for tilsynsarbitrage. Skyggebanksektoren bør også tages op i den forbindelse. Der bør endvidere udvikles metoder til at udnytte den kapital, der er til rådighed i statslige investeringsfonde. I bankunionsprocessen bør der henvises til banktjenesternes public service-komponent. Borgerne skal kunne bruge disse tjenester i forvisning om, at de er gennemsigtige, pålidelige og billige.

4.3. Der er brug for en konkret handlingsplan for at fjerne de barrierer, som SMV'er, herunder mikro- og familievirksomheder, møder såvel på hjemmemarkedet som ved handel over grænserne.

4.4. Med henblik på at frigøre de socialøkonomiske virksomheders potentiale anmoder EØSU Kommissionen om at iværksætte en handlingsplan for socialøkonomien og skabe et komplet økosystem for dennes udvikling og vækst.

4.5. EØSU fremhæver behovet for at øge Europas konkurrenceevne og støtte den grønne økonomi. I denne sammenhæng er det vigtigt at fremme ikke kun princippet om at bevare lige konkurrencevilkår, men også nye forretningsmodeller, der skaber balance mellem økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter, når strategien for det indre marked skal revideres i 2017. Deleøkonomien, den funktionelle økonomi og den cirkulære økonomi kræver klare retningslinjer for at blomstre. En samlet tilgang, der tager hensyn til de forskellige sociale, økonomiske og miljømæssige

aspekter under en sammenhængende politisk ramme, er essentiel. Det er afgørende vigtigt at etablere en mere ambitiøs strategi for virksomhedernes sociale ansvar, som i højere grad anerkender virksomhedernes bidrag til almenvellet, på grundlag af indikatorer for trivsel og social udvikling (hinsides BNP).

4.6. Med hensyn til offentlige indkøb i overensstemmelse med de nye direktiver er det nødvendigt at fremme anvendelsen af sociale klausuler og et forbeholdt marked og at udarbejde en vejledning for de ordregivende myndigheder.

4.7. Fair arbejdskraftmobilitet skal sikres. I den forbindelse er EØSU i øjeblikket i færd med at udarbejde en udtalelse om Kommissionens forslag om revision af direktiv 96/71/EF, ligesom det behandler spørgsmålet om at støtte friheden til at levere tjenesteydelser og spørgsmålet om at bevare både fair konkurrence på servicemarkedet og ligebehandling på arbejdsmarkedet.

4.8. Behovene for politikudvikling under den fælles landbrugspolitik i forbindelse med midtvejsevalueringen af FFR 2014-2020 bør sigte mod fortsat at give en central placering til multifunktionalitet, familiebrug og bæredygtighed i europæisk landbrug. Kommissionen bør udarbejde en europæisk fødevarerstrategi via en samlet tilgang, der omfatter hele forsyningskæden fra landbrug til forbrugere, og sikre sammenhæng mellem politikker for forskellige sektorer fra landbrugspolitik til handels-, uddannelses- og klimapolitik.

4.9. EU's dagsorden for byerne er af allerstørste betydning. Kommissionen bør udarbejde en hvidbog om landdistrikter. Det skal dog pointeres, at by- og landområder hænger tæt sammen og ikke har nogen alternativer.

4.10. Det er vigtigt at høste beskæftigelsesfordelene af det indre marked, især hvad angår tjenesteydelser, digitalisering og arbejdskraftmobilitet. Det indre markeds gode funktion og en ramme, der garanterer folks sikkerhed, udgør sammen med fair konkurrence grundlaget for økonomisk genopretning i Europa. EØSU understreger ligeledes behovet for at forbedre fattige arbejdstageres situation og at udvikle effektive værktøjer og politikker, der kan garantere en anstændig løn og tryghed i nye arbejdsrelationer.

4.11. Der skal gøres fremskridt med hensyn til handlingsplanen for en effektiv selskabsbeskatning, især i henseende til det fælles konsoliderede selskabsskattegrundlag. EØSU opfordrer til, at der tages afgørende skridt til at tackle skattesvig, skatteunddragelse og aggressiv skatteplanlægning. Skatten bør opkræves dér, hvor den økonomiske substans er til stede. I dette øjemed vil EØSU gerne sikre sig, at EU deltager fuldt i OECD's handlingsplan for bekæmpelse af skatteundgåelse, udhuling af skattegrundlag og overførsel af overskud (BEPS).

4.12. EØSU bifalder, at Kommissionens fokus under den sidste europæiske semestercyklus var på en progressiv omlægning af skattebyrden fra lavtlønnede skatteyderne til et mere effektivt og retfærdigt skattesystem, der tilskynder til et skifte i retning af skatter, der har færre dæmpende følger end skat på arbejde. Reformer af skattesystemerne er desuden nødvendige for at sikre deres omfordelende rolle, som kan medvirke til at bekæmpe uligheder.

5. En mere uddybet og mere fair Økonomisk og Monetær Union

— **En køreplan for fuldendelsen af Den Økonomiske og Monetære Union, herunder bankunionen**

— **Presse på for en økonomisk og politisk union**

— **Sætte det europæiske semester i stand til at indfri Europa 2020-strategiens mål såvel som sociale mål**

5.1. I betragtning af den monetære politiks meget begrænsede evne til at stimulere efterspørgslen er økonomien i euroområdet fanget i en såkaldt »likviditetsfælde«. Der er brug for større solidaritet fra lande med strukturelle overskud, som i højere grad bør bidrage til ekspansive politikker.

5.2. Euroområdet skal styrke sit vækstpotentiale og sin evne til at klare asymmetriske chok og fremme økonomisk og social konvergens. Dette kræver en ny forordning om en særlig finanspolitisk kapacitet. EØSU slår til lyd for, at der indføres en makroøkonomisk dialog i euroområdet som et centralt bidrag til den demokratiske og sociale udvikling af ØMU'en. EØSU understreger, at fremtidige diskussioner ikke bør henvise til »konkurrenceevneråd« men til »råd for konkurrenceevne, social samhørighed og bæredygtighed«. Euroområdet vil skulle tale med én stemme i internationale organer.

5.3. EØSU forventer, at EU-institutionerne tager fat på anden fase af køreplanen for fuldendelsen af ØMU'en i 2017 og giver euroområdet en klar identitet. En tilsvarende køreplan bør omfatte en politisk dialog om indførelse af institutionelle tiltag, hvoraf nogle måske vil kræve traktatændringer.

5.4. Drøftelserne skal ideelt set omfatte følgende: en mere robust struktur for euroområdet, eurorådets skattemæssige kapacitet og fælles udstedelse af gældsbeviser for medlemsstaterne i euroområdet forvaltet af en europæisk valutafond, større ansvarlighed og demokratisk legitimitet for ØMU'en, som opnås ved at styrke Europa-Parlamentets beføjelser, en bedre struktureret interparlamentarisk konference med en tættere inddragelse af de nationale parlamenter samt afstemninger, der kun omfatter EP-medlemmer fra euroområdet, i forbindelse med ØMU-kompetenceanliggender.

5.5. Som led i det europæiske semester kan civil og social dialog være en drivkraft for vellykkede, bæredygtige og inklusive økonomiske, beskæftigelsesmæssige og sociale reformer. Nationale parlamenter skal inddrages i planlægningen og evalueringen af de nationale reformprogrammer og i gennemførelsen af de landespecifikke henstillinger i tråd med Europa 2020-målene. Arbejdsmarkedets parter spiller en særlig rolle i forbindelse med deres enekompetencer, ansvar og opgaver.

5.6. Der må omgående træffes foranstaltninger til at indføre sikkerhedsnet for lavtlønnede og sårbare arbejdstagere, sikre en anstændig indkomst til husholdningerne, satse på fattige områder og udligne uligheder. EU's søjle for sociale rettigheder skal defineres klart og gennemføres i 2017 med aktive bidrag fra arbejdsmarkedets parter og andre civilsamfundsorganisationer. EU's søjle for sociale rettigheder skal dog støtte bæredygtig økonomisk udvikling og jobskabelse og skal i dette øjemed levere håndgribelige resultater, der kan forbedre europæernes arbejdsforhold og livskvalitet samt fremme effektive og inklusive arbejdsmarkeder samt offentlige serviceydelser af høj kvalitet, der er tilgængelige for alle.

5.7. Som en del af en finansiel union er bankunionen central for sikringen af euroens integritet og for at øge risikodelingen med den private sektor. Forslaget til en europæisk indskudsforsikringsordning er en vigtig del af bankunionen. Yderligere risikodeling som en del af forslaget om EDIS skal gå hånd i hånd med yderligere risikoreduktion i bankunionen. Der bør straks tages hånd om begge, og de bør de facto gennemføres. Kommissionen bør udarbejde en altomfattende og dybtgående konsekvensanalyse med henblik på at styrke forslagets legitimitet yderligere.

6. Fornuftige og afbalancerede frihandelsaftaler

— **Indgåelse af handelsaftaler med ambitiøse og innovative kapitler om handel og bæredygtig udvikling.**

— **Høste fordelene ved den civile og sociale dialog**

6.1. Der er brug for politisk sammenhæng mellem udviklingspolitikker og handelspolitikker. Som det fremgår af meddelelsen »Handel for alle«, bør standarder for miljø, sociale forhold, arbejdstagere, forbrugere m.m. og offentlige tjenesteydelser ikke forringes gennem EU-aftaler, men tværtimod forbedres.

6.2. Udvalget finder det — på visse betingelser — vigtigt at bringe de igangværende handels- og investeringsforhandlinger til afslutning på en afbalanceret måde (herunder TTIP, CETA, EU-Japan, investeringsforhandlinger EU-Kina, forhandlinger, der involverer ASEAN-landene, og enhver udestående økonomisk partnerskabsaftale) samt overvåge, at gennemførelsen er effektiv, når aftalerne er blevet ratificeret.

6.3. Gennemsigtighed og en rimelig balance mellem interesser skal man også stræbe efter i de plurilaterale forhandlinger om tjenesteydelser og miljøprodukter.

6.4. Den fortsatte satsning på bilaterale handelsforhandlinger bør ikke svække EU's engagement i WTO og en stærk multilateral global aftale, og eventuelle modstridende regler bør undgås. Der er brug for en mere fokuseret tilgang i WTO-forhandlingerne, f.eks. til den digitale handel.

6.5. Handel er af central betydning for EU's fremstillingssektorer og for forsvaret af det europæiske marked mod unfair adfærd og dumping gennem opdaterede, defensive handelsinstrumenter, der yder det indre marked fuld beskyttelse mod unfair import fra lande uden for EU. Kommissionen bør dog nøje vurdere konsekvenserne af beslutningen vedrørende Kinas status som markedsøkonomi.

6.6. Selv om det investeringsdomstolssystem, som Kommissionen for nylig foreslog, er et fremskridt i forhold til den miskrediterede, USA-støttede mekanisme til bilæggelse af tvister mellem investorer og stater, er det stadig kontroversielt og må analyseres nærmere.

6.7. EU's handelspolitik bør tage hensyn til de forskellige holdninger, der er kommet til udtryk vedrørende konsekvenserne af handelsaftaler. Især bør man sørge for, at fælles organer med repræsentation fra alle dele af civilsamfundet inddrages i overvågningen af alle aspekter af frihandelsaftaler. EØSU's ekspertise kan tilføre dette arbejde en enestående merværdi. Konsekvensanalyser af fremtidige og igangværende forhandlinger er stadig et nøgleredskab for dem, der deltager i overvågningen af forhandlingerne.

7. Et område med retfærdighed og grundlæggende rettigheder baseret på gensidig tillid

— Forbedre borgernes sikkerhed

— I overensstemmelse med retsstatsprincippet

— Fjerne barrierer og udfylde huller

7.1. De europæiske borgeres stigende behov for sikkerhed kræver omgående handling for at beskytte den europæiske integrations vigtigste resultater og genvinde medlemsstaternes tillid. Kampen mod terrorisme kræver et tæt samarbejde mellem medlemsstaterne og mellem disses myndigheder.

7.2. Indsatsen for fred i Mellemøsten, internationalt politisamarbejde, effektiv kontrol ved de ydre grænser og udviklingspolitik er alle et uundværligt supplement til de foranstaltninger, der skal styrke sikkerheden i Europa.

7.3. I 2017 må EU styrke de dele af EU's indsats, som er beskrevet i den europæiske dagsorden om sikkerhed. EU's sikkerhedsdagsorden skal sikre fuld overholdelse af retsstatsprincippet og respekt for grundlæggende rettigheder i medlemsstaterne, herunder demokrati, menneskerettigheder, økonomiske og sociale rettigheder og en effektiv civilsamsfundsdialog.

7.4. Blokeringen af forslaget til direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling (COM 2008 (426) final) og betydelig forøgelse af civilsamsfundets deltagelse bør fjernes.

7.5. Strategien for ligestilling mellem kønnene 2010-2015 bør fornyes med klare mål, praktiske foranstaltninger og effektiv overvågning af fremskridt i indsatsen mod kønsdiskrimination på arbejdsmarkedet, inden for uddannelse og i beslutningstagningen samt i håndteringen af kønsbaseret vold.

7.6. Den europæiske handicapstrategi bør opgraderes på baggrund af FN's komité for rettigheder for personer med handicap CRPD's iagttagelser ved hjælp af relevant lovgivning og lancering af et prioritetskort, der er anerkendt i alle medlemsstater.

7.7. Med hensyn til kampen mod fattigdom skal der fastsættes særlige indikatorer og målsætninger for børn i sårbare situationer.

7.8. Nye former for sårbarhed, f.eks. usikre ansættelsesforhold, fattigdom blandt personer i arbejde, og situationen for ældre og unge kvinder, enlige mødre og kvindelige migranter må også tages op.

8. Hen imod en ny migrationspolitik

— God forvaltning af flygtninge

— Integration af migranter

— Bekæmpelse af populisme og xenofobi

8.1. EU er nødt til at reagere på migration- og asylspørgsmålene i tæt samarbejde med medlemsstaterne med fælles og praktiske foranstaltninger. EØSU henviser til henstillingerne i den rapport, som det har udarbejdet på grundlag af studiebesøg i 11 medlemsstater. Der må gives høj prioritet til forslagene i Europa-Parlamentets betænkning om situationen i Middelhavsområdet og behovet for en holistisk EU-tilgang til migration.

8.2. Betingelserne for at bringe Schengenreglernes undtagelser vedrørende grænsekontrol til ophør og for at sikre retsstatsprincippet i forvaltningen af Schengenområdet må tilvejebringes i 2017.

8.3. Det foreslåede fælles asylsystem kan efter alt at dømme indføres på mellemlangt sigt. Kommissionens lovgivningsmæssige og politiske initiativer må vedtages hurtigst muligt af hensyn til ansøgerne om international beskyttelse og disses generelle interesse samt retsstatsprincippet som et udtryk for konkret solidaritet mellem medlemsstaterne.

8.4. Det er derfor vigtigt at revurdere forslaget om genbosættelse, omfordeling og beskyttelse af asylansøgere med henblik på at åbne lovlige og sikre ruter for disse.

8.5. I den henseende ønsker EØSU at understrege, at aftalen mellem EU og Tyrkiet mangler de nødvendige garantier for overholdelse af EU's grundlæggende rettigheder og internationale forpligtelser. Det er nødvendigt med en beslutsom indsats for at genoprette det positive samarbejde med de tyrkiske myndigheder og myndighederne i nabolandene, som er vigtige for at holde EU's grænser sikre.

8.6. Migrationspolitik kræver ressourcer til integration af migranter og flygtninge. Udvalget påskønner bestræbelserne på at anvende de ressourcer, der er til rådighed i forskellige europæiske fonde, mere rationelt. Ressourcerne må øges, navnlig under Den Europæiske Socialfond, for de medlemsstater, der har flest udfordringer med at integrere migranter og flygtninge.

8.7. Det er afgørende vigtigt at få personer, der opholder sig lovligt i Europa, i gang med en uddannelse, hjælpe dem med at komme ud på arbejdsmarkedet og bistå dem med at blive integreret i samfundet i almindelighed. Det er ligeledes af vital betydning at tackle det stigende problem med fremmedhad og populisme, som ofte er forbundet med store migrationsstrømme. Den fælles erklæring fra arbejdsmarkedsparterne og de økonomiske interesseorganisationer i Europa (EFS, Business Europe, CEEP, UEAPME og Eurochambres) og det arbejde, som civilsamfundsorganisationerne og de socialøkonomiske aktører har udført, viser vejen frem.

9. En stærkere global aktør

— Indre samhørighed bag indsatsen udadtil

— Samarbejde med naboer og strategiske partnere

9.1. EU bør styrke sin position som global aktør for fred og stabilitet i konfliktområder inden for rammerne af de internationale institutioner og agere på en mere sammenhængende måde. Der er brug for integrerede politiske foranstaltninger mellem Kommissionens interne og eksterne politikker med henblik på en effektiv optræden udadtil. Bedre relationer og et bedre samarbejde med strategiske partnere er essentielt for at spille en stærk rolle som global aktør.

9.2. EU's bidrag til samarbejde og udvikling bør prioritere demokratiseringsprocesser i nabolandene. Det er nødvendigt med konkret handling, der understøttes af godt planlagte investeringer finansieret af EU i samarbejde med Verdensbanken.

9.3. Dialogen med civilsamfundsorganisationerne og mellemfolkelig kontakt bør integreres på passende vis i EU's optræden udadtil. Det er helt afgørende at støtte oprettelsen af en struktureret dialog med civilsamfundsorganisationer i regionen i forbindelse med evaluering af den europæiske naboskabspolitik. Den sociale dialog bør endvidere blive en integreret del af EU's samarbejds- og udviklingsprogrammer.

9.4. Evaluering af den europæiske naboskabspolitik skal have høj prioritet. Relationer med lande syd og øst for Middelhavet bør ikke være styret af en defensiv tilgang dikteret af sikkerhedsaspekter eller flygtningekrisen, men snarere udvikle sig til en politik for reel fælles udvikling mellem ligeværdige parter.

9.5. Man bør være særlig opmærksom på relationerne til Rusland, bl.a. omfattende en større diplomatisk indsats over for dette land, især hvad angår relationer på energiområdet.

9.6. Behovet for at mødes og påbegynde gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling og COP 21-målene vil få central betydning. Målene for bæredygtig udvikling skal navnlig forme EU's udviklingsdagsorden. EU skal være proaktiv i forbindelse med vurderingen af midler, herunder budgetbehov, som bliver nødvendige for at tackle disse udfordringer. En passende forvaltningsramme skal sikre en stærk inddragelse af civilsamfundet. EØSU gentager sit forslag om et »europæisk forum for bæredygtig udvikling«.

10. En Union i demokratisk forandring

— Fremme aktivt borgerskab og participatorisk demokrati

— Større åbenhed og gennemsigtighed

— Øge den civile dialog og styrke den sociale dialog

10.1. For at tackle de fælles og komplekse udfordringer, som EU står overfor, er det helt afgørende at samle alle sektorer og ressourcer om at skabe fælles løsninger. Civilsamfundet er centralt for at skabe fremskridt inden for denne afgørende form for innovation, og forandringer forudsætter navnlig borgernes tillid. Civilsamfundets aktører skal derfor inddrages på lige fod med andre aktører for at sikre, at deres bidrag udnyttes til fulde. Dette indebærer ændringer i kulturen, men også støtte til værdien af et stærkt og uafhængigt civilsamfund på såvel medlemsstatsniveau som EU-niveau.

10.2. I den forbindelse minder EØSU Kommissionen om sin opfordring til at offentliggøre en grønbog om, hvordan den civile dialog kan tilrettelægges effektivt og på permanent basis.

10.3. EØSU anmoder på ny om, at høringsprocesser med de berørte parter bliver forbedret, hvad angår repræsentativitet, tilgængelighed, gennemsigtighed og tilbagemelding.

10.4. Arbejdet vedrørende forslaget til en revision af forordningen om det europæiske borgerinitiativ må sættes i gang for at gøre denne mere effektiv.

10.5. For EØSU har en styrkelse af det participatoriske demokrati stadig høj prioritet for at give EU's beslutnings- og tagningsproces mere demokratisk modstandskraft. I den forbindelse bør en ny interinstitutionel aftale mellem Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet give institutionelle rådgivende organer som EØSU mulighed for at øve mere indflydelse på lovgivningsmæssige forslag under beslutningstagningen.

10.6. Bedre regulering bør blive en metode til at sikre mere effektive og enkle lovtekster med klare og gennemsigtige målsætninger. Man bør overveje forslaget om et lovgivningsmæssigt fodaftryk for bedre at kunne overvåge udviklingen af lovgivning, som sætter civilsamfundsorganisationerne i stand til at deltage og styrker inddragelsen af arbejdsmarkedets parter i lovgivningsprocessen, så de sikrer sig, at deres behov og forhåbninger bliver hørt.

10.7. Kommissionen bør fortsætte REFIT-processen, hvori EØSU bør tildeles en stærkere rolle. REFIT-programmet bør dog ikke underminere arbejdstagerrettigheder og sociale rettigheder endsige miljø- og forbrugerbeskyttelse. Åbenhed og gennemsigtighed i bedre lovgivningsprocesser kan føre til mere effektiv regulering, bl.a. for SMV'er, hvilket bør tilskynde modtagere til at foreslå bundstyrede lovgivningsinitiativer og navnlig føre til øget inddragelse af civilsamfundets aktører.

10.8. De europæiske arbejdsmarkedsparter præsenterede i marts 2016 fire fælles holdninger til henholdsvis relancering af den sociale dialog, flygtninge, industripolitik og digitalisering. Disse holdninger bør indarbejdes i Kommissionens arbejdsprogram for 2017 samt fremmes per se.

Bruxelles, den 14. juli 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 518. PLENARFORSAMLING DEN 13.-14. JULI 2016

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om konsekvenser for de vigtigste industrisektorer (samt for vækst og beskæftigelse) af en eventuel tildeling af markedsøkonomisk status til Kina (møntet på handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter)

(Initiativudtalelse)

(2016/C 389/02)

Ordfører: Andrés BARCELÓ DELGADO

Medordfører: Gerald KREUZER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 21. januar 2016 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om:

»Konsekvenser for de vigtigste industrisektorer (samt for vækst og beskæftigelse) af en eventuel tildeling af markedsøkonomisk status til Kina (møntet på handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter)«

(initiativudtalelse)

Det forberedende arbejde henvistes til Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer (CCMI), som vedtog sin udtalelse den 22. juni 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016, mødet den 14. juli 2016, følgende udtalelse med 194 stemmer for, 4 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det kan næppe accepteres, at Kina opererer på markedsøkonomiske vilkår, da landet ikke opfylder fire af de fem kriterier, der er indført ved Kommissionens praksis, og heller ikke lever op til grundforordningen (Rådets forordning (EF) nr. 1225/2009).

1.2. Selv om forskellige kilder angiver forskellige tal, må EØSU erkende, at hvis vi mister værktøjerne til at sikre fri og fair handel med Kina, vil et uacceptabelt antal på flere hundrede tusinde arbejdspladser gå tabt.

1.3. Tabene vil være koncentreret i bestemte sektorer og regioner, som vil blive hårdt ramt, f.eks. aluminium, cykler, keramik, elektroder, jernlegeringer, glas, papir, solcellepaneler, stål og dæk. Derfor anbefales det at foretage yderligere sektorspecifikke og geografiske undersøgelser.

1.4. De berørte sektorer er navnlig producenter eller forbrugere af halvfabrikata, og derfor forventes private forbrugere ikke at drage fordel af lempede antidumpingforanstaltninger.

1.5. Industrisektorer, som forbruger dumpingvarer, vil på kort sigt drage nytte af dumpingimport. På mellemlangt sigt vil de imidlertid tillige komme i farezonen, eftersom Kina også fremmer sektorer med værditilvækst længere nede i produktionskæden. Kinas dårlige præstationer, når det gælder industriel ejendomsret, udgør også en trussel i denne henseende.

1.6. Når arbejdspladser i industrien én gang er gået tabt, vender de sjældent tilbage. Hvis en person, der har mistet sit job, har held til at finde et nyt, er det sandsynligt, at han vil få lavere løn i en ny stilling, hvor hans kvalifikationer ikke værdsættes. Når kvalitetsjob i industrien erstattes af lavtlønnede usikre job, risikerer det at øge ulighederne i vores samfund.

1.7. EØSU mener derfor, at tildeling af markedsøkonomisk status til Kina vil indebære en alvorlig risiko for EU's industrigrundlag og beskæftigelsen i EU's fremstillingssektor. Det vil skade muligheden for at puste nyt liv i den europæiske industri ved hjælp af stabil beskæftigelse af høj kvalitet og indførelse og udbredelse af teknologisk innovation, forskning og udvikling, som er grundlæggende drivkræfter for en dynamisk og bæredygtig europæisk økonomi og et dynamisk og bæredygtigt europæisk samfund.

1.8. På den baggrund vil tildeling af markedsøkonomisk status til Kina indebære en alvorlig risiko for industriområdets og lokale SMV-produktionssystemers overlevelse, da de vil være truet af Kinas illoyale konkurrencepraksis. EU vil dermed løbe en risiko for at miste SMV'ernes specialiserede produktion og håndværksmæssige, højt specialiserede jobs, som udgør ryggraden i den europæiske fremstillingssektor.

1.9. EØSU opfordrer Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet til at fremme fair konkurrence internationalt med henblik på aktivt at forsvare disse arbejdspladser og europæiske samfundsværdier samt øge indkomsterne og velstanden i EU.

1.10. Det giver ikke blot mening ud fra et økonomisk synspunkt at forsvare disse arbejdspladser i EU og de dertil knyttede investeringer. Det fremmer også social og miljømæssig bæredygtighed. Udflytning af produktionen fra meget ressource- og energieffektive produktionssteder i Europa til en kulbaseret kinesisk økonomi kuldaster vores ambitioner i forhold til klimaforandringer og bæredygtig udvikling. Overholdelse af arbejdstager- og menneskerettigheder er desuden fortsat problematisk i Kina.

1.11. Forsvaret af disse arbejdspladser skal nødvendigvis ske i overensstemmelse med EU-lovgivningen og i de internationale traktater. Det bør også sikres, at tredjeparter opfylder deres aftaler, og tage højde for forhandlinger med større handelspartnere såsom USA. Effektive handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter sikrer fair konkurrence. Der er behov for disse instrumenter for at sikre europæisk industris fremtid og støtte målet om at øge industriens andel af BNP til 20 %.

1.12. Så længe Kina ikke opfylder EU's fem kriterier for at få status som en markedsøkonomi, bør Kommissionen anvende en ikke-standardiseret metode i forbindelse med antidumping- og antisubsidieundersøgelser af import fra Kina, i overensstemmelse med den resterende del af afsnit 15 i protokollen om Kinas tiltrædelse af WTO.

1.13. Fastholdelse af forskellige industrier i EU danner grundlag for sunde F&U-netværk, som spiller en afgørende rolle for fremtidig vækst, og når der skal findes løsninger på de store samfundsmæssige problemer (aldring, energi, klima, sundhedspleje og mobilitet).

1.14. SMV'er har ikke ressourcer til at iværksætte antidumpingforanstaltninger eller til at samarbejde fuldt ud med Kommissionen i dennes undersøgelser. EØSU efterlyser en enklere tilgang i sektorer, hvor det er relevant, at SMV'er deltager.

1.15. Udvalget erkender den strategiske betydning af dette spørgsmål, og denne udtalelse er begyndelsen og ikke enden på EØSU's engagement. EØSU har til hensigt løbende at være involveret i sagen og anbefaler, at der oprettes et projekt i EØSU-regi vedrørende tildeling af markedsøkonomisk status til Kina med henblik på at sætte udvalget i stand til at holde øje med spørgsmålet på vegne af civilsamfundet. Der bør afsættes tilstrækkelige ressourcer til denne opgave.

2. Indledning

2.1. I henhold til WTO's regler kan et land ud over almindelig told indføre antidumpingtold for produkter fra tredjelande, hvis en undersøgelse viser, at disse produkter kommer ind i landet til priser, der er lavere end priserne på de indenlandske fremstillede varer, og dermed skader den lokale industri. Da Kina tiltrådte WTO i december 2001, gjorde en overgangsordning for tiltrædelsen det muligt at behandle Kina som et land uden markedsøkonomi (NME) i forbindelse med antidumpingprocedurer, hvis kinesiske virksomheder ikke kunne påvise, at de agerede i overensstemmelse med de frie markedsprincipper. Kinas nuværende status som et land uden markedsøkonomi giver mulighed for at anvende prisen i et referenceland i stedet for hjemmemarkedsprisen (som i lande uden markedsøkonomi ofte er kunstigt lav på grund af statslig intervention) til at beregne dumpingmargenen. Anvendelsen af reglerne for ikke-markedsøkonomier beskrives i afsnit 15 i Kinas tiltrædelsesprotokol til WTO, men bestemmelse 15 (a) (ii) udløber i december 2016. Det vil tvinge Kommissionen til at ændre metoden for sammenligning af priserne i sager om antidumping.

2.2. Denne udtalelse fra EØSU fokuserer på, hvad det vil betyde for EU's industri og beskæftigelsen i EU, hvis Kina indrømmes markedsøkonomisk status, og metoden for handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter ændres — idet der ses bort fra den juridiske diskussion — da EØSU mener, at emnet har ekstremt stor betydning for EU's industri og beskæftigelsen i industrien.

2.3. Europa-Parlamentet har med stort flertal vedtaget en beslutning, der opfordrer til anvendelse af en ikke-standardiseret metode, som er i overensstemmelse med protokollen om Kinas tiltrædelse af WTO, samtidig med at den effektivt kan fastlægge en ramme for fri og fair handel.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Hvad økonomien angår, konstaterer EØSU, at:

3.2. Kina har oplevet en hidtil uset vækst i de seneste 15 år, hvilket har ændret den overordnede industrielle og handelsmæssige struktur. Den kinesiske vækstmodel er blevet baseret på investeringer, og denne aktivitet tegnede sig ifølge IMF for 46 % af landets BNP i 2015. Dette tal overstiger andelen af investeringer i andre udviklede økonomier som f.eks. EU (19 %) og USA (20 %).

3.3. Omfanget og hastigheden af ændringerne kan i vid udstrækning tilskrives den kinesiske stat. EØSU erkender, at Kina ikke er en markedsøkonomi som defineret af EU, og der er udbredt enighed om dette uden for institutionen. Som Verdensbankens påpeger, »har staten blandet sig i vidt omfang og direkte i allokeringen af ressourcer gennem administrativ kontrol og priskontrol, garantier, retningslinjer med hensyn til kreditter, omsiggribende ejerskab af finansielle institutioner⁽¹⁾ og regulering«.

3.4. Der er talrige eksempler på overforbrug i forbindelse med den kinesiske udvikling. Landet forbrugte 6,6 milliarder tons cement mellem 2011 og 2013, mere end USA i hele det 20. århundrede (4,4 milliarder tons). Det vil sige, at Kina på tre år har brugt lige så meget cement, som der var brug for til at opbygge USA i løbet af et helt århundrede. Ud over den ineffektive anvendelse af ressourcer er der også blevet opbygget en gigantisk industriel kapacitet for at kunne producere så stor en mængde materialer i løbet af et meget kort tidsrum.

3.5. Kina er begyndt at ændre sin model i retning af mere forbrugs- og serviceorienteret vækst. Økonomien står over for en afmatning, hvilket betyder, at en stor del af produktionen i den kinesiske sværindustri ikke vil finde kunder i Kina.

3.6. EU's handelskammer i Kina rapporterer, at der allerede har vist sig at være en betydelig overkapacitet i forbindelse med produkter som råstål, aluminium, cement, kemikalier, skibsbyggeri, raffinering, planglas, papir og pap. Den kinesiske regering erkender dette og har besluttet at skære kapaciteten for råstål ned med 100 millioner tons til 150 millioner tons inden 2020⁽²⁾ og kulproduktionen med 500 millioner tons i samme periode⁽³⁾.

⁽¹⁾ World Bank, China Economic Update, juni 2015.

⁽²⁾ »Curb to be placed on metal overcapacity«, English.gov.cn, februar 2016.

⁽³⁾ »Coal capacity guideline issued«, English.gov.cn, februar 2016.

3.7. På trods af disse hensigter vil en reduktion af den samlede kapacitet være en opgave, som kommer til at tage lang tid at gennemføre. Fabrikker, der er lukket inden for de seneste ti år, er blevet erstattet af moderne, mere produktive fabrikker, og problemet har kun vokset sig større. Efterspørgsel fra husholdningerne efter mellemprodukter vil aldrig erstatte den industrielle efterspørgsel.

3.8. For EU krævede det en lang og besværlig proces at løse dette problem i 1980'erne og 1990'erne, og der er heller ingen hurtig løsning for Kina.

3.9. En kombination af overkapacitet og en svag indenlandsk efterspørgsel fører således til overskudsproduktion, som så forsøger at finde vej til de internationale markeder.

3.10. EØSU henleder opmærksomheden på data for kinesisk eksport.

3.10.1. Ifølge WTO er Kina med en andel på 18 % den største eksportør af produkter i verden. Denne andel er steget med 20 % siden 2010. I 2014 voksede Kinas eksport med 6 %, mens stigningen i resten af verdens lande kun var på 3,5 %. Hvis vi analyserer perioden 2010-2014, var stigningen på 49 % i Kina, hvilket var det dobbelte af stigningen i resten af verden.

3.10.2. Data fra Kinas nationale statistiske kontor viser, at produkterne med den stærkeste vækst i 2014 var zink og zinklegeringer (+ 2 360 %), bomuld (+ 100 %), koks (+ 82 %), dioder og andre halvledere (+ 61 %) og valset stål (+ 50 %). Siden 2010 er eksporten af bomuld, valset stål og dioder og andre halvledere fordoblet, mens salget af koks, zink og zinklegeringer er tredoblet.

3.10.3. Denne opadgående tendens i eksporten forventes at fortsætte de næste par år, da prognoserne tyder på en faldende indenlandsk efterspørgsel. Hvis de europæiske handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter er væsentligt svagere end vores handelspartners, kan den nuværende eksport fra Kina til NAFTA-landene og Japan i stedet finde vej til EU.

3.10.4. Denne eksportdrevne vækstmodel har skabt et stort underskud på 137 milliarder EUR (48,8 milliarder EUR i 2000) på EU's handelsbalance for varer, hvor EU's import fra Kina er dobbelt så stor som eksporten til Kina.

3.10.5. Det er på den baggrund, at Kina har lanceret »One Belt, One Road«-initiativet med henblik på anlæg af transportinfrastruktur (jernbaner, motorveje og maritim infrastruktur) i det eurasiske område med det primære mål at skabe adgang for kinesiske virksomheder til de eurasiske markeder, der er omfattet af initiativet, på ikkekonkurrencemæssige vilkår og udnytte disse markeder til afsætning for sektorer med overproduktion. Tildeling af markedsøkonomisk status vil indebære en betydelig risiko for europæiske virksomheder i de EU-medlemsstater, som er berørt af One Belt, One Road-initiativet.

3.11. Fakta om dumpingpraksisser

3.11.1. Denne kraftige stigning i den kinesiske eksport er delvist opnået gennem illoyal handelspraksis, hvilket utallige dumpingsager indbragt for WTO vidner om.

3.11.2. Kina er det land, som er hårdest ramt af antidumpingforanstaltninger. Det var genstand for 34 % af handelsundersøgelserne og fik pålagt 667 foranstaltninger. Alene i 2015 var 76 antidumpingforanstaltninger i kraft eller var blevet indledt mod Kina.

3.11.3. 67 % af de antidumpingforanstaltninger, der er blevet indført over for Kina, har at gøre med industrier som tekstil og beklædning, keramik og glas, uædle metaller, plast, maskiner og elektrisk udstyr og petrokemikalier. Sidste år var 79 % af foranstaltningerne mod Kina rettet mod disse sektorer.

3.11.4. EU er en af de mest aktive deltagere i den internationale samhandel og tegner sig for 15,8 % af handlen, men der er kun blevet truffet 133 antidumpingforanstaltninger over for lande i EU. Det svarer til 7 % af sagerne på verdensplan. Kina er derimod mål for 47 % af disse foranstaltninger og blev alene i 2015 sanktioneret i tre tilfælde.

4. Særlige bemærkninger om tab af arbejdspladser i Europa

4.1. Direkte berørte sektorer

4.1.1. Set fra et teoretisk perspektiv ville det have negative konsekvenser for velfærden i EU, hvis Kina fik markedsøkonomisk status. Liberalisering af handelen har afgørende betydning for EU. En sådan har stærke netværkseffekter, selv om der altid vil være sektorer, som stilles dårligere som følge heraf.

4.1.2. I dette tilfælde påpeger EØSU, at der ikke er tale om en forhandlingsproces med barrierer, der nedbrydes på begge sider. Kina vil ikke give noget til gengæld, mens EU ensidigt vil skulle reducere sin evne til at udligne konkurrenceforvridningen som følge af den urimelige støtte, der ydes af de kinesiske centrale og lokale myndigheder.

4.1.3. EØSU har konstateret, at der allerede er blevet overført arbejdspladser fra europæisk industri til udlandet. Mellem 2000 og 2014 mistede europæiske industrier 6,7 millioner arbejdstagere, hvilket er 12 % af det oprindelige antal på 56,3 millioner arbejdstagere. I samme periode steg importmængdeindekset med 144 %. Forskning i USA, som har en mindre industriel sektor end EU, viser, at omkring 985 000 arbejdspladser i industrien gik tabt mellem 1999 og 2011 som følge af øget kinesisk import ⁽⁴⁾.

4.1.4. Ikke kun inden for basisindustrier, men også inden for innovative industrier, forsvandt der arbejdspladser. Avanceret mobiltelefonproduktion er forsvundet. I en sektor, der er vital for vores fremtid som produktionen af solcellepaneler, indgav 34 producenter mellem 2010 og 2012 konkursbegæring, to forlod solenergisektoren, fem indstillede helt eller delvis produktionen og tre blev overtaget af kinesiske investorer ⁽⁵⁾.

4.1.5. Sektorer, der har strategisk betydning i Kinas femårsplaner, er særligt udsatte. Det gælder f.eks. aluminium, cykler, keramik, glas, reservedele til motorkøretøjer, papir og stål.

4.1.6. Forskellige institutioner har bidraget med konsekvensanalyser. Kommissionen har bestilt en undersøgelse, men den er endnu ikke blevet offentliggjort, hvorfor det er umuligt for EØSU at analysere Kommissionens holdning til dette påtrængende spørgsmål.

4.1.7. The Economic Policy Institute vurderer, at et sted mellem 1,7 og 3,5 millioner jobs i EU befinder sig i farezonen. Dette skøn bygger på en input-output-model, som tager hensyn til direkte tab (direkte berørt af en stigning i importen), indirekte tab (leverandør- og forarbejdningsindustrier for dem, der berøres direkte) og tab afledt af en omfordeling af udgifterne (som følge af lavere husstandsindkomster og -udgifter). Den største ulempe ved denne undersøgelse er, at den medregner effekterne af al kinesisk import, også import fra sektorer, som langt fra er berørt.

4.1.8. Hvis man kun kigger på industrier med antidumpingforanstaltninger, ligger direkte og indirekte jobtab på mellem 0,5 og 0,9 millioner arbejdspladser. Ifølge rapporten er det samlede antal arbejdspladser i industrier, som er sårbare over for bølger af dumpingimport, på 2,7 millioner.

4.1.9. Undersøgelsen beregner ikke effekten af omfordelingen af udgifter alene i disse sektorer. Den viser, at antallet af arbejdspladser, der er i farezonen i industrier med antidumpingforanstaltninger, løber op i 60 % af arbejdspladserne i fremstillingsindustrier. Hvis denne andel blev overført på indirekte effekter og effekten af omfordelingen af udgifter, kunne antallet af mistede arbejdspladser ligge på mellem 1,1 og 2,1 millioner.

4.1.10. En anden rapport omhandler tre undersøgelser bestilt af stålproducentsammenslutninger fra NAFTA-området vedrørende de sandsynlige økonomiske virkninger for deres lande af at indrømme Kina status som markedsøkonomi. Rapporten konkluderer, at hvis alle tre NAFTA-lande tildelte Kina status som markedsøkonomi, ville efterspørgslen efter arbejdskraft falde med mellem 15 milliarder og 32 milliarder USD, størstedelen heraf i USA. Det betyder, at antallet af arbejdspladser ville falde med anslået 0,4 til 0,6 millioner.

⁽⁴⁾ For balanced trade EU — China, Socialists and Democrats, marts 2016.

⁽⁵⁾ Fair competition, EuProSun.

4.1.11. Begge undersøgelser er baseret på generelle makroøkonomiske ligevægtsmodeller. Hvis undersøgelser af denne art blev gennemført separat for økonomiske områder som EU og NAFTA, gætter EØSU imidlertid på, at ensidig indrømmelse af status som markedsøkonomi til Kina næsten helt sikkert ville medføre et direkte tab af velfærd på mindst hundrede tusinder af arbejdspladser, og formentlig tættere på en million mennesker, som ville være tvunget til at finde en anden måde at tjene til føden på.

4.1.12. Med henblik på at kunne vurdere sandsynligheden for sådanne tab henleder EØSU opmærksomheden på en række relevante konsekvenser:

- Dumping af import sker ikke kun for produkter, der i øjeblikket er omfattet af antidumpingforanstaltninger. Andre foranstaltninger er ved at blive undersøgt, enten af Kommissionen eller af producenterne. Der er også en afsmittende virkning mellem produkter: så snart der indføres antidumpingforanstaltninger, er det sandsynligt, at de berørte eksportører vil omlægge deres eksport til produkter, der ikke er omfattet af antidumpingforanstaltninger.
- Salg af produkter til lave priser som følge af, at der forekommer dumpingimport af andre produkter fra den samme sektor.
- Har man én gang mistet produktionsevnen, kommer den aldrig igen, da hele økosystemet omkring en given industri også forsvinder.

4.1.13. Med hensyn til geografi påpeger EØSU endnu en gang, at de arbejdspladser, der må forventes at forsvinde, ikke er geografisk ligeligt fordelt. Koncentrationen af tab af arbejdspladser i visse områder kan give anledning til kritiske situationer i disse områder, selv om andre regioner i Unionen måske ikke lider i samme grad. De lande, der rammes hårdest, kan miste op til 2,7 % af deres arbejdsstyrke.

4.1.14. I mange tilfælde befinder disse arbejdspladser sig i større industrianlæg, som har et tæt forhold til den økonomiske og industrielle struktur. I den seneste tid har der været betydelige tab i sektorer som f.eks. stålsektoren, hvor flere tusinde job er betinget af en enkelt virksomhed, hvilket har haft dramatiske sociale konsekvenser i de samfund, hvor de berørte virksomheder har hjemme.

4.1.15. EØSU understreger også kvaliteten af arbejdspladser i industrien. Job i fremstillingsindustrien er mere stabile og i gennemsnit bedre lønnet end job i andre økonomiske sektorer. Kommissionen påpegede i 2014 ⁽⁶⁾, at månedslønnen for ansatte i fremstillingsindustrien er 5 % højere end det generelle EU-gennemsnit. I USA er ugelønnen i fremstillingssektoren 8 % højere end i job uden for fremstillingssektoren. Denne højere indtjening er et resultat af højere produktivitet.

4.1.16. Industrien tilbyder kvalitetsjob til faglærte arbejdere og specialarbejdere, som vil have meget svært ved at finde alternativ beskæftigelse under samme arbejdsvilkår. Som sådan bidrager industriens dalende betydning til uligheder i vores samfund.

4.1.17. Ifølge en Eurofound-undersøgelse af arbejdsvilkår er deltidsarbejde langt mindre udbredt i fremstillingssektoren (12 %) sammenlignet med gennemsnittet i EU28 (24 %). Arbejdstiden i fremstillingsindustrien ligger også generelt mere fast, og atypiske arbejdstider er betydeligt mindre udbredt end i EU's økonomi som helhed ⁽⁷⁾.

4.1.18. EØSU vil også gerne undgå risikoen for at skade videnmiljøet: fremstillingsindustrien er den sektor med langt den største efterspørgsel efter F&U-aktiviteter, og der er en stigende tendens til at købe F&U-tjenester hos virksomheder, der er specialiseret i innovation ⁽⁸⁾. Ifølge en undersøgelse foretaget af ECSIP-konsortiet er det gennemsnitlige serviceindhold i færdigvarer, der er fremstillet i EU, tæt på 40 % af den samlede værdi af de færdige fremstillede varer. Størstedelen af disse tjenesteydelser er distribution (15 %), transport og kommunikation (8 %) samt erhvervstjenester, som i EU's medlemsstater spænder fra mindre end 10 % til så meget som 20 % eller mere. Sidstnævnte kategori omfatter tjenester såsom F&U, reklame og markedsanalyse, ingeniørarbejde og IKT-tjenester.

⁽⁶⁾ European Working Conditions Surveys, <http://www.eurofound.europa.eu/surveys/european-working-conditions-surveys>

⁽⁷⁾ ECSIP Consortium, 2014.

⁽⁸⁾ Generaldirektoratet for Eksterne Politikker, Europa-Parlamentet, 2016, .

4.1.19. EØSU har allerede afgivet en række udtalelser om relevansen af at hæve de reguleringsmæssige standarder vedrørende intellektuel ejendomsret som følge af, at visse lande ikke overholder kravene. Dette bør ikke glemmes i forbindelse med fastlæggelsen af EU's handelspolitik.

4.2. *Sektorer, som ikke er direkte berørt af handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter:*

4.2.1. En vurdering af konsekvenserne af ensidigt at indrømme Kina markedsøkonomisk status bør nødvendigvis se på de potentielle fordele for andre sektorer, navnlig for aftagere af produkter, for hvilke Kina har — eller planlægger at få — en stærk produktionsaktivitet.

4.2.2. Mange af de industrier, der indtil videre er blevet berørt, er producenter af halvfabrikata, dvs. varer der forarbejdes og kombineres til slutprodukter.

4.2.3. Den globale industriproduktion er endnu ikke nået op på niveauet fra før den finansielle krise. Der er derfor ikke så lidt overskydende kapacitet i industrien, og forbrugere af kinesiske varer, der er omfattet af antidumpingforanstaltninger, vil kunne hente forsyninger i tredjelande uden noget større tab af konkurrenceevne.

4.2.4. Hvis Kina får lov at øge sin markedsandel på en illoyal måde og opnå en oligopolistisk fordel, vil landet uden tvivl anvende denne på et senere tidspunkt til atter at hæve priserne og dermed sætte forbrugerindustrierne i Europa under pres. Kina agerer allerede på denne måde for at fremme sine lokale industrier. Europa-Parlamentet⁽⁹⁾ har fremlagt beviser for, at der er blevet truffet foranstaltninger, som begrænser handlen med naturressourcer, og som kan være i strid med WTO's regler. I 2009 fremlagde Kina sin udviklingsplan for sjældne jordarter 2009-2015, som fastlagde eksportkvoter på 35 000 tons om året. Året efter tredobledes priserne på sjældne jordarter fra Kina. Et andet eksempel stammer fra markedet for elektronik, hvor Kina beskatter eksport af halvfabrikata højere end færdige produkter for at beskytte den lokale montagevirksomhed.

4.2.5. Disse eksempler viser, at kinesisk politik tilgodeser industrier med højere tilførsel af merværdi. Uden muligheden for at anlægge antidumpingsager ville sektorer såsom fremstilling af materiel eller biler også ende med at blive udsat for unfair konkurrence. Kina har også rekord i krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder. Derfor ville selv patenter ikke være meget værd i forsøget på at fastholde innovative industrier inden for EU's grænser.

4.2.6. På langt sigt ville en indrømmelse af markedsøkonomisk status til Kina også skade hele den industrielle værdikæde som følge af de negative konsekvenser for innovationen. Det er en udbredt opfattelse i EU, at innovation er vores samfunds eneste mulighed for at tage kampen op med konkurrenter, der udelukkende konkurrerer på omkostningerne. Innovation sker imidlertid ikke længere i isolerede laboratorier. En undersøgelse fra KPMG fandt i stedet frem til, at 85 % af respondenterne fra den globale metalindustri mener, at når det gælder innovation, vil partnerskaber være fremtiden for deres organisation. Mere end tre fjerdedele svarer, at de allerede er involveret i mere samarbejdsorienterede forretningsmodeller med leverandører og kunder. Det er derfor umuligt at forestille sig fremtidige innovative industrier, der ikke er en del af vidennetværk.

4.3. *EU's indtægter*

4.3.1. I det lange løb og uanset udviklingen af individuelle sektorer vil velstanden i EU kun blive ved at vokse gennem en solid udvikling af den disponible indkomst. Nuværende beskæftigelses- og investeringsfremmende foranstaltninger iværksat af Kommissionen erkender dette, og der bør tages højde for disse, når der træffes beslutninger, som skal tage hånd om spørgsmålet.

Bruxelles, den 14. juli 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁹⁾ Generaldirektoratet for Eksterne Politikker, Europa-Parlamentet, Bruxelles 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om etablering af en koalition mellem civilsamfundet og subnationale myndigheder til sikring af overholdelsen af Parisaftalens forpligtelser

(Initiativudtalelse)

(2016/C 389/03)

Ordfører: Lutz RIBBE

Medordfører: Isabel CAÑO AGUILAR

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 21. januar 2016 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om:

»Etablering af en koalition mellem civilsamfundet og subnationale myndigheder til sikring af overholdelsen af Parisaftalens forpligtelser«

(initiativudtalelse)

Det forberedende arbejde henvises til Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, der vedtog sin udtalelse den 30. juni 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016, mødet den 14. juli 2016, følgende udtalelse med 183 stemmer for, og 1 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU bifalder de beslutninger, der blev truffet på COP 21 i Paris, og opfatter dem som et vigtigt vendepunkt i en effektiv bekæmpelse af klimaændringer.

1.2. Der er imidlertid to store problemer: For det første stemmer de tilsigtede nationalt bestemte bidrag (INDC) for reduktion af emissioner, som de enkelte medlemsstater har indgivet, ikke overens med resultaterne fra Paris. For det andet værdsættes civilsamfundets betydning ikke i tilstrækkelig grad — på trods af enkelte mindre fremskridt.

1.3. Civilsamfundets aktører står i dag over for betydelige hindringer, når de ønsker at træffe og gennemføre foranstaltninger til modvirkning af klimaændringerne. Dette skyldes først og fremmest, at det politiske niveau ikke har fået øjnene op for civilsamfundets store potentiale i klimaindsatsen. Politikerne har hidtil ikke i tilstrækkelig grad interesseret sig for civilsamfundsaktørernes klimastrategier, deres behov og den støtte, de behøver. Til dels er det endda lovgivningskrav, som systematisk forhindrer civilsamfundets klimaindsats.

1.4. Konsekvensen er, at civilsamfundets aktører alt for ofte oplever rammevilkår, som forhindrer dem i at realisere deres planer om »bottom up«-klimabeskyttelse. Dette skyldes også, at de ikke kan finde finansiering til deres projekter, selv om der burde være tilstrækkeligt med midler.

1.5. EØSU foreslår derfor som en direkte reaktion på de beslutninger, der blev truffet i Paris, en koalition mellem politikere, myndigheder og civilsamfund. Det skal være koalitionen opgave at minimere hindringerne for civilsamfundets klimaindsats ved at:

— markedsføre »bottom up«-klimabeskyttelse og forny princippet »tænke globalt, handle lokalt«

— kortlægge den brede vifte af potentielle klimastrategier fra civilsamfundet under hensyntagen til civilsamfundsaktørernes heterogenitet og mangfoldighed

— udvikle en flerniveaustyring, der fremmer og ikke hindrer civilsamfundets klimaindsats.

1.6. Koalitionens tiltag skal tage udgangspunkt i forskellige politiske niveauer. Det vigtigste er at gennemføre fem opgaver:

- 1) skabe forståelse for, hvilke klimastrategier civilsamfundets aktører ønsker, kan, kunne/bør og må gennemføre, navnlig på lokalt og regionalt plan
- 2) kortlægning og overvindelse af strukturelle hindringer
- 3) formidling af succes historier på europæisk plan
- 4) udpegelse af forudsætningerne og kriterierne for succes, hovedsageligt på nationalt plan
- 5) udvikling af en politisk ramme for en vellykket gennemførelse af civilsamfundets klimainsats på alle niveauer.

1.7. For at løse disse fem opgaver er der behov for en struktureret, men åben dialog inden for koalitionen, i form af en rundbordsdialog. Det er derfor vigtigt, at deltagerne afspejler civilsamfundets mangfoldighed og udvikler en kultur baseret på åbenhed, kreativitet og samarbejdsvilje. Rundbordsdialogen bør sikre, at den kommende politiske ramme reelt støtter civilsamfundets klimainsats.

1.8. For at koalitionen kan varetage sine opgaver, er det nødvendigt med administrativ støtte til:

- at inddrage så mange civilsamfundsaktører som muligt
- at gennemføre en systematisk undersøgelse og analyse af vellykkede og mislykkede planlagte og realiserede klimatiltag fra civilsamfundets side, som kan udgøre udgangspunktet for en specifik beskrivelse af de enkelte aktørkategoriers indsats
- at udforme og realisere en formidling af disse prototypers indsats på europæisk plan.

1.9. Koalitionen mellem politik og civilsamfund skal opfylde yderligere en målsætning, som EØSU støtter, nemlig nødvendigheden af en retfærdig omlægning af arbejdslivet i retning af bæredygtighed baseret på en struktureret inddragelse af fagforeninger og arbejdstagerorganisationer.

2. Baggrund for udtalelsen

2.1. Resultaterne fra COP 21 i Paris repræsenterer et vigtigt vendepunkt i klimaforhandlingerne, fordi det er den første internationalt bindende aftale, som uden undtagelse forpligter alle underskrivende stater til aktivt at imødegå klimaændringer, der anerkendes som værende truende.

2.2. Verdenssamfundet har i fællesskab forpligtet sig til at begrænse den globale opvarmning til under 2 grader Celsius — om muligt sågar 1,5 grader.

2.3. Aftalen indeholder endnu en vigtig konkret handlingsanvisning, nemlig at nå en global neutralitet i emissionen af drivhusgasser i anden halvdel af århundredet.

2.4. EØSU glæder sig over disse resultater⁽¹⁾, men ser også to store problemer:

2.4.1. For det første stemmer medlemsstaternes tilsigtede nationalt bestemte bidrag (INDC) for reduktion af emissioner ikke overens med COP-resultaterne fra Paris: Gennemførelsen af de nationale mål vil ikke begrænse den globale opvarmning til 2 grader Celsius, men derimod få den til at stige til over 2,5, måske endda til over 3 grader.

2.4.2. For det andet tages civilsamfundets betydning ikke tilstrækkeligt i betragtning. Der er tidligere gjort enkelte fremskridt med hensyn til gennemsigtighed og inddragelse, men civilsamfundets rolle i klimapolitikken er endnu ikke tilstrækkeligt veldefineret. Det er ikke COP-forhandlerne, men civilsamfundet, der skal gennemføre resultaterne fra Paris og gøre dem til virkelighed.

⁽¹⁾ <http://webapi.eesc.europa.eu/documentsanonymous/eesc-2015-06625-01-00-pv-tra-en.docx>

2.5. Imidlertid foreligger der ikke en strategi for inddragelsen af civilsamfundet som en strategisk partner i gennemførelsen af beslutningerne fra COP-mødet, eller en sådan strategi er ikke synlig. Dette gælder også for Den Europæiske Union, hvis klimapolitik derfor udover »klimadiplomati« skal have endnu en søjle. Denne skal fokusere på at forstå og styrke civilsamfundets betydning og rolle og gøre det lettere for den store mangfoldighed af aktører fra civilsamfundet at udforme og gennemføre klimastrategier i deres lokalområder.

»Bottom up«-aktiviteter for en vellykket modvirkning af klimaændringer

2.6. Klimapolitik kan og må ikke kun dikteres »fra oven«, men vil kun blive en succes, hvis den er baseret på bred støtte og et flertal af virksomheders, myndigheders og borgeres aktive deltagelse. Den gennemføres først og fremmest »fra neden«, ellers vil den mislykkes.

2.7. Tidligere er der blevet opnået betydelige resultater inden for bæredygtigheds- og klimapolitik, netop fordi repræsentanter for civilsamfundet — og med hertil hører udtrykkeligt også »almindelige« borgere i deres rolle som statsborgere — ikke begrænsede sig til kun at reagere på politiske tiltag eller se sig selv som »gennemførelsesinstrument«. Tværtimod har de fungeret som pionerer for forandring og handlet aktivt, og dermed — inden for rammerne af de givne muligheder — medvirket til betydelige resultater og skabelsen af et politisk pres. Dette gælder både set i teknologisk, men også økonomisk og først og fremmest samfundsmæssig henseende (hvad angår den samfundsmæssige accept af disse teknologier, især dog i forbindelse med »mainstreaming« af omstillingen, dvs. social læring og »learning from community«).

2.8. Mens den hidtidige energiproduktion og -politik, der har et medansvar for klimaændringerne, hovedsageligt har haft fokus på udtømmelige energikilder og store, centrale strukturer med få aktører, hvor civilsamfundet som oftest kun optrådte som »forbruger«, vil klimaindsatsen fremover i langt højere grad foregå decentralt og kræve et engagement hos alle aktører. Der er ingen tvivl om, at viljen til at gøre en indsats er til stede, og dette skal konsekvent udnyttes og støttes.

2.9. Civilsamfundets indsats i dag indeholder allerede et enormt, uudnyttet potentiale for innovation, der bygger på idéer og handling hos byer og kommuner, lokale og regionale myndigheder, store virksomheder og fagforeninger samt individer (privatpersoner, landmænd, kooperativer, SMV'er osv.).

2.10. Denne indsats er i dag meget ofte uafhængig af organisationer og meget konkret projektrelateret. Netop heri ligger dens særlige samfundsmæssige dynamik. Men heraf følger ligeledes, at hvis sådanne initiativer mislykkes, så vil aktørerne komme til at betale for denne fiasko af egne lommer. Der er ikke blot tale om finansielle risici. Ud over penge kræver en indsats fra civilsamfundets side også motivation og engagement. Den kræver tid. Derfor skal det »kunne betale sig« (ikke kun i økonomisk henseende), og risikoen, i tilfælde af at det mislykkes, skal være overskuelig. Det er op til de europæiske og nationale politikere at sikre en ramme for civilsamfundets aktiviteter, der er så bred som muligt og meget åben.

Der findes hindringer for civilsamfundets engagement, som skal overvindes:

2.11. I Den Europæiske Union findes der allerede talrige eksempler på succeshistorier, som understreger, hvor vigtigt og effektivt det er, når civilsamfundets aktører engagerer sig i klimabeskyttelse, men disse eksempler bliver ikke systematisk registreret og evalueret nogen steder. Der finder ingen debat sted om den politiske lære, vi kan drage af disse forskellige initiativer, hvilke forhindringer, som skal fjernes for at gøre dem endnu mere effektive og kopiere dem, eller af hvilke grunde de mislykkes.

2.12. Desuden findes der ingen gyldige incitamentter til en refinansiering af den investerede kapital. Der findes heller ingen mekanismer, der kan give den ønskede signalvirkning over for ikkestatslige aktører, udenom de store industrivirksomheder. Tværtimod er der i dagens Europa snarere tale om en modsatrettet tendens: gennemførelsen af relevante initiativer vanskeliggøres ofte, eller bliver endda umulig, som følge af forkerte politiske retningslinjer. I mange tilfælde findes der derfor ingen handlingsramme for civilsamfundsaktørernes udarbejdelse og — i endnu højere grad — gennemførelse af klimakoncepter. De kan ikke realisere deres ideer. Nogle gange skyldes det ganske enkelt, at de juridiske og administrative rammer ikke er på plads, sommetider mangler der finansiering til projekterne, i andre tilfælde er det faktisk,

at de eksterne omkostninger ved fossile brændstoffer ikke internaliseres fuldt ud⁽²⁾ og kulstof dermed — trods tilsagn om det modsatte — ikke prissættes korrekt, en uoverstigelig hindring.

2.13. Alt for ofte tales der om »taberne« set i relation til en ambitiøs klimapolitik og ofte gives der indtryk af, at klimaændringerne primært er forbundet med nødvendigheden af at give afkald. Naturligvis skal de problemer, der er forbundet med overgangen til en kulstoffri økonomi, håndteres og imødegås på tilfredsstillende vis. Imidlertid skal de positive elementer i lige så høj grad fremhæves, så det sikres, at der i samfundet som helhed skabes en opbrudsstemning. Senest de sidste års teknologiske og økonomiske fremskridt (f.eks. energiproduktion fra vedvarende energikilder, energilagring, men frem for alt også digitale applikationer, som har skabt mulighed for betydelige fremskridt inden for en effektiv og intelligent ressourceanvendelse) giver grobund for en sådan stemning.

2.14. Europa er i dag teknologisk og økonomisk sådan stillet, at klimabeskyttelse og bæredygtighed kan udgøre en gevinst for alle. Den europæiske energiunion tager udgangspunkt i netop denne tanke. Forudsætningen er, at det politiske niveau understøtter relevante initiativer, eller i det mindste baner vejen herfor, og ikke forsøger at opstille forhindringer f. eks. ved at stille spørgsmålstejn ved bestående strukturer. Det i princippet modne potentiale for ændringer og fremskridt i klimabeskyttelsen bliver i vid udstrækning ikke udnyttet.

3. Et presserende behov for en koalition mellem politikere, myndigheder og civilsamfund

3.1. Der er brug for en ny tilgang til flerniveaustyring. EØSU foreslår, at der etableres en ambitiøs koalition bestående af civilsamfundsaktører, lokale og regionale myndigheder og de ansvarlige politiske og administrative strukturer på nationalt og europæisk plan.

3.2. Koalitionen skal:

- koordinere tiltagene på de forskellige politiske niveauer i Den Europæiske Union for at aktivere ikke-statslige klimaforanstaltninger
- tydeliggøre potentialet i og virkningen af disse foranstaltninger og
- skabe et forum for struktureret dialog mellem civilsamfundet og beslutningstagerne på EU- og nationalt plan, hvor civilsamfundets aktører kan præsentere deres idéer og problemer, de støder på i forbindelse med gennemførelsen, fremsætte anbefalinger til de politiske beslutningstagere, og hvor de får et kvalificeret svar på de spørgsmål og problemer de har rejst.

3.3. På den måde kan koalitionen, som udtryk for en flerniveaustyring, bidrage til en succesfuld forvaltning af hele samfundets opgave med at beskytte klimaet.

Klimaændringerne indebærer ændringer i befolkningens dagligdag

3.4. Målene i COP-aftalen er klart angivet, og Det Europæiske Råd har fastlagt vidtrækkende visioner for et kulstoffattigt, ressourceeffektivt Europa. Ifølge denne vision skal der i år 2050 udledes 80-95 % mindre drivhusgasser end i dag. Dette vil medføre en massiv påvirkning af den enkelte europæiske borgers og hver enkelt virksomheds og dens arbejdstagers livsvilkår.

3.5. EØSU har i sin sonderende udtalelse om bæredygtig udvikling⁽³⁾ allerede beskrevet, hvor vigtigt det er at tage disse grundlæggende politiske forandrings betydning for borgernes dagligdag alvorligt.

3.6. Risikoen for, at bæredygtig udvikling opfattes som en trussel og ikke som en chance kan imødegås ved at formidle et enkelt budskab: Beskyttelse af klimaet medfører forandringer, men ethvert medlem af samfundet har chancen, alene eller sammen med ligesindede, for at handle aktivt i forhold til disse forandringer, så ikke blot klimaet, men også de lokale levevilkår forbedres.

⁽²⁾ Se IMF Working Paper »How Large Are Global Energy Subsidies?« (WP/15/105).

⁽³⁾ EUT C 128 af 18.5.2010, s. 18.

3.7. Dette budskab bør rettes til dem, som med sikkerhed vil opleve forudsigelige »negative« ændringer (f.eks. hele området for fossile brændstoffer), men også henvende sig til og aktivere det forhåndenværende samfundsmæssige, positive potentiale hos dem, som er handlingsparate og kan tjene som eksempel for andre.

Anerkendelse, accept og udnyttelse af mangfoldigheden af aktører

3.8. Civilsamfundet er yderst heterogent. Dette er tydeligt i forbindelse med klimabeskyttelsen: Hvad der er let for en aktør at gennemføre, er vanskeligt for en anden. Denne forskellighed skal tages alvorligt, og mangfoldigheden ses som en chance, der skal udnyttes.

3.9. Sagens kerne består i at konkretisere »klimabeskyttelse«. Her findes også en mangel på viden. Der er blevet gennemført mange casestudier, men der mangler en systematisering, som f.eks. skelner mellem aktørkategorier. Dette forekommer nødvendigt, fordi de enkelte aktørs forskellige ressourcer også medfører helt forskellige handlingsstrategier. For eksempel:

- på området vedvarende energi findes der initiativer iværksat af boligejere, foreninger af lejere og/eller erhvervsdrivende, som selv producerer deres elektricitet
- iværksættere, nyetablerede virksomheder, og SMV'er, der kan bidrage væsentligt til en lavemissionsøkonomi, udvikling og anvendelse af ny teknologi, digitalisering osv., og oprette nye forretningsmodeller (f.eks. baseret på »deleøkonomi«), produkter af høj kvalitet, tjenesteydelser og arbejdspladser
- fagforeninger, der sammen med deres medlemmer udvikler og gennemfører klimaprojekter for arbejdstagere
- Transition town-initiativer til udvikling af kulstofdræn (beplantning) i byområder.

3.10. Eksemplerne illustrerer, at civilsamfundsaktørernes ressourcer er meget forskellige, men at handlingslogikken altid er den samme. De vil kun anvende deres iboende, materielle, finansielle og tidsmæssige ressourcer, hvis de ser en realistisk chance for at opnå en øjeblikkelig virkning. Omvendt betyder dette også, at hvor der ikke kan tilvejebringes en positiv indvirkning, truer inaktivitet eller sågar modstand (f.eks. mod nye investeringsprojekter).

3.11. Eksemplerne gør det også tydeligt, at spektret af handlingsstrategier, som i hele Europa primært udformes og gennemføres af ikke-statslige aktører, er lige så bredt og mangfoldigt som selve civilsamfundet.

Forståelse for »bottom up«-klimabeskyttelse som en åben proces og garanti for social sikring

3.12. Det ville være helt forkert, hvis civilsamfundsaktørerne kun tilskrives en politisk udtænkt rolle inden for rammerne af top-down-tilgange.

3.13. I forbindelse med de forestående ændringer er det særlig vigtigt at fokusere på bevarelsen af den sociale sikkerhed. »Bottom up«-klimabeskyttelse betyder ganske vist, at private initiativer får større betydning, og der således skabes vigtige økonomiske impulser, men dette må ikke ske på bekostning af den sociale sikkerhed.

3.14. Det er derfor vigtigt, at »de lokale klimaforkæmpere« fortsat indgår i det sociale sikringssystem. I nogle tilfælde vil dette indebære en ny fastlæggelse af det sociale sikringssystems sammensætning og bidragene fra de forskellige involverede. Dette er nødvendigt alene af den grund, at forbrændingen og udnyttelsen af fossile råstoffer har været afgørende elementer i velfærdsstaten. Opgivelsen af denne tilgang og omstillingen i retning af en i vid udstrækning kulstoffri økonomi må ikke ske på bekostning af de socialpolitiske standarder og den velstand, der er opnået i Den Europæiske Union. Dette bør koalitionen mellem politikere, myndigheder og civilsamfund være særlig opmærksom på. Der bør der udvikles helt nye strategier.

Et eksempel:

3.15. Energi fra vedvarende ressourcer kan i mellemtiden fremstilles så billigt lokalt, at — i kombination med energieffektivitetsforanstaltninger — selv problemet med den (sociale) energifattigdom nemt ville kunne løses. Det politiske niveau bør først og fremmest sørge for et godt retsgrundlag og adgang til investeringskapital for relevante initiativer.

Koalitionen mellem politikere, myndigheder og civilsamfund skal forny princippet om at »tænke globalt, handle lokalt«

3.16. Civilsamfundets engagement på området klimabeskyttelse har oftest et lokalt eller regionalt sigte. COP-forhandlingerne og mange politiske diskussioner har imidlertid et globalt perspektiv. Ingen steder gælder princippet »tænke globalt, handle lokalt« mere end, når det drejer sig om klimabeskyttelse. Virkningerne af civilsamfundets aktiviteter må ikke gå tabt i det globale rum. De skal være umiddelbart håndgribelige, konkrete og synlige, der hvor de er iværksat.

3.17. For den europæiske politik betyder dette, at en ny- og videretænkning er nødvendig: Lokale initiativer kan ikke stille meget op med f.eks. Kyoto-protokollens JI/CDM-logik. Dette er et grundlæggende problem: Indsatsen fra civilsamfundets aktører foregår som hovedregel på lokalt og regionalt niveau, men rammebetingelserne fastsættes først og fremmest på nationalt og europæisk niveau. EØSU ser med bekymring, at der er tale om en kløft mellem disse to niveauer.

3.18. En aktiv praksisorienteret klimabeskyttelse realiseret af civilsamfundet som bærende anden søjle i den europæiske klimapolitik skal have lokal indvirkning og være synlig, ellers handler det civile samfunds aktører slet ikke.

3.19. Regioner, byer og kommuner spiller en vigtig rolle. EØSU bemærker med stor tilfredshed, at der allerede er truffet mange forskellige initiativer for at koordinere disse aktiviteter. Her tænkes blandt andet på initiativer som »World Summit on Climate and Territories«, borgmesteraftalen, ICLEI-netværket m.m.. Dette er ofte initiativer, som i mellemtiden også kan regne med forskellige former for statslig støtte.

3.20. Regional udvikling og klimavenlig energipolitik supplerer hinanden godt, når den decentrale energiproduktion finder sted gennem lokale eller regionale strukturer, og merværdien fra udnyttelsen af vind, sol og biomasse skabes lokalt. En større mangfoldighed af aktører giver således mening, men ingen af EU's officielle dokumenter har hidtil drøftet denne mulige strategiske forbindelse i tilstrækkelig grad.

3.21. Dette er et godt eksempel på, at EU ikke i tilstrækkelig grad udnytter civilsamfundets potentiale. Således opfattes borgmesteraftalen også primært som støtte for gennemførelsen af de mål, der er fastsat af EU. Borgmesteraftalens rolle som en kilde til nye politiske initiativer værdsættes derimod ikke tilstrækkeligt, og denne ressource anvendes ikke på systematisk vis.

4. De fem opgaver for en koalition mellem politikere, myndigheder og civilsamfund

4.1. Koalitionen har fem opgaver:

4.1.1. For det første drejer det sig om at skabe en bedre forståelse for, hvilke klimaforanstaltninger civilsamfundets aktører i deres forskellige roller vil planlægge og gennemføre.

4.1.2. For det andet skal strukturelle problemer og barrierer, som står i vejen for en vellykket gennemførelse, kortlægges og overvindes. Herefter er det op til det politiske niveau at fjerne de bureaukratiske hindringer og indviklede procedurer, der får civilsamfundet til at undlade at handle, eller som vanskeliggør deres indsats. I meddelelsen »En ny aftale for energiforbrugere« har Kommissionen taget det første skridt i denne retning ⁽⁴⁾. Dette er dog langt fra tilstrækkeligt, blandt andet fordi prosegmentbegrebet fortolkes for snævert ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ COM(2015) 339 final.

⁽⁵⁾ EUT C 82 af 3.3.2016, s. 22.

4.1.3. For det tredje skal »succeshistorier« formidles bedre.

4.1.4. For det fjerde skal de vigtigste forudsætninger og kriterier for succes udpeges.

4.1.5. For det femte bør der udvikles en politisk ramme, der skaber de nødvendige betingelser for handling, så civilsamfundets aktører kan udforme og gennemføre handlingsstrategier for klimabeskyttelse. Opstilling af rammevilkår er en opgave, der skal løses ved hjælp af flerniveaustyring. Gennemførelse af rammen kræver en fælles forståelse blandt de politiske beslutningstagere på europæisk, nationalt og subnationalt niveau samt en koordineret indsats.

4.2. Gennemførelsen af opgaverne kræver en ekstra administrativ støtte, hvor løsningen af følgende opgaver bør tjene som grundlag for drøftelserne i koalitionen mellem politikere, myndigheder og civilsamfund:

- detaljeret kortlægning af aktører i civilsamfundet, der kan påtage sig en rolle i bottom up-klimabeskyttelsen
- systematisk søgning efter eksempler på allerede gennemførte klimatiltag ved civilsamfundet på først og fremmest regionalt eller lokalt niveau, som kan danne grundlag for en definition af aktørprototyper i rundbordsdialogen
- udvikling og gennemførelse af en paneuropæisk og senere også global kommunikationsstrategi for de modeller, der er udpeget som standarder, fordelt på aktørgrupper
- analyse af modeller, der er udpeget som prototyper i rundbordsdialogen, med det formål at kortlægge de vigtigste forudsætninger for succes ved hjælp af relevante videnskabelige metoder og præsentation af analyseresultaterne
- støtte til civilsamfundsaktører med få ressourcer, således at de kan deltage aktivt i koalitionen.

4.3. Det vil være op til politik og forvaltning — eventuelt i samarbejde med EØSU — at koordinere denne koalition, imødegå og så vidt muligt fjerne de kortlagte hindringer, eller i det mindste give et klart svar på, hvorfor de mener, at bestemte initiativer ikke skal realiseres.

Den nødvendige strategiramme — indvirkning på finansieringen af civilsamfundets klimaindsats og udviklingen af nye økonomiske modeller

4.4. Kun hvis der findes en strategiramme, som anerkender civilsamfundsaktørernes mange roller og den forskellige ressourcefordeling, tager hensyn til succesfaktorer og skaber positive rammevilkår, vil civilsamfundets aktører få adgang til kapital og investeringsmidler. Dette er i dag stadig et relevant praktisk problem, som er genstand for alt for lidt politisk opmærksomhed. Parisaftalen har enorme økonomiske konsekvenser, som rækker langt ud over Den Grønne Klimafond med ca. 100 milliarder USD årligt.

4.5. Især små, lokale banker og andre långivere yder kun lån til civilsamfundsmæssige initiativer til klimabeskyttelse, når refinansieringen er forholdsvis sikker. Også denne betingelse — mindre risikobetonet refinansiering af investeringer i klimabeskyttelse, som gennemføres af civilsamfundsaktører — skal opfyldes i den politiske ramme.

4.6. Strategirammen skal skabe langsigtet planlægnings- og investeringsikkerhed. Intet er mere skadeligt for det nødvendige engagement end den usikkerhed, som den vedvarende politiske nytænkning skaber.

4.7. Der er brug for alternative investeringsmuligheder i lokale projekter, hvis muligheder og risici civilsamfundets aktører selv kan vurdere og håndtere — f.eks. som medlemmer af et kooperativ. Hvis borgerne erkender, at investeringer »når ud til dem«, og ikke bliver anonyme i nettet af finansieringsinstitutter og store investorer, kan dette også rette op på den svækkede tillid til de finansielle institutioner.

4.8. Hvis der etableres en stabil og solid strategiramme, er det muligt at skabe en anden slags vækst i anerledes økonomiske strukturer. Set i relation til den nye »vækst« vil socialkapital sandsynligvis blive lige så vigtig som finansiel kapital. Arbejdets fremmedgørelse ophæves til dels af udviklingen af prosumkonceptet, og arbejdsdelingen vil i højere grad blive tilrettelagt i fællesskabsstrukturer. Dette resulterer i et enormt potentiale for social innovation, der er afgørende for en ambitiøs klimapolitik. De nye roller, som opstår med prosumenter, platforme og centre, er stadig kun upræcist beskrevet. Især »prosum« kan ses som en væsentlig succesfaktor for opnåelsen af en bæredygtig livsstil og en bæredygtig økonomi.

4.9. Denne nye form for økonomi er ingen utopi, men er allerede i dag synlig i mange, især lokalt organiserede klimainitiativer, og dermed også skalerbar. Der er et presserende behov for skalering, efterligning og ekspansion, ikke kun på grund af de ambitiøse mål for klimabeskyttelse. Snarere er det også en forudsætning for at nedbringe udgifterne til omstillingen og undgå en konflikt mellem klima- og socialpolitiske mål.

4.10. EØSU understreger, at Parisaftalen udtrykkeligt slår fast, at det er nødvendigt med en retfærdig omstrukturering af arbejdslivet, sådan som det allerede blev fastslået ved klimakonferencen i Lima. Inden for rammerne af den nye økonomiske model skal der skabes arbejdspladser af høj kvalitet. Dette er muligt igennem en stærk social dialog og kollektive overenskomstforhandlinger, hvor arbejdsgiverne medvirker, og som støttes gennem indhold eller foranstaltninger, som f. eks. videreuddannelse for arbejdstagerne møntet på formidlingen af de nye kvalifikationer, som er nødvendige inden for rammerne af energi- og økologiomstillingen, og foranstaltninger, som styrker de sociale sikringsystemer. Men også til dette formål er det nødvendigt med en positiv strategiramme. Først da vil det være muligt for civilsamfundets aktører at kompensere for det tab af beskæftigelse og konkurrencedygtighed, som inden for rammerne af omstillingen er uundgåeligt i nogle sektorer, og muliggøre en økonomisk vækst, som er social, bæredygtig og inklusiv.

Bruxelles, den 14. juli 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om den digitale søjle for vækst: e-seniorer, et potentiale, som udgør 25 % af den europæiske befolkning

(initiativudtalelse)

(2016/C 389/04)

Ordfører: Laure BATUT

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 21. januar 2016 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at udarbejde en udtalelse om:

»Den digitale søjle for vækst: e-seniorer, et potentiale, som udgør 25 % af den europæiske befolkning«.

(initiativudtalelse)

Det forberedende arbejde henvistes til Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations-samfundet, som vedtog sin udtalelse den 21. juni 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016, mødet den 13. juli 2016, følgende udtalelse med 189 stemmer for og 1 hverken for eller imod:

1. Anbefalinger

For at udnytte det økonomiske potentiale hos den fjerdedel af EU's befolkning, som de ældre borgere udgør, er EØSU af den opfattelse, at det af hensyn til væksten ikke er hensigtsmæssigt at betragte dem som en kategori af borgere, der har trukket sig tilbage fra samfundslivet. Tværtimod bør man anerkende deres kompetencer og forventninger og inddrage dem som økonomiske og sociale aktører i den digitale tidsalder. EØSU anbefaler hurtigst muligt at:

- 1) ændre indfaldsvinklen til »seniormarkedet« (silver economy) ved at erkende, at den digitale teknologi udviser aldersskellet, og at de ældre er aktører i værdikæden og i deres eget liv
- 2) benytte mødet i juni 2016 mellem EU's ministre for beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerpolitik og topmødet i december 2016 om ældre til at fremme de ældres digitale integration for at magte de to overgange: den digitale og den demografiske
- 3) udvikle en overordnet styring ved at integrere de ældre i den digitale kultur gennem udvikling af effektive offentlige tjenester udstyret med passende midler på alle niveauer, herunder det lokale, og som ikke er pålagt det europæiske semesters krav
- 4) fastlægge en horisontal EU-bestemmelse om ligestilling for ældre ledsaget af incitamenter til, at den bliver håndhævet af medlemsstaternes ligestillingsministerier
- 5) inddrage ældreorganisationer og EØSU i overvejelserne i interessentgruppen om deleøkonomi, som Europa-Parlamentet har anmodet om
- 6) lette de ældres adgang til digitalt indhold og gøre dette mere tilgængeligt gennem erhvervelse af kundskaber og færdigheder og hurtigst muligt begynde at satse på uddannelse og livslang læring for ældre, tilpasning af hardware og software samt mentorordninger
- 7) definere indikatorer til måling af de ældres økonomiske vægt, deres livskvalitet og udbyttet af innovation
- 8) åbne adgang for ældre til et EU-program for udveksling af god praksis, f.eks. via en platform benævnt »SENEQUE-Seniors Equivalent Erasmus«
- 9) udvikle tilliden og udbrede borgernes kendskab til EU-reglerne på det digitale område ved at offentliggøre dem i form af en kodeks via en kvikskranke, som respekterer princippet om flersprogethed
- 10) anerkende internetadgang i alle medlemsstater som en universel forsyningspligt, der er omfattet af kriteriet om overkommelig pris, samt i tilfælde af prismæssige barrierer tilskynde til indførelse af regulerede takster eller til fri og gratis adgang på udvalgte steder for mindre bemidlede ældre

- 11) fremme offentlig-private partnerskaber (OPP), som sigter mod at udvikle den menneskelige kapital, takket være gratis kurser for ældre bekostet af de store IKT-virksomheder som led i disses virksomheders politik om socialt ansvar. Undervisningen kunne foregå i folkeskoler over hele EU uden for skoletiden
- 12) ophæve hindringerne for ældres optagelse af lån
- 13) fremme en »frivillig samfundstjeneste« til bekæmpelse af IKT-analfabetisme.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Den Europæiske Union står over for en udfordring, som intet samfund endnu har stået over for, nemlig sammenfaldet mellem den stigende levealder på den ene side og på den anden side digitaliseringen af dagligdagen. Dette kræver virkelige strategier af både økonomisk og social art.

2.2. I 2060 vil der i følge fremskrivningerne (Kommissionens rapport *The 2015 Ageing Report*) være to ældre for hver ung, og antallet af meget gamle mennesker vil overgå antallet af børn under fem år. At dømmes ud fra medianalderen (Eurostat) vil de første medlemsstater, som berøres, være Sverige, Tyskland, Polen, Rumænien og Slovakiet efterfulgt af Belgien, Danmark, Irland nogle år senere og til sidst resten af medlemsstaterne.

2.3. De ældre, herunder de ældre arbejdstagere, opfattes på én gang som en trussel for socialsikringsystemerne og som en mulighed for fremstillings- og tjenesteydelsessektoren. I 2011 forpligtede Unionen sig til at gøre en indsats for »de voksne«⁽¹⁾ og fastsatte fem strategiske retningslinjer med henblik på at skabe en økonomi »med høj beskæftigelse« og forbedre kvaliteten og effektiviteten af udbuddet af læringsmuligheder for voksne.

2.4. EØSU bemærker, at de ældre ikke var direkte omfattet.

Hvad forstås der ved en »ældre«?

2.5. Som den første generation, der har levet på europæisk område uden at have været udsat for krig, har babyboom-årgangene (»Babyboomer«; et udtryk, der stammer fra USA, og som betegner de store årgange, der blev født umiddelbart efter Anden Verdenskrig) — sammen med deres forældre — været den mest pro-europæiske generation i historien. De betragtes nu som »ældre«. I sit baggrundspapir »Growing the European Silver Economy« fra februar 2015 tilkendegiver Kommissionen en vilje til at imødekomme behovene hos de over halvtredsårige. Denne befolkningsgruppe opdeles undertiden i tre undergrupper: aktive, skrøbelige og omsorgskrævende. EØSU antager på sin side følgende definition som udtryk for dets ønske om en ændret indstilling til de »ældre«: de er aktører i væksten.

2.6. Befolkningsaldring betegner en stigning i andelen af ældre i en befolkning på grund af en nedgang i fødselstal og dødelighed. I Japan (*Étude comparative du marché des seniors français et japonais — Opportunités croisées*, David Barboni, Eurasiam, série Management nr. 001, 2007) er man længere fremme med at tackle aldringsfænomenet. Her er der skabt en forbrugsdynamik, som er specifikt fokuseret på seniormarkedet på områderne velfærd, sundhed, finansielle tjenesteydelser, forsikringer, detailhandel og turisme. Informations- og kommunikationsteknologierne (IKT) indgår i de goder, som bidrager til at forbedre livskvaliteten. De henvender sig til den ældre »forbruger« af bestemte produkter snarere end til den ældre »aktør« i det digitale samfund, og skal således ses i et perspektiv af kortsigtet afkast for producenterne. Det er vigtigt, men for snævert.

2.7. I EU er de store årgange ikke kun endt som ældre forbrugere af varer. Der er tale om mænd og kvinder, som i stor udstrækning — og for første gang i Europas historie — har været studerende og derpå »aktive« og »produktive«. Mange af dem har nu valget mellem at forblive aktive i markedsøkonomien eller i den sociale og solidariske økonomi.

2.8. Deres tilegnelse af IKT-teknologierne opfattes undertiden som værende langsom og besværlig. Ikke desto mindre har de ofte været de første til at betjene sig af dem og sågar skabe fornyelser (*The Seven Myths of Population Aging*, Julika Erfurt et al., Accenture, februar 2012). I 2010 blev over 16 % af de nye virksomhedsetableringer i Frankrig iværksat af personer på 50 år og derover. Heraf blev knap en ud af to finansieret af iværksætterne selv, som var ældre ansatte, jobsøgende, endnu aktive erhvervsdrivende eller endog pensionister, alle over 50 år (se Yann Le Galès' artikel, *Le Figaro*, 27. april 2012).

⁽¹⁾ EUT C 372 af 20.12.2011, Rådets resolution om en ny europæisk dagsorden for voksenuddannelse.

En ny indfaldsvinkel

2.9. Det »grå guld« (silver economy) blev først noget man talte om i EU med FN's erklæring og internationale handlingsplan for ældre fra 2002 og Rådets erklæring om det europæiske år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationer i 2012. Endvidere er Kommissionen af den opfattelse, at alt bør sættes ind på at nå en »god alderdom«, navnlig ved hjælp af IKT, og således give Unionen mulighed for at spille en fremtrædende rolle: *Ældremarkedet kan defineres som de økonomiske perspektiver, der åbnes med forbrugsudgifterne og de offentlige udgifter som følge af den aldrende befolkning og behovene hos de over 50-årige* (se webstedet Silver Economy, Kommissionen).

2.10. Udvalget mener, at spørgsmålene vedrørende velfærd, autonomi, afhængighed og markedet skal tages med i betragtning. De europæiske ældre udgør næsten 125 millioner borgere. De er **aktører** i deres eget liv, i økonomien og i væksten, og informationsteknologierne bør indgå i deres liv på samme måde, som de gør i de erhvervsaktives liv.

2.11. Derfor ønsker udvalget at sætte fokus på behovet for en tilgang til alderdom som **en fortsættelse** af andre etaper i livet, uden at nogen sættes i bås. Ældre mennesker ved godt helbred med deres erfaringer og digitale færdigheder i behold kan ikke adskilles fra de andre aktører i værdikæden. Det gælder om at se de ældre i et dynamisk og inkluderende perspektiv og ikke kun som personer i deres livs sidste fase. Anvendelsen af den digitale teknologi må ikke begrænses til sektoren for »teknisk-medicinsk forskning«.

2.12. Dette påvirker på ingen måde retten til pension (artikel 25 og 34 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og artikel 153 og 156 i TEUF) eller pensionssystemerne, som alle varierer fra én medlemsstat til en anden.

2.13. En holistisk og inkluderende tilgang vil kunne give alle »ældre« europæiske borgere vished om, at den digitale innovation er relevant for dem. I udvalgets øjne må der tages et ansvar på alle niveauer, for at Unionen kan spille sin tilstræbte førende rolle i denne »silver economy«.

3. Særlige bemærkninger

3.1. EU-borgere på over 50 år: alle skal være e-seniorer

IKT og IKT-færdigheder er en nødvendighed. Dertil kræves politisk vilje og midler. **Alle institutioner** har taget den digitale overgang til sig. **EØSU** vil gerne have de 125 millioner borgere på over 50 år inkluderet.

3.1.1. De store årgange, som nu skaber et »ældreboom«, har et trumfkort på hånden: IKT-revolutionen. Der er et presserende behov for at se ud over »markedet« og sikre adgang for alle til IKT-kendskab og IKT-praksis, eftersom konnektivitet er tidens løsen. EU er delt mellem behovet for europæisk interoperabilitet og kravet om beskyttelse i medlemsstater med meget uensartede vilkår. Kommissionens meddelelser fra april 2016 (COM(2016) 176, 178 og 179 final) omhandler imidlertid kun de tekniske aspekter og kommer ikke ind på de sociale. Kommissionens meddelelse fra juni 2016 om »En ny dagsorden for færdigheder« (COM(2016) 381/2) og dens forslag til Rådets henstilling om oprettelsen af en færdighedsgaranti (COM(2016) 382/2) sigter mod beskæftigelsesegnethed og produktivitet. De ældre omtales slet ikke, og digitaliseringen kun i meget begrænset omfang. Udvalget håber, at ministermødet i juni og topmødet i december 2016, hvor ældrespørgsmålet skal tages op, vil kunne fremme de ældres digitale inklusion og forbedre deres leve- og arbejdsvilkår, hvilket er nødvendigt for at takle de to overgange: den digitale og den demografiske.

3.1.2. For at fremme samhørighed, udbrede viden og gøre de ældre såvel som alle andre befolkningsgrupper mere bevidste ønsker udvalget, at alle EU-tekster vedrørende digitalisering, som allerede er vedtaget, bliver offentliggjort i form af en »kodeks«, og at der bliver oprettet en kvikskranke, som respekterer princippet om flersprogethed.

3.2. At leve som ældre i det digitale samfund⁽²⁾

3.2.1. Den digitale teknologi gør det muligt at lære og være proaktiv, især når man er ældre og har en nedsat mobilitet. Den kan forhindre, at personer bliver isolerede, og letter overførslen af viden. Den kan føre til en modsatrettet udveksling af viden mellem generationerne og til udviskning af aldersskellet.

⁽²⁾ EUT C 11 af 15.1.2013, s. 16.

3.3. *Afbødning af ældreboom: Bevidst udnyttelse af digitaliseringen*

3.3.1. **Udvalget** har offentliggjort adskillige udtalelser om de tekniske, økonomiske og sociale aspekter af fremskridtene på det digitale område: infrastruktur, rettigheder, omkostninger, telemedicin og e-sundhed («e-health»), aktiv aldring, cyberkriminalitet, intelligente byer/øer og intelligent mobilitet, netneutralitet osv.

3.3.2. **Kommissionen** bør inddrage alle generationer, uden geografiske skel, og skue langt frem i tiden (2060), for aldringskurven⁽³⁾ vil blive stadig stejlere i alle medlemsstater.

3.3.3. I sin meddelelse af 19. april 2016⁽⁴⁾ anfører Kommissionen, at den vil tage fat på IKT-standardiseringen, »et afgørende element på det digitale indre marked«, digitaliseringen af EU's industri og cloudcomputing.

3.3.4. **Det nederlandske og det slovakiske formandskab** anmodede udvalget om at udarbejde en sonderende udtalelse om »Ændrede beskæftigelsesforhold og indvirkningen på opretholdelsen af en anstændig løn og den teknologiske udviklings indvirkning på det sociale sikringsystem og arbejdsretten«. Udtalelsen blev vedtaget af EØSU den 26. maj 2016.

3.3.5. I sin beslutning af 19. januar 2016 »På vej mod en akt for det digitale indre marked« (punkt 80) opfordrer **Europa-Parlamentet** Kommissionen til at »oprette en interessentgruppe med ansvar for at fremme bedste praksis i deleøkonomisektoren«, som EØSU også kalder »kollaborativ økonomi«, og som i vid udstrækning ikke kan eksistere uden den digitale teknologi. At repræsentere civilsamfundet er typisk en opgave, som kan varetages af ældre. EØSU ønsker at medvirke i initiativet.

3.4. *Er risiciene større for e-seniorer?*

3.4.1. I forbindelse med big data, cloudcomputing, tingenes internet, 3D-printning og andre teknologier, der er opstået med den meget pludselige udbredelse af internettet i det moderne samfund, er en vis lammende frygt fortsat meget udbredt. De ældre er mere modtagelige herfor end de unge »digitalt indfødte« og støder på følgende blokeringer:

- frygt for, at teknologierne er komplicerede at anvende
- frygt for krænkelse af privatlivet
- frygt for at blive bestjålet ved onlinebetaling
- frygt for, at teknologierne er farlige.

3.4.2. Udvalget mener i lighed med Europa-Parlamentet, »at borgernes og virksomhedernes tillid til det digitale miljø er af afgørende betydning for, at innovation og vækst i den digitale økonomi kan udfoldes fuldt ud«.

3.4.3. Den nuværende krise og indgrebene i forbindelse med undtagelsestilstanden forstærker fornemmelsen af hyperovervågning og frygten for cyberkriminalitet.

3.4.4. De beskyttende rammer, der eksisterer i medlemsstaterne og på EU-plan, er relativt ukendte. Ved at skærpe bevidstheden uden at opskræmme disse befolkningsgrupper, som ikke længere har kontakt med skolen, informere og uddanne dem vil man kunne gøre fremskridt og samtidig begrænse risikoen for informationsasymmetri mellem de store operatører, der næsten altid er udenlandske, og brugerne.

3.5. *EU, nationale myndigheder, virksomheder og servicesektor må skride til handling*

3.5.1. På EU-niveau

Digitaliseringen skulle kunne mindske de sociale omkostninger ved befolkningsaldringen. Omkring 58 millioner EU-borgere mellem 16 og 74 år har aldrig anvendt internettet (*Bridging the digital divide in the EU*, Briefing, Europa-Parlamentet). Ifølge en velgørenhedsorganisations vurdering i 2014 (Secours catholique, citat fra Le Monde, 6. november 2014) er andelen i Frankrig af personer mellem 50 og 59 år, som modtager sociale ydelser, steget fra 13 til 17 % mellem år 2000 og 2013. Dette afspejler den kraftige stigning i arbejdsløsheden blandt ældre og udbredelsen af løsarbejde blandt erhvervsaktive ældre og understreger behovet for omgående handling, for denne situation bremser den vækst, som digitaliseringen burde kunne sætte skub i.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Population_structure_and_ageing/

⁽⁴⁾ COM(2016) 176 final.

3.5.1.1. Ligestillingsprincippet (artikel 20 i charteret) må ikke begrænses til »omsorg«.

EØSU slår til lyd for, at EU fastlægger en horisontal bestemmelse om ligestilling for ældre, og tilskynder medlemsstaternes ligestillingsministerier til at håndhæve den. Internetadgang er ikke gratis. I betragtning af den usikkerhed, som pensionister lever i, mener EØSU, at der i alle medlemsstater bør være fri og gratis internetadgang for ældre på udvalgte steder. I tilfælde af prismæssige barrierer bør det overvejes at fastlægge regulerede takster.

3.5.1.2. En overordnet styring

3.5.1.2.1. Med en holistisk tilgang vil der kunne skabes en aktiv solidaritet mellem generationer og bæredygtighed i den sociale sektor.

- Efter EØSU's mening bør de aktører, der repræsenterer civilsamfundet, herunder dem, der potentielt vil nyde godt af innovationer inden for helse og autonomi, derfor deltage i dialogstrukturer.
- EØSU anbefaler, at de ældre organiserer sig på alle niveauer for at sikre deres repræsentativitet.
- Udvalget insisterer på en »aktiv deltagelse af borgerne«, der bør »få gavn af den digitale overgang«, og opfordrer »Kommissionen til at fortsætte sin vurdering af, hvordan den digitale revolution former det europæiske samfund«. EØSU mener, at denne undersøgelse bør omfatte udviklingen på ældreområdet.

3.5.1.3. Finansiering

Gennemgribende ændringer er allerede i gang ⁽⁵⁾ i hele industrien og i servicesektoren.

3.5.1.3.1. Der er stillet specifikke midler (forskning, højhastighedsadgang, intelligens) såvel som strukturfondsmidler og særprogrammer til rådighed for digitaliseringen. Der er imidlertid ikke sat tal på, hvor store investeringer der kræves for at bevare EU's ledende position, men det er nødvendigt at kvantificere behovene hos hele den europæiske befolkning, lige fra skolebørnene til de ældre, samt på området livslang læring. Reglerne vedrørende budgetdisciplin må under ingen omstændigheder finde anvendelse på de midler, der stilles til rådighed. Desuden haster det med at fjerne de hindringer, som begrænser de ældres adgang til privat finansiering (banklån) ⁽⁶⁾.

3.5.1.3.2. Kommissionen foreslår offentlig-private partnerskaber (OPP). Udvalget er skeptisk, fordi risikoen altid er den samme: den private sektor engagerer sig kun, hvis den vurderer, at der er mulighed for fortjeneste, renteudgifterne forværrer den offentlige gæld, og i sidste ende bliver en del af den offentlige sektor privatiseret.

3.6. På de nationale og regionale myndigheders plan

3.6.1. *En egentlig offentlig digitaliseringspolitik for de ældre*

EØSU har allerede peget på, at internetadgang bør opfattes som en retmæssig forsyningspligt med vægt på prisoverkommelighed for at bekæmpe sociale og geografiske uligheder. Oprettelsen af offentlige rum med fri internetadgang for ældre ville være et skridt i denne retning.

Det bør være en selvfølge for de øvrige offentlige tjenester at inddrage ældreproblematikken på områderne transport, sundhed, posttjenester, tjenesteydelser af almen interesse, tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, sociale tjenesteydelser af almen interesse, sociale tjenesteydelser af almen økonomisk interesse osv.

3.6.2. De nationale og regionale myndigheder bør sikre, at de ældre tillægger sig nye rutiner med henblik på databeskyttelse og datasikkerhed. Efterhånden som en ældre person mister autonomi, desto vigtigere vil det være, at social inklusion og digital inklusion går hånd i hånd. Det lokale plan fremmer en udvikling i denne retning, fordi det har tættere kontakt til de ældre. EØSU går ind for en »frivillig samfundstjeneste« til bekæmpelse af IKT-analfabetisme.

3.6.3. *Iværksættelse af nationale oplysningskampagner*

3.6.4. **Inklusion af de ældre:** Det bør være medlemsstaternes ansvar at oplyse deres borgere om alle de muligheder for at erhverve digitale kompetencer, som tilbydes de ældre. Oplysningskampagner i medierne ville kunne bidrage hertil.

⁽⁵⁾ Se EUT C 13 af 15.1.2016, s. 161.

⁽⁶⁾ Direktiv 2013/36/EU (EUT L 176 af 27.6.2013, s. 338).

3.6.4.1. Gennem kompetencer og uddannelse

3.6.4.2. De ældre har behov for at erhverve eller bevare digitale kompetencer. NGO'ernes omend vigtige aktiviteter rækker ikke. De ældre har brug for anerkendelse af deres kvalifikationer og for at lære hele livet igennem. F.eks. har Slovakiet 18 ældreuniversiteter og adskillige akademier for de lavest uddannede ældre.

3.6.4.3. **Gennem læring og »digital alfabetisering«:** Udvalget gentager sin anmodning om at fremme⁽⁷⁾ mediekendskab og internetundervisning for alle EU-borgere, navnlig for sårbare personer, og bifalder indførelsen på europæisk plan af det »storstilede samarbejde om digitale job«. Det understreger, at en lang række aktører bidrager til uddannelsen.

3.6.4.4. Udvalget mener, at Kommissionen med fordel kunne samarbejde med medlemsstaterne og universiteterne om at definere de ældres kompetencebehov og om, hvorledes disse kan imødekommes, f.eks. ved at skabe institutionelle forbindelser med universiteterne for at lette de ældres adgang til onlinekurser (*massive open online courses*, MOOC).

3.6.5. Via tilgængelighed og deltagelse af alle ældre

3.6.5.1. Ligesom Europa-Parlamentet⁽⁸⁾ anerkender udvalget nødvendigheden af at »overvinde stereotyper«, påpeger »kvindelige innovatører og iværksætters betydelige potentiale og den rolle, de kan spille i den digitale omlægning« og støtter »deres integration og deres deltagelse i informationssamfundet«. Udvalget er bevidst om, at ældre kvinder ofte har oplevet afbrydelser i deres karriere og derfor i højere grad end mænd risikerer at leve i fattigdom, når de går på pension. Der bør tages hensyn til dette forhold i de foranstaltninger, som skal sikre, at disse kvinder finder deres plads i de ældres digitale verden.

3.6.5.2. Udvalget anerkender ligeledes »det digitale indre markedes potentiale med hensyn til at sikre adgang og deltagelse for alle borgere, herunder personer med særlige behov, ældre, minoriteter og andre borgere, der tilhører udsatte grupper, til alle dele af den digitale økonomi⁽⁹⁾«, men ville foretrække, at »de ældre« fortsat opfattes som økonomiske aktører, i stedet for at blive stigmatiseret og sat i bås som personer med »særlige behov«.

3.6.5.3. Udvalget har udtrykt støtte (i tekst under udarbejdelse) til forslaget til direktiv om tilgængelighed⁽¹⁰⁾, men beklager, at det først forelægges nu, og at Marrakeshtraktaten ikke er blevet ratificeret. I digital sammenhæng forstås ved »tilgængelighed« både det materielle element (*hardware*) og programelementet (*software*). Udvalget peger på behovet for en forenklet betjening for ældre og bedre tilpassede og flersprogede programmer samt offentlige digitale rum, der skaber kontakt mellem mennesker. De sociale bånd er vitale for sårbare personer.

3.6.6. EØSU anbefaler, at EU-programmet Erasmus+ udvides med en »seniordel«, som kunne være en platform for udveksling af god praksis, f.eks. benævnt »SENEQUE-Seniors Equivalent Erasmus«.

3.6.7. **Tilskyndelse til kreativitet og innovation i alle aldre** gennem den digitale teknologi, idet de ældre selv bedst kender deres behov, samt støtte til omsorgspersoner og foreninger.

3.7. I virksomhederne og servicesektoren: aktivitet og beskæftigelse

- EØSU foreslår et OPP, som skal have til formål at udvikle den menneskelige kapital gennem gratis undervisning som led i de store IKT-virksomheders politik om socialt ansvar: ved at yde mentorstøtte til medarbejdere, der går på pension, og tilbyde alle ældre gratis kurser i folkeskoler over hele EU, uden for skoletiden.
- Der er mangel på digitale kompetencer i EU (900 000 ledige stillinger)⁽¹¹⁾. Omskoling af ældre arbejdstagere ville kunne afhjælpe denne situation, som må evalueres i forhold til den globale konkurrence. Det kræver store offentlige investeringer at fremme digital iværksætterkultur, uddannelse og virksomhedsopstart og udvikle alle borgeres digitale kompetencer og velfærd.
- I en situation med massearbejdsløshed giver 4.0-økonomien de ældre mulighed for at opbygge netværk og skabe nye virksomheder samt bæredygtige job med høj værditilvækst, der ikke kan udflyttes såsom person- og sundhedsrelaterede tjenesteydelser, tjenester til støtte for et selvstændigt liv eller forebyggende tiltag⁽¹²⁾.

⁽⁷⁾ EUT C 451 af 16.12.2014, s. 25.

⁽⁸⁾ Europa-Parlamentet, *op. cit.*, punkt 113.

⁽⁹⁾ Europa-Parlamentet, *op. cit.*, punkt 114.

⁽¹⁰⁾ EUT C 303 af 19.8.2016, s. 103.

⁽¹¹⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-518_en.htm

⁽¹²⁾ EUT C 21 af 21.1.2011, s. 39.

- Hvad angår de forskellige former for deleøkonomi, giver EU ikke entydigt udtryk for sin principielle holdning til diverse misbrug af en dominerende stilling og disses overensstemmelse med målet om en »social markedsøkonomi«, skønt en større og større del af den berørte arbejdsstyrke de facto er illegalt beskæftiget i henhold til arbejdsmarkedslovgivningen. De ældre risikerer at blive hårdere ramt end andre befolkningsgrupper af digitaliseringens indvirkning på den sociale samhørighed.

3.8. *Revolutioner*

3.8.1. Den digitale teknologi tillader både en topstyret og en bundstyret tilgang til sociale relationer, og dette gælder særligt på ældreområdet.

3.8.2. Deleøkonomien kan bringe folk tættere sammen gennem indlæringsmåder, som fremmer alle former for intelligens, innovative sundhedsløsninger, som giver handicappede eller ældre personer mulighed for fuldt ud at være en del af samfundet og bevare deres rørlighed på trods af en begrænset mobilitet (*»ubiquitous«*).

3.8.3. Ikke desto mindre er deleøkonomien også med til at nedbryde strukturen i arbejdsrelationerne. Med befolkningens aldring vender den digitale kultur op og ned på det, som siden Anden Verdenskrig har sikret samhørigheden i de europæiske samfund: solidaritetssystemerne, der har spillet en kriedæmpende rolle (som i 2008).

3.8.4. Lønmodtagernes afhængighedsforhold er blevet destabiliseret af 4.0-revolutionen, netværksaktiviteter, ældreboommet og udviskningen af grænser. Samtidig har ca. 10 % af e-seniørerne internetadgang, men er fattige og risikerer igen at blive de »gamle«, der ikke kan forsørge sig selv (kernefamilier) ligesom i tidligere århundreder. Er en overgang med overførsel af viden på denne baggrund overhovedet mulig?

3.8.5. For en digital og inklusiv social markedsøkonomi⁽¹³⁾ med plads til alle er det af vital betydning at bevare pensionssystemerne. Inden 2060 vil det dog blive uundgåeligt at basere finansieringen af pensionen på andet end lønarbejde og samtidig undgå risiciene ved pensionskasserne. Der må reflekteres grundigt over beregningsgrundlaget for bidragene og omfordelingen af velstanden, for at vi kan lære at indstille os på ændringerne.

Bruxelles, den 13. juli 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹³⁾ EUT C 318 af 29.10.2011, s. 9.

**Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det europæiske borgerinitiativ
(revision)**

(initiativudtalelse)

(2016/C 389/05)

Ordfører: Antonio LONGO

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 21. januar 2016 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Det europæiske borgerinitiativ (revision)«

(initiativudtalelse)

Det forberedende arbejde henvises til underudvalget, der vedtog sin udtalelse den 17. maj 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016, mødet den 13. juli 2016, følgende udtalelse med 107 stemmer for, 1 imod og 1 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Her fire år efter at forordningen om borgerinitiativer trådte i kraft, ønsker Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) at understrege, at det er borgerne, der er i centrum for det europæiske projekt, og at borgerinitiativet rummer et potentiale for at bidrage til at udligne det demokratiske underskud, idet det fremmer aktivt medborgerskab og deltagelsesbaseret demokrati.

1.2. På linje med Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og Den Europæiske Ombudsmand mener udvalget, at det europæiske borgerinitiativs potentiale ikke har kunnet udnyttes fuldt ud på grund af forordningen, som derfor bør revideres.

1.3. EØSU har således kunnet konstatere betydelige tekniske, juridiske og administrative problemer og en tydelig ophobning af kompetencer i Kommissionen, hvilket hindrer den fulde udbredelse, gennemførelse og opfølgning af succesfulde initiativer.

1.4. Med henblik på en revision af forordningen foreslår EØSU følgende:

1.4.1. Borgerkomitéerne får mulighed for at påbegynde indsamlingen af støtteerklæringer på et tidspunkt, de selv vælger.

1.4.2. Borgerkomitéerne anerkendes juridisk for at begrænse initiativtagernes personlige ansvar for bedrageri og alvorlige fejl i lighed med bestemmelserne i direktiv 2008/99/EF om miljøkriminalitet.

1.4.3. Etablering af ét fysisk og elektronisk kontaktpunkt, hvor borgerne kan indhente information og vejledning i præsentationen af initiativer.

1.4.4. En nærmere gennemgang af forslagene om at sænke minimumsalderen for at kunne støtte og deltage i et borgerinitiativ som foreslået af Parlamentet og Regionsudvalget.

1.4.5. En løsning på den tydelige interessekonflikt internt i Kommissionen, idet rollerne som »institutionel vejleder« og »dommer« bør holdes adskilt fra hinanden. EØSU gentager med henblik derpå, at det er indstillet på at fortsætte sit engagement i de allerede iværksatte initiativer og kunne være et naturligt valg til at varetage funktionen som facilitator og institutionel vejleder.

1.4.6. Garanti for en passende opfølgning af succesfulde initiativer med en opfordring til Kommissionen om at udarbejde et lovforslag inden for 12 måneder, efter at kampagnen er afsluttet eller fremlægge tilstrækkelig begrundelse for beslutningen om ikke at fremlægge et forslag. I de tilfælde, hvor der ikke fremlægges et forslag, håber udvalget, at Europa-Parlamentet lægger pres på Kommissionen i henhold til artikel 225 i EUF-traktaten.

1.5. EØSU understreger, at nogle af problemerne ikke kræver en revision af forordningen og derfor bør løses hurtigt for ikke at afskrække eventuelle initiativtagere. For at gøre instrumentet mere effektivt og brugervenligt ser udvalget gerne, at følgende initiativer gennemføres:

1.5.1. For at gøre registreringsproceduren mere gennemsigtig bør Kommissionen vedtage klare og enkle procedurer og fremlægge udførlige svar og mulige løsninger i de tilfælde, hvor initiativer vurderes til ikke at kunne antages, så komitéerne kan omarbejde og genfremsætte dem.

1.5.2. Kommissionen bør fortsætte forhandlingerne med medlemsstaterne om at forenkle, ensarte og mindske antallet af nationale regler for indsamlingen af data. Især bør anmodningerne om dokumentation for identitet begrænses, og for alle borgere bør det være muligt at underskrive initiativer i bopælslandet.

1.5.3. Permanent stillen til rådighed af gratis software til onlineindsamling af støtteerklæringer (OCS)⁽¹⁾ for at forenkle indsamlingen og inddelingen af støtteerklæringer og de nationale myndigheders kontrol heraf. EØSU håber desuden, at instrumentet bliver gjort tilgængeligt også for handicappede.

1.6. Med henblik på en mere generel udbredelse og forankring af det europæiske borgerinitiativ anbefaler udvalget:

1.6.1. Øget information og bevidstgørelse af borgerne om det europæiske borgerinitiativ ved hjælp af hoc-kampagner, som giver borgerkomitéerne mulighed for at orientere underskriverne om resultaterne, og især via en større indsats fra Kommissionens side for at offentliggøre opfølgningen af succesfulde initiativer.

1.6.2. Garanti for flersprogethed og udforskning af nye måder at formidle onlineunderskriftsindsamlingen på via de sociale og digitale medier med det mål at nå ud til stadig flere mennesker.

1.6.3. Grønt lys for, at enhver EU-borger i princippet kan blive initiativtager ved at give mulighed for godtgørelse af de væsentligste omkostninger til kampagnen for de borgerinitiativer, der registreres formelt.

1.7. EØSU foreslår etablering af et institutionelt forum for europæisk borgerdeltagelse, som skal fungere som et permanent diskussions- og debatforum i udvalget efter den model, der er etableret med det europæiske migrationsforum, således at man bygger videre på den udvikling, der er sat i gang med det europæiske borgerinitiativs dag. Dette forslag kunne behandles mere indgående i en særskilt initiativudtalelse derom fra EØSU.

2. Indledning

2.1. Det europæiske borgerinitiativ blev indført med Lissabontraktaten⁽²⁾ som et innovativt instrument til tværnationalt deltagelsesdemokrati. Initiativet giver en million EU-borgere, der kommer fra mindst syv medlemslande, mulighed for at opfordre Kommissionen til at fremlægge et lovforslag om et spørgsmål, der henhører under EU's kompetence. Hensigten er at få borgerne til at deltage aktivt i de europæiske beslutningsprocesser ved at give dem en form for indirekte lovgivningsinitiativret.

2.2. De gældende regler og procedurer for det europæiske borgerinitiativ findes i en EU-forordning, der blev vedtaget den 16. februar 2011 og trådte i kraft den 1. april 2012⁽³⁾.

2.3. Alle EU-borgere, som har nået den alder, hvor de får valgret til Europa-Parlamentet⁽⁴⁾, kan tage initiativ til eller underskrive et europæisk borgerinitiativ. Organisationer kan ikke være initiativtager, men de kan fremme og støtte initiativer, forudsat at de gør det i fuld åbenhed.

⁽¹⁾ OCS er et akronym for Online Collection Software og er et instrument, som Kommissionen stiller gratis til rådighed for onlineindsamling af data. Dette instrument letter såvel indsamlingen af data som de nationale myndigheders kontrol heraf. OCS er desuden i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 211/2011 og Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 1179/2011 <https://joinup.ec.europa.eu/software/ocs/description>

⁽²⁾ Artikel 11, stk. 4, i EU-traktaten og artikel 24, stk. 1, i EUF-traktaten.

⁽³⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 211/2011 af 16. februar 2011 om borgerinitiativer, <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome>

⁽⁴⁾ Som hovedregel 18 år i alle medlemsstater med undtagelse af Østrig, hvor det er 16 år.

2.4. Proceduren forbundet med et borgerinitiativ kan opsummeres i tre faser:

2.4.1. Lanceringsfasen, hvor der nedsættes en »borgerkomité«⁽⁵⁾, initiativet formelt registreres⁽⁶⁾, efter at Kommissionen har vurderet antageligheden⁽⁷⁾, og onlineindsamlingsystemet attesteres⁽⁸⁾.

2.4.2. I indsamlingsfasen skal der indsamles 1 million »støtteerklæringer« (underskrifter) inden for en periode af højst 12 måneder i mindst 7 EU-lande⁽⁹⁾. De indsamlede støtteerklæringer attesteres af de kompetente nationale myndigheder⁽¹⁰⁾.

2.4.3. I indgivelsesfasen behandler Kommissionen initiativet efter at have mødtes med initiativtagerne og afholdt en offentlig høring i Europa-Parlamentet. Kommissionen har tre måneder til at reagere med en meddelelse vedrørende emnet og beslutte, om der skal fremlægges et forslag og dermed sættes gang i lovgivningsproceduren.

3. De fire første år med det europæiske borgerinitiativ

3.1. Indtil nu har mere end 6 millioner EU-borgere skrevet under på et europæisk borgerinitiativ. Selv om der er blevet indgivet 56 initiativer, har Kommissionen kun registreret 36, og kun 3 har opnået mindst 1 million underskrifter⁽¹¹⁾. Ingen af de succesfulde initiativer har udløst et nyt lovforslag fra Kommissionens side, selv om Kommissionen dog i nogle tilfælde har taget borgernes holdning i betragtning på nogle områder.

3.2. De store tekniske, juridiske og administrative vanskeligheder for initiativtagerne og den begrænsede lovgivningsmæssige gennemslagskraft af de succesfulde initiativer har undergravet troen på borgerinitiativet. Dette viser sig helt tydeligt i det drastiske fald i antallet af registrerede initiativer fra 16 i 2012 til 5 i 2015⁽¹²⁾ og i antallet af indsamlede støtteerklæringer fra mere end 5 millioner i 2012 til nogle få tusinde i 2015⁽¹³⁾.

3.3. I løbet af disse fire år har mange initiativtagere og repræsentanter for det organiserede civilsamfund⁽¹⁴⁾ klaget over et mangelfuldt og ufleksibelt instrumentet, der havde som sigte at være klart, enkelt og brugervenligt. Disse tendenser blev bekræftet ved en offentlig høring afholdt af EØSU den 22. februar 2016.

⁽⁵⁾ Borgerkomitéen skal bestå af mindst syv personer, som skal være bosat i syv forskellige EU-medlemsstater.

⁽⁶⁾ Beskrivelsen af initiativet må ikke overstige 800 skrifttegn (100 til titlen, 200 til emnet og 500 til beskrivelsen af formålet).

⁽⁷⁾ Forordning (EU) nr. 211/2011, artikel 4. stk. 2. Inden den officielle registrering af initiativet og offentliggørelse på Kommissionens websted har Kommissionen to måneder til at kontrollere, at 1) borgerkomitéen er blevet dannet, og kontaktpersonerne udpeget; 2) initiativet ikke falder åbenbart uden for Kommissionens beføjelse til at fremsætte et forslag til EU-retsakt med henblik på gennemførelsen af EU-traktaterne; 3) initiativet ikke er utilstedeligt, uunderbygget eller af chikanøs karakter; 4) initiativet ikke er i åbenbar strid med de værdier, der er fastsat i EU-traktaterne. Beslutningen om at registrere eller afslå at registrere et forslag til initiativ skal være juridisk begrundet og kan derfor anfægtes. Hvis Kommissionen afslår at registrere initiativet, oplyser Kommissionen initiativtagerne om begrundelsen og om alle deres retlige og udenretlige klagemuligheder. De har bl.a. mulighed for at anlægge sag ved EU-Domstolen eller klage til Den Europæiske Ombudsmand (klage over fejl eller forsømmelser).

⁽⁸⁾ Forordning (EU) nr. 211/2011, artikel 6. I henhold til forordningen er det de kompetente myndigheder i de medlemsstater, hvor støtteerklæringerne indsamles, der er ansvarlige herfor.

⁽⁹⁾ I henhold til forordningen skal der indsamles et minimum af underskrifter fra hvert land i forhold til indbyggertal <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/signatories>

⁽¹⁰⁾ Forordning (EU) nr. 211/2011, artikel 15.

⁽¹¹⁾ De initiativer, der har været en succes, er: »Rent vand og sanitet er en menneskeret! Vand er et offentligt gode, ikke en råvare!«, »Stop vivisection« og »One of us«, <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/successful>

⁽¹²⁾ Antallet af registrerede initiativer er gradvist faldet i årenes løb: 16 i 2012, 9 i 2013, 5 i 2014 og 5 i 2015.

⁽¹³⁾ Oplysningerne om underskrifter indsamlet til støtte for et europæisk borgerinitiativ i de seneste tre år viser med al tydelighed en svindende deltagelse og interesse fra borgernes side. 5 402 174 underskrifter blev indsamlet i 2013, 6 28 865 i 2014 og 8 500 i 2015.

⁽¹⁴⁾ C. Berg, J. Tomson, *An ECI that works! Learning from the first two years of the European Citizens' Initiative*, 2014. <http://www.cor.europa.eu/>

3.4. Tre år efter forordningens ikrafttræden fremlagde Europa-Parlamentet i februar 2015 en undersøgelse⁽¹⁵⁾, hvori der gøres status over dens gennemførelse og efterlyses en revision. Konklusionerne af undersøgelsen blev gengivet i en beslutning fra oktober 2015⁽¹⁶⁾, hvori Parlamentet formelt fremsætter anmodningen om en revision over for Kommissionen med klare og præcise forslag.

3.5. Efter at have foretaget en undersøgelse af, hvor godt proceduren forbundet med det europæiske borgerinitiativ fungerer i praksis, og af Kommissionens rolle og ansvar udarbejdede Den Europæiske Ombudsmand i marts 2015 11 retningslinjer, som skal forbedre initiativet⁽¹⁷⁾.

3.6. I oktober 2015 vedtog også Regionsudvalget en udtalelse, der støtter en hurtig og mærkbar revision af forordningen⁽¹⁸⁾.

3.7. Efter talrige opfordringer om at ændre forordningen og i overensstemmelse med bestemmelserne i forordningen offentliggjorde Kommissionen i april 2015 en meddelelse⁽¹⁹⁾ om de hidtidige resultater og derefter i februar 2016 en opfølgning⁽²⁰⁾ af de af Parlamentet fremsatte forslag. I begge dokumenter udelukker Kommissionen flere gange enhver mulighed for en hurtig revision af den gældende forordning, selv om den dog erkender, at der har været adskillige vanskeligheder for initiativtagerne bag borgerinitiativer, og at gennemførelsen af den gældende retlige ramme kunne forbedres.

3.8. Det er den udbredte holdning i EU-institutionerne, blandt initiativtagerne og hos repræsentanter for det organiserede civilsamfund, at det fulde potentiale i det europæiske borgerinitiativ trods nogle positive resultater endnu slet ikke er kommet til udtryk i form af politiske forslag og aktiv deltagelse fra borgernes side.

3.9. De væsentligste kritikpunkter fra institutionerne og interessenterne har enslydende været:

3.9.1. Begrænset kendskab til og bevidsthed om instrumentet i befolkningen og de nationale institutioner⁽²¹⁾.

3.9.2. Borgerkomitéerne er stødt på mange tekniske, juridiske og administrative hindringer i registreringsfasen og under indsamlingen af støtteerklæringer, hvilket har haft en negativ effekt på resultaterne af initiativet.

3.9.3. Der har været adskillige vanskeligheder for borgere, som har ønsket at underskrive et initiativ, som følge af de nationale lovgivninger om databehandling.

3.9.4. De få initiativer, som har været en succes, har Kommissionen valgt ikke at følge op med nye lovforslag, men kun med lovgivningsmæssige initiativer, som indirekte er udløbere deraf.

3.10. Nærmere bestemt har de største vanskeligheder for borgerkomitéerne været:

3.10.1. Manglende juridisk anerkendelse af borgerkomitéerne. Dette forhold indvirker negativt på de væsentligste praktiske aspekter forbundet med et europæisk borgerinitiativ såsom fundraising eller blot det at få åbnet en bankkonto. Derudover har det virket afskrækkende, at initiativtagerne hæfter personligt »for enhver skade, de forvolder i forbindelse med organiseringen af et borgerinitiativ«⁽²²⁾.

⁽¹⁵⁾ Europa-Parlamentets Forskningstjeneste, Implementation of the European Citizens' Initiative. The experience of the first three years, 2015. www.europarl.europa.eu/thinktank

⁽¹⁶⁾ Europa-Parlamentets beslutning af 28. oktober 2015 om det europæiske borgerinitiativ (2014/2257(INI)). Ordfører: György SCHÖPFLIN.

⁽¹⁷⁾ Sag: OI/9/2013/TN. Indledt: 18.12.2013; afgørelse: 4.3.2015
<http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/decision.faces/it/59205/html.bookmark>

⁽¹⁸⁾ Regionsudvalget. Udtalelse om Det europæiske borgerinitiativ (EUT C 423 af 17.12.2015, s. 1).

⁽¹⁹⁾ Meddelelse COM(2015) 145 final, Rapport om anvendelsen af forordning (EU) nr. 211/2011 om borgerinitiativer, 2015.

⁽²⁰⁾ Follow up to the European Parliament resolution on the European Citizens' Initiative, vedtaget af Kommissionen den 2. februar 2016.

⁽²¹⁾ Eurobarometerundersøgelse »The promise of EU«, september 2014, s. 55.

⁽²²⁾ Forordning (EU) nr. 211/2011, artikel 13. For eksempel risikoen for fejl ved behandlingen af persondata.

3.10.2. Alt for ufleksibel anvendelse af kriterierne for borgerinitiativernes antagelighed. Ca. 40 % af initiativerne er i den første »registreringsfase« af proceduren blevet vurderet som uantagelige af Kommissionen ⁽²³⁾. Europa-Parlamentet mener, at interessekonflikten internt i Kommissionen bør undersøges nærmere, idet Kommissionen på den ene side skal holde initiativtagerne orienteret og vurdere initiativets antagelighed og på den anden side er den institution, som det pågældende initiativ er rettet imod ⁽²⁴⁾.

3.10.3. Overlapning af de perioder, der er afsat til aktiviteterne forbundet med et borgerinitiativ. Den tid, der er nødvendig til attestering af onlineindsamlingssystemerne i hver enkelt medlemsstat, afkorter den allerede korte periode på 12 måneder til indsamling af støtteerklæringer.

3.10.4. Manglen på den nødvendige støtte fra Kommissionen især til lanceringen og administrationen af initiativet. Der bør især ses nærmere på Kommissionens gratisydelser i form af hosting og onlineindsamlingssystemet og på initiativtagernes vanskeligheder med at udarbejde og rundsende dokumentationen på flere sprog.

3.10.5. Administrationen af et borgerinitiativ er dyr. Det underbygges af det forhold, at de tre succesfulde initiativer alle blev støttet af store civilsamfundsorganisationer med teknisk, organisatorisk og økonomisk bistand. For ikke at krænke det grundlæggende princip bag borgerinitiativet har mange initiativtagere understreget behovet for større støtte på EU-niveau til lancering af kampagnen.

3.10.6. Alt for ufleksible regler for indsamling og behandling af personoplysninger. I nogle medlemsstater har reglerne på området virket yderligere demotiverende for iværksættelsen af og støtten til nye initiativer. Dertil kommer, at lovgivningen i nogle medlemsstater indeholder bestemmelser om, at det kun er underskrifter indsamlet fra borgere bosiddende på det nationale område, der tages i betragtning, hvilket reelt fratager 11 millioner borgere retten til at deltage ⁽²⁵⁾.

3.10.7. Begrænset inddragelse af initiativtagerne i opfølgningen. I lyset af den ringe opfølgning af de succesfulde initiativer synes møder og høringer ikke at være nok til at få Kommissionen til at fremlægge et konkret lovgivningsmæssigt tiltag.

3.11. 2016 er et afgørende år for det europæiske borgerinitiativ, idet der er sat gang i en proces, som vil kunne indebære en revision. Denne initiativudtalelse udgør EØSU's bidrag til denne proces og skal ses i lyset af det enorme ikkeudnyttede potentiale, der ligger i et så vigtigt og innovativt instrument i beslutningsprocedurerne i EU, og ud fra ønsket om et reelt unionsborgerskab.

4. EØSU og det europæiske borgerinitiativ

4.1. EØSU, som danner bro mellem EU-institutionerne og det organiserede civilsamfund, har lige fra starten deltaget i debatten om det europæiske borgerinitiativ. Det viser de udtalelser, der hidtil er blevet vedtaget ⁽²⁶⁾, og det faktum, at der er nedsat en ad hoc-gruppe, som løbende følger udviklingen og anvendelsen af denne initiativret ⁽²⁷⁾.

4.2. Udvalget deltager desuden aktivt i borgerinitiativprocessen ⁽²⁸⁾ i den dobbelte rolle som facilitator for initiativerne og institutionel vejleder. Blandt EØSU's initiativer og beføjelser kan nævnes følgende:

4.2.1. Den årlige europæiske borgerinitiativsdag, der har til formål at gøre status over borgerinitiativets gennemførelse og effektivitet sammen med alle berørte aktører. Dette arrangement giver desuden lejlighed til udveksling af god praksis og netværkssamarbejde mellem initiativtagere og andre interessenter.

⁽²³⁾ Især er betingelsen om, at det foreslåede initiativ »ikke åbenbart falder uden for Kommissionens beføjelse til at fremsætte et forslag til EU-retsakt med henblik på gennemførelsen af traktaterne« blevet fortolket restriktivt. Med udgangspunkt deri er alle initiativer med det sigte at ændre traktaterne systematisk blevet afvist. Den eneste undtagelse er »Let me vote«, hvis mål var at få medtaget retten til at stemme ved alle politiske valg i bopælsmedlemsstaten på samme vilkår som det pågældende lands statsborgere blandt de rettigheder for unionsborgere, der er opregnet i artikel 20, stk. 2, i TEUF.

⁽²⁴⁾ Europa-Parlamentets Forskningstjeneste, *Implementation of the European Citizens' Initiative. The experience of the first three years*, 2015, afsnit 3.1.4.

⁽²⁵⁾ Europa-Parlamentets Forskningstjeneste, *Implementation of the European Citizens' Initiative. The experience of the first three years*, 2015, afsnit 6.

Europa-Parlamentets Forskningstjeneste, *Disenfranchisement of EU citizens resident abroad*, Executive Summary.

⁽²⁶⁾ EØSU's udtalelse om *Borgerinitiativer* (EUT C 44 af 11.2.2011, s. 182).

EØSU's udtalelse om *Gennemførelse af Lissabontraktaten: deltagelsesdemokrati og borgerinitiativ (artikel 11)* (EUT C 354 af 28.12.2010, s. 59).

⁽²⁷⁾ Den permanente gruppe om det europæiske borgerinitiativ blev nedsat i oktober 2013 og dens mandat fornyet i 2015.

⁽²⁸⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.members-former-eesc-presidents-henri-malosse-speeches-statements&itemCode=35383>

4.2.2. Oprettelse af et egentligt kontor, »ICE helpdesk«, som blandt andet tilbyder oversættelse til EU's officielle sprog af beskrivelsen af de initiativer, som Kommissionen har godkendt.

4.2.3. Udlån af mødesale for at fremme oplysningskampagner.

4.2.4. Udarbejdelse af en praktisk vejledning, som nu foreligger i sin 3. udgave, for at gøre borgerinitiativet mere kendt og lette dets udbredelse ⁽²⁹⁾. EØSU tillægger endvidere borgerinitiativet en central rolle i en anden publikation med titlen *Europæisk pas til aktivt medborgerskab* ⁽³⁰⁾, som skal informere de europæiske borgere om deres rettigheder og stimulere tværnationalt deltagelsesdemokrati.

4.2.5. Oprettelse i 2016 af et offentligt arkiv med akademisk og videnskabelig dokumentation om borgerinitiativet, som alle borgere har adgang til og kan konsultere gratis.

4.2.6. Præsentation på plenarforsamlingen eller på sektionsmøder af de registrerede initiativer, som har haft størst succes, og som er forenelige med udvalgets officielle politik, som fremgår af dets udtalelser. På den måde vil EØSU kunne forholde sig neutralt, men samtidig skabe synlighed om initiativerne.

4.2.7. EØSU deltager med egne delegerede i de høringer, der afholdes i Parlamentet om de succesfulde initiativer, og bidrager således til Kommissionens analyse og uddybning af dem.

5. Generelle bemærkninger

5.1. EØSU bakker som hidtil kraftigt op om det europæiske borgerinitiativ. Her fire år efter at forordningen om borgerinitiativer trådte i kraft, kan det ud fra dataene slås fast, at deltagelsen har været opmuntrende, men også at der er et stort uudnyttet potentiale. Udvalget mener, at en korrekt og fuldstændig gennemførelse af det europæiske borgerinitiativ kan bidrage til at slå bro over den voksende kløft mellem borgerne og Den Europæiske Union.

5.2. På linje med Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og Den Europæiske Ombudsmand mener udvalget, at det kan tilskrives en række forskellige faktorer, at det europæiske borgerinitiativ ikke er blevet gennemført fuldt ud. Navnlig kan der konstateres tekniske, juridiske og administrative begrænsninger, men tydeligvis også et institutionelt dødvande på grund af en ophobning af kompetencer og ansvar i Kommissionen.

5.3. EØSU mener i øvrigt, at nogle af disse problemer er blevet løst med et godt resultat af Kommissionen som i tilfældet med leveringen af et gratis onlineindsamlingsystem, mens andre desværre ikke kan løses uden en revision af selve forordningen.

5.4. Udvalget opfordrer derfor Kommissionen til at sætte ind på to fronter: for det første straks at gå i gang med at løse og/eller forenkle de mest simple og indlysende tekniske og administrative problemer, og for det andet hurtigst muligt at fremlægge et forslag til revision af den nævnte forordning for at tackle de mest komplicerede institutionelle, juridiske og organisatoriske problemer.

6. Særlige bemærkninger

6.1. Med henblik på en forenkling og strømlining af borgerinitiativet fremsætter EØSU følgende forslag til revision af forordningen:

6.1.1. Borgerkomitéerne får mulighed for at påbegynde indsamlingen af støtteerklæringer på et tidspunkt, de selv vælger. Dette er afgørende for, at perioden på 12 måneder til indsamling af underskrifter kan udnyttes effektivt.

6.1.2. Borgerkomitéerne anerkendes juridisk — om nødvendigt i form af en særlig status — for at begrænse initiativtagernes personlige ansvar for bedrageri og alvorlige fejl i lighed med bestemmelserne i direktiv 2008/99/EF om miljøkriminalitet.

⁽²⁹⁾ http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/da_15_438-citizens-initiative.pdf

⁽³⁰⁾ http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/15_85-citizenship-passport-da.pdf

6.1.3. Etablering af ét fysisk og elektronisk kontaktpunkt, hvor interesserede borgere kan indhente information og vejledning i præsentationen af initiativer. Det er afgørende at yde borgerkomitéerne passende teknisk-juridisk bistand for at gøre det lettere at fremsætte forslag og øge andelen af dem, der vurderes som antagelige.

6.1.4. En nærmere gennemgang af forslagene om at sænke minimumsalderen for at kunne støtte og deltage i et borgerinitiativ som efterlyst af Parlamentet og Regionsudvalget, således at de unge får mulighed for at deltage aktivt i opbygningen af Den Europæiske Union.

6.1.5. Adskillelse af rollerne som »institutionel vejleder« og »dommer«, som i dag begge varetages af Kommissionen. Dette er afgørende for at kunne løse den åbenbare interessekonflikt internt i Kommissionen og fremme en fuldstændig og effektiv gennemførelse af borgerinitiativet.

6.1.5.1. EØSU fastslår, at det er indstillet på at fortsætte sit engagement i de allerede iværksatte initiativer og kunne være et naturligt valg til at varetage funktionen som facilitator og institutionel vejleder.

6.1.6. Garanti for en passende opfølgning af succesfulde initiativer. Under hensyntagen til Kommissionens initiativret opfordrer udvalget Kommissionen til at udarbejde et lovforslag inden for 12 måneder, efter at kampagnen er afsluttet, eller fremlægge tilstrækkelig begrundelse for beslutningen om ikke at fremlægge et forslag. Hvis der ikke fremlægges et forslag inden for den fastsatte frist, håber udvalget, at Europa-Parlamentet lægger pres på Kommissionen i henhold til artikel 225 i EUF-traktaten. Endvidere bør Kommissionen etablere en tættere kontakt med initiativtagerne ud over at deltage i de simple høringer i Europa-Parlamentet for at sikre, at det udarbejdede forslag svarer til underskrivernes forventninger.

6.2. Udvalget foreslår endvidere, at Kommissionen sørger for følgende:

6.2.1. En mere gennemsigtig og effektiv registreringsprocedure. Navnlig bør Kommissionen spille en mere proaktiv rolle ved at fremlægge udførlige svar og mulige løsninger i de tilfælde, hvor initiativer vurderes som uantagelige, så komitéerne kan tilpasse dem til kriterierne i den gældende lovgivning.

6.2.2. Fortsættelse af forhandlingerne med medlemsstaterne om at forenkle, ensarte og mindske antallet af nationale regler for indsamlingen af data, som er en forudsætning for at underskrive en støtteerklæring. Især bør anmodningerne om dokumentation for identitet begrænses mest muligt, og for alle EU-borgere bør det være muligt at underskrive initiativer i bopælslandet⁽³¹⁾.

6.2.3. Permanent stillen til rådighed af gratis software til onlineindsamling af støtteerklæringer (OCS), som forenkler indsamlingen og inddelingen af støtteerklæringer og de nationale myndigheders kontrol heraf. EØSU håber desuden, at instrumentet bliver gjort tilgængeligt også for handicappede.

6.3. EØSU anbefaler navnlig følgende tiltag:

6.3.1. Øget information og bevidstgørelse af borgerne om det europæiske borgerinitiativ. Dette bør først og fremmest ske ved hjælp ad hoc-kampagner med opbakning fra Kommissionen og medlemsstaterne. I denne forbindelse foreslås det endvidere, at borgerkomitéerne får mulighed for at orientere interesserede underskrivere om den udvikling og de resultater, der er opnået gennem kampagnen (med forbehold af tilladelse fra sidstnævnte). Tilsvarende gælder det for Kommissionen, at den bør oplyse bedre om opfølgningen af succesfulde initiativer først og fremmest ved at informere borgerkomitéerne.

6.3.2. Garanti for flersprogethed, som er en uomgængelig forudsætning for at opnå stor deltagelse, og udforskning af nye måder at formidle onlineunderskriftsindsamlingen på via de sociale og digitale medier med det mål at nå ud til stadig flere mennesker.

6.3.3. Grønt lys for, at enhver EU-borger i princippet kan blive initiativtager ved at give mulighed for godtgørelse af de væsentligste omkostninger til kampagnen for de borgerinitiativer, der registreres formelt.

⁽³¹⁾ Britiske og irske statsborgere bosiddende i Bulgarien, Frankrig, Østrig, Tjekkiet og Portugal er i dag afskåret fra at udøve denne ret.

6.4. EØSU foreslår endelig etablering af et institutionelt forum for europæisk borgerdeltagelse, der skal fungere som et permanent diskussions- og debatforum i udvalget efter den model, der er etableret med det europæiske migrationsforum, således at man bygger videre på den udvikling, der er sat i gang med det europæiske borgerinitiativ dag. Med henblik derpå vil EØSU for at sikre en stadig mere velfunderet deltagelse indbyde repræsentanter for de berørte institutioner, en repræsentant for hver borgerkomité, hvis initiativ er blevet formelt registreret, samt alle berørte aktører. Dette kunne behandles mere indgående i en særskilt initiativudtalelse derom fra Regionsudvalget.

Bruxelles, den 13. juli 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 518. PLENARFORSAMLING DEN 13.-14. JULI 2016

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om en handlingsplan for moms — Mod et fælles europæisk momsområde — De svære valg

(COM(2016) 148 final)

(2016/C 389/06)

Ordfører: Daniel MAREELS

Medordfører: Giuseppe GUERINI

Kommissionen besluttede den 2. maj 2016 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om en handlingsplan for moms — Mod et fælles europæisk momsområde — De svære valg«

(COM(2016) 148 final)

Det forberedende arbejde henvistes til Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 29. juni 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016, mødet den 13. juli 2016, følgende udtalelse med 113 stemmer for, 1 imod og 1 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. **EØSU bifalder Kommissionens »handlingsplan for moms«**, der går ud på at bevæge sig hen imod et endeligt momssystem i EU, og støtter målsætningerne og den foreslåede tilgang, der hviler på 4 søjler i et kort og mellemlangt perspektiv. Nu gælder det om at tage et kvalitativt skridt (kvantespring) fremad for at støtte det indre marked og bidrage til at skabe beskæftigelse, vækst, investeringer og konkurrenceevne.

1.2. Udvalget anser det for vigtigt at bestræbe sig på at gennemføre alle dele af handlingsplanen som en uadskillelig helhed. Det gælder især overgangen til et endeligt momssystem. Denne overgang, som ifølge handlingsplanen først sker i anden fase og gøres betinget af en særskilt evaluering fra medlemsstaternes side, bør under alle omstændigheder gennemføres inden for en passende tidsfrist, da det ellers kan gå ud over virkeliggørelsen af de opstillede mål.

1.3. Hvad angår den i handlingsplanen skitserede første fase, som i øjeblikket er begrænset til bestemte vareleverancer, opfordrer udvalget alle berørte aktører til at undersøge, hvordan **tjenesteydelser** hurtigere kan blive integreret i den nye ordning, hvilket også vil reducere de problemer, der er forbundet med denne (overgangs-)fase. Det bør også overvejes, hvordan **finansielle tjenester** mere generelt kan gøres momspligtige.

1.4. Efter udvalgets mening bør omdannelsen af den nuværende ordning føre til et endeligt momssystem, der er **tydeligt, sammenhængende, robust og solidt**, og samtidig er **forholdsmæssigt og fremtidssikret** (»future proof«). I den forbindelse støtter udvalget det foreslåede valg af bestemmelsesprincippet som grundlag for et endeligt momssystem, da det vil skabe ens vilkår for alle leverandører på det samme nationale marked og give færre forvriddinger på markedet.

1.5. EØSU mener, at man bør være særlig opmærksom på, om ordningen er **erhvervsvenlig** over for virksomheder, især SMV'er. På trods af de nyskabelser og forenklinger, der foreslås i handlingsplanen, giver den kommende ordnings komplekse og indviklede karakter og de betydelige administrative byrder, den kan medføre, anledning til stor bekymring.

1.6. Uanset den vægt, der må lægges på **tydelighed og retssikkerhed** i udformningen af den endelige momsordning, slår udvalget til lyd for at sikre yderligere **forenklinger** og en **nedsættelse af den administrative byrde** og i den forbindelse undersøge muligheden for en **forholdsmæssig tilgang til fordel for SMV'er**, uden at det går ud over momssystemets omfattende karakter og centrale principper. De bør fra første færd inddrages i udformningen af systemet.

1.7. Det bør endvidere overvejes at stille omfattende og nyttige oplysninger til rådighed på moderne vis, f.eks. via en webportal, til gavn for virksomheder. I den forbindelse er det navnlig vigtigt at hjælpe **små virksomheder** med at **konkurrere på lige fod** med andre virksomheder og med leverandører fra den offentlige sektor. Mere generelt er det vigtigt at gøre grænseoverskridende aktiviteter inden for EU lettere og mere attraktive for alle virksomheder og især for SMV'er.

1.8. EØSU bifalder, at der lægges **stor vægt** på at **tackle momskløften og gøre systemet mindre sårbart over for svig**, især i lyset af de store beløb, der er tale om, op til 170 mia. EUR om året. Det er vigtigt at **prioritere** dette mål og **hurtigt opnå resultater**, bl.a. gennem et forbedret samarbejde mellem momsmyndighederne og med toldmyndighederne inden for EU og i tredjelande, mere effektive skatteforvaltninger og en styrket rolle til Eurofisc, større frivillig efterlevelse af reglerne og mere effektiv afgiftsopkrævning.

1.8.1. EØSU mener, at medlemsstaterne bør styrke deres skatteforvaltningers kapacitet på alle områder, dvs. både hvad angår de personalemæssige, finansielle og tekniske ressourcer. Dette skal sætte dem i stand til at sikre, at den nye ordning fungerer godt og effektivt, så der også bliver færre tilfælde af momssvig.

1.8.2. Uanset de tiltag, der foreslås i handlingsplanen, spekulerer udvalget på, om der ikke bør anvendes **flere og andre midler** på dette område, i stil med en række nylige internationale aftaler om automatisk udveksling af oplysninger relateret til direkte beskatning.

1.8.3. På samme måde mener EØSU, at opmærksomheden i høj grad bør rettes mod de iboende kendetegn og egenskaber ved det endelige momssystem, når det gælder **følsomheden over for svig**. De nye regler, et passende tilsyn og en udbygget kontrol med anvendelse af de nødvendige ressourcer til håndhævelse, herunder retslige midler, bør konsekvent føre til **et mere solidt og bedre gennemført momssystem**. I den forbindelse bør den eksisterende momsundtagelse for småforsendelser fra leverandører fra tredjelande tages op, men EØSU anbefaler her en nuanceret tilgang.

1.9. Udvalget mener, at de konkrete foranstaltninger til bekæmpelse af svig må være **målrettede og forholdsmæssige**. Lovlige virksomheder bør beskyttes og skånes for urimelige nye foranstaltninger.

1.10. EØSU er enig i, at der må sættes fokus på en række **nye udviklingstendenser inden for e-handel og virksomhedsformer**. Det er vigtigt at skabe **klarhed og tydelighed** for alle berørte aktører i denne sammenhæng og samtidig sikre lige behandling af alle leverandører i alle deres grænseoverskridende og ikkegrænseoverskridende transaktioner, uanset om de følger denne udvikling eller holder sig til mere traditionelle kanaler og metoder,

1.11. Hvad angår den øgede fleksibilitet, der tilbydes medlemsstater mht. **nedsat moms**, og de **to løsninger**, der foreslås i handlingsplanen, stiller udvalget sig forbeholdent, da der er behov for mere information om de foreslåede muligheder, hvordan de virker, og hvilke regler de skal leve op til. Derfor foretrækker **udvalget** nu at opstille en række **kriterier** for den kommende ordning. **Fleksibilitet og retssikkerhed** bør gå hånd i hånd, der bør være tale om en gennemsigtig ordning, og af **forenklingshensyn** bør antallet af **lave satser og undtagelser begrænses**. Under de nuværende omstændigheder og på grundlag af de tilgængelige oplysninger foretrækker udvalget løsningsmodel 1, da den er mest i tråd med ovennævnte kriterier.

2. Baggrund ⁽¹⁾

2.1. Handlingsplanen for moms beskriver vejen til indførelse af et fælles område for moms i EU. Dette momsområde bør være i stand til at understøtte det indre marked, bidrage til at fremme beskæftigelse, vækst, investeringer og konkurrenceevne og være tidssvarende og formålstjenligt i det 21. århundrede. Det nye system skal være enklere, mere modstandsdygtigt over for svig og mere erhvervsvenligt.

2.2. Det nuværende momssystem er yderst fragmenteret og komplekst, i hvert fald i en grænseoverskridende sammenhæng. Det har ikke holdt trit med udfordringerne i den nye globale digitale, og mobile økonomi. Der er stor forskel på de forventede og faktiske momsindtægter («momskløften»), og systemet er sårbart over for svig.

2.3. Den foreslåede tilgang skal sikre, at momssystemet moderniseres og nytænkes (relanceres). Andre tilgange anses ikke for acceptable. Ændring af systemet kræver enstemmighed blandt alle medlemsstater.

2.4. Der er fire bestanddele i handlingsplanen, og den omfatter mindst 27 foranstaltninger ⁽²⁾. En række af disse er udformet i overensstemmelse med retningslinjerne for bedre lovgivning (REFIT).

2.4.1. Kernen i handlingsplanen er uden tvivl den del, der indeholder de vigtigste principper for et **fremtidigt fælles momsområde**. Målet er at fremsætte forslag om endelige regler i 2017.

2.4.1.1. Det **endelige momssystem** vil være baseret på princippet om beskatning i varernes og tjenesteydelsesternes bestemmelsesland ⁽³⁾, da oprindelsesprincippet har vist sig at være uigennemførligt. Dette gælder alle aktiviteter, herunder også grænseoverskridende transaktioner. Opkrævningsmetoden skal gradvis udvikles til et system, der er mere modstandsdygtigt mod svig. Disse forslag skal gennemføres i 2 etaper.

2.4.2. Derudover er der **en række nylige og igangværende initiativer**. De vedrører:

- for det første fjernelsen af hindringer for den elektroniske handel i det indre marked. Kommissionen vil i slutningen af 2016 fremlægge et forslag om modernisering og forenkling af momssystemet, især for SMV'er
- for det andet lanceringen i 2017 af en pakke af foranstaltninger til fordel for SMV'er. Det drejer sig om forenklingsforanstaltninger, som vil have indvirkning på omkostningerne ved overholdelse af momsreglerne til fordel for små virksomheder.

2.4.3. Den største pakke vedrører **hasteforanstaltninger til tackling af momskløften og bekæmpelse af momssvig**. Her lægges der vægt på:

- bedre samarbejde mellem skatteforvaltninger og med toldmyndighederne inden for EU og i tredjelande
- at bevæge sig mod mere effektive skatteforvaltninger og styrke Eurofiscs rolle
- større frivillig efterlevelse af regler

⁽¹⁾ Nedenstående tekst er i vid udstrækning baseret på handlingsplanen.

⁽²⁾ Syv af dem er beskrevet i handlingsplanen og 20 i dokumentet »20 measures to tackle the VAT gap«. Se http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/tax_cooperation/vat_gap/2016-03_20_measures_en.pdf

⁽³⁾ »Bestemmelsesprincippet«.

— skatteopkrævning

— der vil endvidere være en evalueringsrapport om direktivet om gensidig bistand ved inddrivelsen af fordringer i forbindelse med skatter.

2.4.4. Endelig tilstræbes der på længere sigt **en moderniseret fastsættelse af satser**. Målet er at give medlemsstaterne større frihed og fleksibilitet hvad angår satser, især **nedsatte satser**. Der vil blive gennemført initiativer i 2017.

3. Bemærkninger og kommentarer

3.1. Handlingsplanen

3.1.1. EØSU bifalder handlingsplanen, der går ud på at bevæge sig mod et fælles europæisk momsområde. Det er en ambitiøs og nødvendig handlingsplan, som det haster med at få gennemført. Planen er i tråd med bestræbelserne på at udvikle et mere moderne og konkurrencedygtigt indre marked.

3.1.2. EØSU støtter en tilgang, der bygger på 4 komponenter⁽⁴⁾ med differentierede foranstaltninger på kort og mellemlang sigt. Det drejer sig her om at overvinde svagheder og huller i den nuværende overgangsordning og tage et kvalitativt skridt (kvantespring) fremad i overensstemmelse med det indre markeds behov.

3.1.3. EØSU kan tilslutte sig den foreslåede tilgang, hvor det endelige momssystem er baseret på bestemmelsesprincippet. Udvalget konstaterer endvidere, at det nye system skal være tydeligt, sammenhængende, robust og solidt samt forholdsmæssigt og fremtidssikret (»future proof«). I den sammenhæng opfordrer EØSU Kommissionen til af forsigtighedshensyn at undersøge muligheden for at indføre en generel ordning for omvendt betalingspligt⁽⁵⁾ for alle grænseoverskridende B2B-transaktioner. Denne mekanisme for omvendt betalingspligt anvendes allerede i nogle medlemsstater for at tackle momssvig inden for bestemte økonomiske sektorer, men en generel anvendelse af dette princip kunne føre til, at risikoen for momssvig skubbes over på detailsalget.

3.1.4. Det er nødvendigt, at denne overgang til en endelig ordning overvåges nøje. I den forbindelse er det meget vigtigt, at de nationale skatteforvaltningers effektivitet og det grænseoverskridende samarbejde mellem dem forbedres, samt at der gøres noget ved systemets sårbarhed over for svig. Med henblik på at forbedre momsopkrævningen og bekæmpe svig er det vigtigt at fremme udviklingen og udvekslingen af bedste praksis overalt i EU. Det bør også overvejes at indføre tidsfrister for momsafregning mellem medlemsstater. Der bør gøres en stor indsats for så vidt muligt at fjerne momskløften. Dette ville både gavne myndighederne (korrekte momsindtægter!) og sikre mere ens vilkår for alle leverandører.

3.1.5. Endvidere er det meget vigtigt, at systemet gøres mere erhvervsvenligt, og der bør lægges stor vægt på tydelighed og retssikkerhed. På samme måde er det vigtigt at begrænse de administrative byrder, især for SMV'er, uden at det går ud over det endelige momssystems omfattende karakter og andre centrale principper⁽⁶⁾. I den forbindelse må der gøres indsats for at udarbejde ensartede formularer for refusion af moms, tilbagebetale moms til tiden og udvikle en tilgængelig ordning for momssatser.

3.1.6. Anvendelsen af bestemmelsesprincippet giver medlemsstaterne frihed til selv at fastsætte deres satser, men det bør ikke føre til opsplitning og unødigt store komplikationer. Der bør anvendes en forholdsmæssig tilgang til fordel for SMV'er. Endvidere bør der tages hensyn både til den seneste udvikling inden for den grænseoverskridende handel og den digitale og mobile økonomi og til alle eksisterende og nye virksomhedsformer.

3.1.7. EØSU mener, at indsatsen for at skabe en moderniseret takstpolitik, som giver medlemsstaterne øget fleksibilitet mht. nedsatte momssatser⁽⁷⁾ i princippet bør indgå i målsætningen om anvendelse af »bestemmelsesprincippet«, da der normalt forekommer færre handelsforvridninger under sådanne omstændigheder. Antallet af undtagelser bør begrænses, og for at forbedre den økonomiske effektivitet bør privat og offentligt leverede varer og tjenesteydelser behandles på samme måde⁽⁸⁾ i momsmæssig henseende. Jo bredere momsgrundlaget er, jo lavere behøver satsen at være for at opnå samme momsindtægter. Herved kan økonomiske forvridninger samtidig undgås.

⁽⁴⁾ Se punkt 2.4 ovenfor.

⁽⁵⁾ Også kendt under den engelske betegnelse »reversed charge system«.

⁽⁶⁾ Jf. punkt 3.1.3.

⁽⁷⁾ Se punkt 2.4.4 ovenfor.

⁽⁸⁾ Inden for sundhedssektoren skal private virksomheder f.eks. som hovedregel opkræve moms, mens offentlige leverandører ofte er undtaget herfor.

3.1.8. EØSU anser det for vigtigt, at handlingsplanen gennemføres fuldt ud i alle enkeltheder og som et udeleligt hele. Den usikkerhed, som nu kan opstå herom, er i strid med bestræbelserne på at skabe et momssystem for et indre marked, og vil kunne bringe ovennævnte målsætninger i fare. Efter EØSU's opfattelse bør alle nødvendige garantier for opfyldelsen af dette mål indarbejdes i handlingsplanen. Det gælder navnlig overgangen til det endelige momssystem i to faser, hvoraf anden fase⁽⁹⁾ nu er gjort afhængig af en individuel vurdering og afgørelse truffet af medlemsstaterne. Den egentlige gennemførelse af det endelige momssystem i anden fase bør under alle omstændigheder finde sted inden for en rimelig tidsperiode.

3.1.9. Med henblik på fuld implementering af handlingsplanen opfordrer EØSU medlemsstaterne til at samarbejde om øget og mere intensiv udveksling af oplysninger for at opbygge tillid til den indsats, der gøres for at gennemføre bestemmelserne og øge momsindtægterne. EØSU mener, at medlemsstaterne bør styrke deres skatteforvaltningers kapacitet. Disse forvaltninger bør råde over tilstrækkelige ressourcer, både personalemæssige, finansielle og tekniske (herunder IKT). EØSU opfordrer Kommissionen til at yde støtte på dette område.

3.1.10. Udvalget forventer, at Kommissionen på et passende tidspunkt forelægger en dybtgående og omfattende konsekvensanalyse af de foreslåede foranstaltninger og af handlingsplanen i sin helhed. Denne analyse skal omfatte en vurdering af følgerne for SMV'er, for hvilke kompleksiteten og de administrative byrder er en stor udfordring.

3.2. *Det vigtigste mål: mod et robust fælles europæisk momsområde — på vej mod en endelig momsordning*

3.2.1. EØSU er enig i valget af bestemmelsesprincippet, hvorved der skabes lige vilkår for alle leverandører på det samme nationale marked, uanset hvor de er etableret.

3.2.2. Ifølge handlingsplanen skal bestemmelsesprincippet i første fase af overgangen til en endelig momsordning kun finde anvendelse på varer. Af forenklingssyn og for at forebygge yderligere komplikationer opfordrer EØSU Kommissionen og medlemsstaterne til at undersøge, hvordan tjenesteydelser kan integreres i den nye ordning, og hvordan finansielle tjenesteydelser mere generelt kan gøres momspligtige.

3.2.3. Anvendelsen af det nye system medfører risici for øgede administrative byrder for virksomheder. EØSU understreger derfor behovet for forenklede momsregler, navnlig for SMV'er, hvilket imidlertid ikke må gå ud over systemets omfattende karakter. Ligeledes må der lægges stor vægt på klare regler og retssikkerhed.

3.2.4. Det må gøres let og attraktivt for virksomheder at udvide deres aktiviteter på tværs af grænserne inden for EU. Ved grænseoverskridende aktiviteter betyder bestemmelsesprincippet, at leverandørerne skal anvende momssatserne i deres kunders medlemsstat, hvilket kan føre til komplikationer og yderligere byrder. Faktisk kan det betyde, at de skal anvende momssystemerne i de 27 andre medlemsstater. For at sikre, at de hermed forbundne byrder holdes på et håndterbart niveau, bør der etableres offentlige informationssystemer, f.eks. en webportal, der bl.a. viser, hvilke satser der gælder i samtlige medlemsstater. Det er ligeledes vigtigt, at virksomheder kun behøver at være registrerede i det land, hvor de er etablerede. EØSU bifalder derfor Kommissionens forslag om, at der kun er momsregistreringspligt i etableringslandet, hvilket anslås at ville give de berørte virksomheder besparelser på ca. 1 mia. EUR.

3.3. *Foranstaltninger rettet mod at tackle momskløften og bekæmpe svig*

3.3.1. EØSU glæder sig over, at der sættes fokus på at tackle momskløften og momssystemets følsomhed over for svig, ikke mindst fordi myndighedernes tab løber op i 170 mia. EUR om året, hvilket svarer til ikke mindre end 15,2 % af de samlede momsindtægter. Grænseoverskridende svig alene repræsenterer et indtægtstab på 50 mia. EUR om året.

⁽⁹⁾ I den nuværende version af planen. Se punkt 4, sidste led.

3.3.2. Det er vigtigt at prioritere denne målsætning og skabe hurtige resultater. Uanset de tiltag, der foreslås i handlingsplanen, rejser det set med EØSU's øjne spørgsmålet om, hvorvidt der bør anvendes flere og andre midler på dette område, i stil med en række nylige internationale aftaler om direkte beskatning, bl.a. for så vidt angår udveksling af oplysninger og Kommissionens planer ⁽¹⁰⁾ om at bekæmpe skatteundgåelse.

3.3.3. På samme måde mener EØSU, at opmærksomheden i høj grad bør rettes mod de iboende kendetegn og egenskaber ved det endelige momssystem, når det gælder følsomheden over for svig. At omfanget af svig kan formindskes betydeligt ⁽¹¹⁾, hvis man anvender et system med betaling i flere led ved grænseoverskridende handel, bør ikke give anledning til at hvile på laurbærene.

3.3.4. De nye regler, et passende tilsyn og en udbygget kontrol med anvendelse af de nødvendige midler til håndhævelse, herunder retslige midler, bør konsekvent føre til et mere solidt og anvendeligt momssystem.

3.3.5. Efter EØSU's opfattelse er det vigtigt at tackle momskløften og bekæmpe svig med en målrettet indsats. Foranstaltninger rettet mod at mindske kløften bør være i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet og forbedre det indre markeds funktion. Lovlige virksomheder bør beskyttes og skånes for urimelige nye foranstaltninger.

3.3.6. Svagheder og huller i det nuværende system såsom momsundtagelsen for import af småforsendelser fra leverandører i tredjelande, skaber ulige vilkår, forvrider markedet og fører til betragtelige tab af indtægter for myndighederne (i størrelsesordenen 3 mia. EUR om året). Selv om sådanne regler principielt ikke passer ind i et moderne momssystem, argumenterer udvalget ud fra et omkostningsmæssigt synspunkt for en nuanceret tilgang, hvor man ikke rører ved aktiviteter, som ikke er egentlig markedsforvridende, såsom sporadiske småforsendelser af ringe værdi til rent private formål.

3.3.7. Det er vigtigt at lære af tidligere erfaringer. I den forbindelse kunne man overveje, om det ville være hensigtsmæssigt fremover at indføre en omfattende evaluering af momssystemet, ikke blot for så vidt angår reglerne og funktionsmåden, men også i bredere forstand set i forhold til økonomiens og myndighedernes behov samt dets bidrag til det europæiske projekt. En sådan evaluering kunne finde sted med regelmæssige mellemrum.

3.4. Fokus på en række nye udviklingstendenser inden for e-handel og virksomhedsformer

3.4.1. EØSU glæder sig over, at handlingsplanen fokuserer på innovative forretningsmodeller og teknologiske fremskridt i et stadig mere digitaliseret miljø. Mere generelt er det nødvendigt at tage hensyn til alle relevante og fremtidsrettede udviklingstendenser. Det vil også fremtidssikre det endelige momssystem.

3.4.2. Efter EØSU's opfattelse gælder det om at sørge for, at momsreglerne under disse vilkår fastlægges på en sådan måde, at der skabes klarhed og sikkerhed for alle berørte parter.

3.4.3. På samme måde bør der sikres ligebehandling mellem alle de forskellige leverandører — hvad enten de arbejder på tværs af grænserne eller ej — som udbyder de samme produkter eller tjenesteydelser, uanset om de er med på den nyeste udvikling (digitalt format) eller benytter sig af mere traditionelle kanaler og formater (fysisk format). EØSU opfordrer til, at der gennemføres forenklingsforanstaltninger i form af f.eks. den fælles momstærskel for nystartede virksomheder for at hjælpe små e-handelsvirksomheder i opstartsfasen og mener, at denne bør gælde for alle SMV'er.

3.5. Fokus på SMV'ernes behov

3.5.1. EØSU glæder sig over og fremhæver handlingsplanens fokus på SMV'er. Som påpeget andetsteds i denne udtalelse, er det både vigtigt og nødvendigt, at handlingsplanen indeholder et sæt af særlige foranstaltninger med proportionale og passende regler for SMV'er.

3.5.2. Planen om at fremlægge en omfattende forenklingspakke for SMV'erne hilses velkommen. Det er dog nødvendigt at præcisere og uddybe hensigterne i handlingsplanen yderligere, og efter EØSU's opfattelse bør SMV'erne allerede fra begyndelsen inddrages heri.

⁽¹⁰⁾ Jf. Forslag til direktiv om regler til bekæmpelse af metoder til skatteundgåelse, der direkte påvirker det indre markeds funktionsmåde, som blev offentliggjort af Kommissionen den 28. januar 2016 (det såkaldte anti-BEPS-direktiv). Se <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?qid=1465293669136&uri=CELEX:52016PC0026> og http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-159_da.htm; Jf. EØSU's udtalelse ECO/405 Pakke af foranstaltninger til bekæmpelse af skatteundgåelse, af 28. april 2016 (EUT C 264 af 20.7.2016, s. 93)

⁽¹¹⁾ Med ca. 40 mia. EUR eller 80 %.

3.5.3. For virksomheder i landbrugssektoren ville det være hensigtsmæssigt at gøre den nuværende valgfri mulighed for at yde kompensation for moms, der betales for visse anskaffelser, obligatorisk for alle medlemsstater. Samtidig bør aktiviteter, der har med forarbejdning af landbrugsprodukter gennem sammenslutninger af landbrugsproducenter og andre, som kan sammenlignes hermed at gøre, sidestilles med landbrugsproduktion.

3.6. Foranstaltninger vedrørende nedsatte satser

3.6.1. Når det gælder den øgede fleksibilitet for nedsatte satser er udvalget bekymret for, at det vil kunne føre til en øget fragmentering af momssatserne medlemsstaterne imellem, hvilket vil skade systemets klarhed og anvendelighed, navnlig for SMV'erne.

3.6.2. Hvad angår de løsningsmodeller, der foreslås i handlingsplanen, forholder EØSU sig afventende, da der er behov for mere information om de foreslåede muligheder, hvordan de virker og hvilke regler, de skal leve op til. Udvalget vil hellere pege på en række karakteristika, der bør kendetegne den kommende ordning. Flexibilitet og retssikkerhed bør gå hånd i hånd, der bør være tale om en gennemsigtig ordning, og antallet af lave satser og undtagelser bør begrænses. Under de nuværende omstændigheder og på grundlag af de tilgængelige oplysninger foretrækker udvalgt løsningsmodel 1 ⁽¹²⁾, da den er mest i tråd med ovennævnte kriterier.

3.6.3. EØSU opfordrer til, at sociale virksomheders ⁽¹³⁾ rolle og strategiske betydning tages med i overvejelserne i forbindelse med den endelige momsordning. I den forbindelse kan det overvejes at revidere punkt 15 i bilag III til direktiv 112/2006/EF eller at medtage en ny bestemmelse om at anvende den nedsatte sats for sociale, sundhedsmæssige eller uddannelsesmæssige tjenester, som tilbydes dårligt stillede personer af institutioner, hvis sociale karakter er blevet anerkendt. Navnlig bør man overveje muligheden af i forbindelse med det nye momssystem at indføre undtagelser eller en nedsat sats på produkter og tjenesteydelser for handicappede og dårligt stillede personer.

3.6.4. Det er også vigtigt at holde fast i bestående momsfritagelser til fordel for frivillige organisationer, som allerede er i kraft i en række medlemsstater, på grund af de pågældende organisationers særlige karakter og manglen på en grænseoverskridende betydning.

3.6.5. Inden for rammerne af det reviderede momsdirektiv kan muligheden for, at de enkelte medlemsstater anvender højere momssatser end standardsatsen for luksusvarer også undersøges, og i bekræftende fald, hvilke bestemmelser der så bør anvendes.

3.6.6. Visse europæiske øer og fjerntliggende områder har i henhold til Rådets direktiv 2006/112/EF fået tildelt særlige skattemæssige ordninger og undtagelser som modvægt til deres naturbetingede, økonomiske og demografiske ulemper af permanent art. Set i lyset af disse ordningers betydning for øsamfund og lokale økonomier opfordrer EØSU til, at de videreføres.

Bruxelles, den 13. juli 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹²⁾ Løsningsmodel 1 går ud på »udvidelse og regelmæssig revision af listen over varer og tjenesteydelser, der kan belægges med nedsatte satser«.

⁽¹³⁾ Vedrørende betydningen af den sociale økonomi henvises der til Kommissionens meddelelse »Initiativ for socialt iværksætteri — At skabe et gunstigt klima for sociale virksomheder som kerneelementer i den sociale økonomi og den sociale innovation«, COM(2011) 682 final.

**Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Industri 4.0 og digital omstilling —
Hvilken vej skal man gå**

(COM(2016) 180 final)

(2016/C 389/07)

Ordfører: Joost VAN IERSEL

Medordfører: Nicola KONSTANTINOU

Kommissionen besluttede den 19. april 2016 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om

»Industri 4.0 og digital omstilling — Hvilken vej skal man gå«

(COM(2016) 180 final)

Det forberedende arbejde henvistes til Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer (CCMI), som vedtog sin udtalelse den 22. juni 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016, mødet den 14. juli 2016, følgende udtalelse med 98 stemmer for og ingen hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1. EØSU hilser meddelelsen vedrørende »Digitalisering af EU's industri« meget velkommen ⁽¹⁾. Udvalget anser hele pakken ⁽²⁾ for at være det første skridt i et meget omfattende europæisk arbejdsprogram, der skal udføres i tæt, gensidigt samarbejde mellem alle interesserede offentlige og private parter.

1.2. EØSU bifalder den sammenhængende og ambitiøse strategiske vision for industripolitikken, der fremgår af meddelelsen, og dens fokus på fire centrale emner: 1) teknologier og platforme, 2) standarder og referencearkitekturer, 3) geografisk samhørighed forankret i et netværk af regionale innovationscentre og 4) kvalifikationer på alle niveauer.

1.3. På baggrund af en analyse foretaget af Kommissionen kræves der hurtig handling. Den europæiske digitale industris styrke fremhæves, men der gives også udtryk for frygt for, at værditilvæksten i højere grad vil tilkomme ejerne af digitale platforme end de industrielle aktører, og manglen på fælles standarder og interoperable løsninger understreges. Der er også et stort behov for digitale færdigheder.

1.4. Industri 4.0 er som udgangspunkt en proces, der udvikler sig nedefra. Den offentlige sektor bør imidlertid udvikle strategiske retningslinjer og har en afgørende rolle at spille som regulerende myndighed, formidler og økonomisk støtte.

1.5. Digitalisering og Industri 4.0 påvirker markant forretningsmodeller og hele den sammenhæng, hvori selskaber på nuværende tidspunkt virker. Bevidstgørelse og en fælles forståelse af formål blandt alle interessenter er af største betydning: ud over erhvervslivet er der tale om sociale partnere på alle niveauer, den akademiske verden, forskningsinstitutter, regionale og lokale offentlige aktører, uddannelsessektoren og forbrugerne.

1.6. Der er intet enkelt europæisk land, der er i stand til på egen hånd, med held, at tage fat på alle mulighederne i den digitale tidsalder. Europa har som helhed en kritisk størrelse sammenlignet med store markeder såsom USA og Kina. Digitalisering af industrien kræver en fælles industriel strategi for EU og medlemsstaterne. Dette bør styrke Europas industrielle grundlag, tiltrække nye investeringer og flytte investeringer og arbejdspladser tilbage til EU. Det vil medvirke til at fastholde EU's mål om, at industriproduktionen skal udgøre 20 % af BNP i 2020.

⁽¹⁾ COM(2016) 180 final.

⁽²⁾ Henviser til de andre dele af pakken, cloudinitiativet m.m.

1.7. Et pålideligt og forudsigeligt miljø er meget vigtigt. Nystartede virksomheder og voksende virksomheder fortjener fokuseret opmærksomhed. Rådet, navnlig Konkurrenceevnerådet, bør på EU's initiativ hurtigt beslutte sig for en EU-4.0 industristrategi og et digitalt indre marked, der erstatter den nuværende opsplittning, som stammer fra 28 digitale politikker. Det digitale indre marked bør være en integreret del af det reformerede indre marked for at undgå en fragmentering af det europæiske digitale miljø.

1.8. Samarbejde er nøglen hertil. Nationale og regionale 4.0-platformer skal samle alle relevante aktører. Inden for en fælles EU-ramme bør den enkelte udvikle sine egne karakteristika. Alle typer partnerskaber, synergier og klyngedannelser, ordninger på tværs af landegrænserne samt europæisk benchmarking bør fremmes.

1.9. Tilsvarende bør initiativer til offentlig-private partnerskaber og vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse ⁽³⁾ samt e-forvaltning fremmes.

1.10. Øgede forskelle mellem medlemsstater hvad angår industriel produktion og teknologiske præstationer er bekymrende. EØSU opfordrer kraftigt til i stedet at sætte gang i konvergensen via velgennemtænkt samarbejde.

1.11. EØSU hilser den planlagte EU-finansiering på 5 milliarder EUR til forskning og udvikling inden for IKT i Horisont 2020, samt finansiering fra en række andre EU-midler, herunder Juncker-investeringsplanen, velkommen. EU bør klarlægge, hvordan disse politiske intentioner skal gennemføres.

1.12. Der er et åbenlyst behov for væsentlige, yderligere finansielle ressourcer. Kommissionen taler om 50 milliarder EUR alene i IKT-investeringer. Det indebærer seriøs økonomisk involvering af de offentlige og private sektorer i hele Europa. Endnu er det uklart, hvordan disse finansielle bestemmelser kan gennemføres inden for en rimelig tidshorisont.

1.13. Privatkapital spiller en central rolle i finansieringen. Bankerne bør opfordres til at spille deres rolle i Industri 4.0. Et færdigudviklet europæisk kapitalmarked ville give passende støtte.

1.14. Tilpassede produkter til masseproduktionspriser vil i høj grad være til gavn for brugere og forbrugere. De fleste områder inden for personligt forbrug vil drage nytte af bedre ydeevne og kvalitet.

1.15. Meddelelsen er skuffende kortfattet, hvad angår de omfattende sociale konsekvenser af digitalisering af industrien. Nettoeffekterne kan ikke forudsiges. For at undgå et opsplittet samfund må der rettes særlig opmærksomhed på disse generationer og indkomstgrupper, der kan blive hårdt ramt. For mange andre vil der være nye muligheder.

1.16. Digitalisering vil have betydelige følgevirkninger for arbejdsmarkedet og arbejdets tilrettelæggelse, heriblandt stigende indkomstskævheder og reduceret adgang til sociale sikringsordninger, hvilket kan have negative konsekvenser, hvis udfordringerne ikke imødegås ⁽⁴⁾.

1.17. At sikre stabile, sociale relationer, et sammenhængende samfund og en veluddannet og motiveret arbejdsstyrke med en anstændig indkomst og kvalitetsjob kræver aktiv involvering af alle berørte parter. Sociale og omfattende dialoger på alle niveauer — på EU-plan, nationalt, regionalt og på virksomhedsniveau — er nødvendige for at sikre en rimelig tilpasning for arbejdstagere, der påvirkes af digitaliseringen, med rettidig foregribelse og tilstrækkelig støtte til faglig tilpasning.

1.18. Der er en direkte forbindelse mellem uddannelsesprogrammer og -faciliteter og social samhørighed. Opdaterede kompetencer og kvalifikationer for brugere af den digitale teknologi og omskoling er væsentlige problemstillinger. Erhvervslivet og arbejdsmarkedets parter bør være tæt involveret i udarbejdelsen af uddannelsesplaner for alle niveauer og former for uddannelse.

⁽³⁾ Som defineret i artikel 107, stk. 3, litra b), i TEUF, og som nærmere beskrevet i Kommissionens meddelelse (2014/C 188/2).

⁽⁴⁾ Se EØSU's udtalelse om Digitaliseringens indvirkning på servicesektorerne og beskæftigelsen, EUT C 13 af 15.1.2016, s. 161, punkt 1.2.

1.19. EØSU forventer, at Kommissionen agerer som katalysator ved effektivt at gennemføre den strategiske plan. Dette indebærer navnlig en effektiv koordinering af konkurrerende tilgange, således at man kan undgå usikkerhed og fragmentering af markedet. Det digitale indre marked er nøglen hertil. En fremskyndet proces for europæisk standardisering vil være af afgørende betydning.

1.20. Endvidere forventer EØSU, at Kommissionen påtager sig en aktiv rolle med hensyn til at:

- skabe øget bevidsthed i alle dele af samfundet, navnlig for at fremme tilegnelsen af digitale færdigheder
- analysere situationen på verdensplan og give bedre statistiske data om tjenesteydelser
- fremlægge EU's effektive koordinering som et eksempel for nationale regeringer
- øge presset på investeringer i infrastruktur (telekommunikation, bredbånd)
- sikre, at gennemførelsen af den generelle forordning om databeskyttelse ⁽⁵⁾ ikke fører til manglende harmoni på EU-markedet
- arbejde for gennemsigtige offentlige og private finansielle ordninger
- gennemføre overvågning, benchmarking og evaluering, herunder af virksomhedernes sociale ansvar i det europæiske halvår
- fremme 4.0-platformer og offentlig-private partnerskaber samt samarbejde mellem interessenter, herunder ved at samle dem på EU-niveau
- fremme digitale innovationscentre som centre for videreuddannelse af arbejdsstyrken
- uddybe EU's sociale dialog på alle niveauer for at drøfte arbejdsmarkedsmæssige konsekvenser samt tilpasninger af social- og arbejdsmarkedsløvgivningen, navnlig hvad angår økonomiske og politiske foranstaltninger, der skal sikre beskyttelse af den samlede arbejdsstyrke ⁽⁶⁾.

2. Indledning

2.1. Digitalisering af industrien er en central del af en bredere omlægning af økonomien, der omfatter robotisering, materialevidenskab og nye produktionsprocesser, benævnt Industri 4.0. Dette paradigmeskift kommer til at ændre erhvervslivet og samfundet radikalt. Så sent som i 2014 havde EU intet klart billede af de økonomiske, teknologiske, sociale og samfundsmæssige aspekter ved Industri 4.0. EØSU fremlagde en liste over ønskede tiltag ⁽⁷⁾.

2.2. I september 2015 vedtog EØSU en udtalelse, der behandlede de socioøkonomiske konsekvenser af digitaliseringen af industrien og disruptive arbejdsmarkeder ⁽⁸⁾.

A. Den globale udvikling

2.3. Forandringer på tværs af sektorer foregår navnlig i USA, Kina, EU, Japan og Korea. Andre følger efter. Big data er som en ny råvare en katalysator for ændring af processer for produkter og tjenesteydelser. Tidligere adskilte områder ⁽⁹⁾ interagerer, mens service (især digital) i værdikæderne skaber en væsentlig værditilvækst for produktionsprocesserne.

⁽⁵⁾ Generel forordning om databeskyttelse.

⁽⁶⁾ Jf. EØSU's udtalelse, EUT C 13 af 15.1.2016, s. 161, punkt 6.3.

⁽⁷⁾ Se EØSU's udtalelse om Betydningen af erhvervstjenester i industrien, EUT C 12 af 15.1.2015, s. 23, navnlig punkt 1.15.

⁽⁸⁾ Jf. EØSU's udtalelse, EUT C 13 af 15.1.2016, s. 161.

⁽⁹⁾ Kunstig intelligens og maskinlæring, robotter, nanoteknologi, 3D-tryk samt genetik og bioteknologi.

2.4. I dag kan en virksomhed ikke drives uden en digital strategi. Strategien påvirker på samme tid produkter, tjenesteydelser og processer i industrien som helhed. I lyset af de nye markeder skaber digitaliseringen af industrien skarp konkurrence mellem virksomheder og mellem økonomiske blokke. Prækompetitivt samarbejde i hele verden er også normalt i erhvervslivet.

2.5. Tiltag drives af en fokuseret industristrategi, navnlig i USA og Kina, hvor virksomhederne drager fordel af store, interne markeder. Det er storpolitik. I 2011 lancerede den amerikanske regering et omfattende løbende program vedrørende nye teknologier, navnlig IKT, der involverer erhvervslivet, forskningsinstitutter og universiteter i hele landet.

2.6. Som sædvanlig vil private projekter hovedsageligt nyde godt af nye teknologiprogrammer, som for nylig er bebudet af forbundsmyndighederne.

2.7. USA agter at anvende digital omstilling til at genvinde det tabte terræn på de industrielle markeder, samtidig med, at der drages fordel af den amerikanske freedom of operating og det faktum, at IKT og big data domineres af verdensaktører såsom Google, Amazon, Microsoft, Cisco m.fl. ⁽¹⁰⁾.

2.8. Et konsortium bestående af førende industrivirksomheder arbejder med samme formål. En liste over de 50 mest innovative selskaber i 2014 afslører, at syv ud af ti førende virksomheder er baseret i USA ⁽¹¹⁾.

2.9. De kinesiske myndigheder anvender digital omstilling til at styrke Kinas position på verdensplan. Officielle dokumenter understreger målet om at matche USA.

2.10. Kinas bevidste ambition understreges i et tværgående statsdrevet program med titlen *Made in China 2025*, der bygger på målene i den tyske *Industrie 4.0*. Der er tale om et helt nyt koncept i kinesiske økonomi- og produktionsprocesser med en høj grad af koordinering mellem beslutningstagere, økonomiske aktører og innovative kræfter.

2.11. Meget store finansielle ressourcer er blevet afsat. På trods af den økonomiske nedgang er disse særlige programmer ikke påvirket.

B. Situationen i Europa

2.12. Interessen for Industri 4.0 er steget voldsomt. Samtidig har digitalisering høj prioritet for Juncker-Kommissionen. Den kræver optimal koordinering af Kommissionens tjenester.

2.13. Et klart fokus i Konkurrenceevnerådet er af afgørende betydning for at nå frem til en fælles forståelse af formål blandt EU-beslutningstagere samt nationale og regionale beslutningstagere. Digitalisering af industrien og big data i europæisk produktion må sikre en stærk stilling i fremtiden. Dette er grundlæggende en proces, der udvikler sig nedefra og involverer alle interessenter. Den offentlige sektor er ansvarlig som regulerende myndighed, formidler og økonomisk støtte.

2.14. Siden 2011 er initiativet kommet fra Tyskland gennem en kombineret indsats fra Forbundsrepublikken, den akademiske verden og erhvervslivet. Efter lanceringen af *Industrie 4.0* i 2013 er processen blevet strømlinet i *Plattform 4.0* og en samarbejdsaftale mellem regeringen, erhvervslivet og fagforeningerne. Erhvervslivet er i stigende grad involveret i tværgående initiativer, ofte i samarbejde med regionale myndigheder.

2.15. Samtidig er der *Industrie 4.0* i Østrig, *L'Industrie du Futur* i Frankrig, *Catapult* i Storbritannien, *Smart Industry* i Nederlandene m.fl. Det er et mangfoldigt landskab, hvor hvert land udvikler sin egen version af 4.0 og industriens fremtid. Omfanget af samarbejde og erkendelsen af at det haster, varierer imidlertid meget fra land til land.

2.16. Nationale, regionale og lokale initiativer (i byerne) supplerer hinanden. Kommissionen forestiller sig, med rette, ordninger og partnerskaber, der går på tværs af grænserne samt udveksling af bedste praksis.

⁽¹⁰⁾ De »Fem store digitale virksomheder« i USA har højere markedsværdi end summen af alle selskaber på det tyske DAX 30-indeks.

⁽¹¹⁾ Analyse fra Boston Consulting Group.

2.17. Store og specialiserede mellemstore virksomheder tager føringen på dette område. De vigtigste problemområder er de store forskelle mellem landene, efterslæb eller utilstrækkelig bevidsthed i små og mellemstore virksomheder og det faktum, at inddragelse af offentligheden halter bagefter. Et meget udfordrende spørgsmål er opsplitningen af det europæiske marked og det typiske nedslående europæiske billede af 28 industripolitikker og digitale politikker.

2.18. Digitaliseringen af industrien og Industri 4.0 omfatter meget mere end teknologi. Virksomhederne må forberede sig på radikale ændringer på grund af en række faktorer: hastighed, omfang og uforudsigelighed i produktionen samt yderligere opsplitning og omlægning af værdikæder, nye relationer mellem forskningsinstitutter, højere uddannelse og den private sektor, nye forretningsmodeller, nye forbindelser mellem store og mindre virksomheder, nye samarbejds måder mellem alle niveauer i erhvervslivet (udformning, produktion, salg, logistik, vedligeholdelse), behovet for opdaterede og nye færdigheder sammen med nye arbejds metoder og tættere forbindelser mellem erhvervslivet og brugerne. Navnlig traditionelle industrier udfordres af helt nye koncepter ⁽¹²⁾.

2.19. Forbrugeren kan i højere grad end nogensinde før komme i førersædet. Ved at kombinere fabrikation og tjenesteydelser medfører digitalisering en tilpasning og en skræddersyet produktion til samme eller lavere omkostninger end serieproduktion, ofte i en ny ramme. Samtidig skal forbrugerne have mulighed for at få passende oplysninger om produkternes sociale og miljømæssige virkninger, hvilket vil gøre det lettere at tage stilling til påtænkte indkøb på et informeret grundlag.

3. Industripolitik og nuværende og ønskede tiltag

3.1. Til at støtte Industri 4.0 og dens interessenter — iværksættere, arbejdstagere, arbejdsmarkedets parter, leverandører og kunder, uddannelsesudbydere — har EU behov for en industristrategi med en passende fordeling af arbejdet mellem alle berørte parter. Konkurrenceevnerådet spiller en afgørende rolle. Som ved alle industripolitikker er det et spørgsmål om delte kompetencer.

3.2. Det Europæiske Råd ⁽¹³⁾ har sat det mål, at den europæiske industri i 2020 skal udgøre 20 % af det europæiske BNP i stedet for de nuværende 12 %. Men tøven blandt investorer og mangel på (europæisk) retning resulterer i stedet i et fald i produktionen.

3.3. I det behovet for sammenhængende politikker understreges, er Kommissionens tjenestegrene i gang med at forberede et imponerende arbejdsprogram — regulering, standardisering, F&U og finansielle ressourcer — i tæt samarbejde med medlemsstaterne og erhvervslivet.

3.4. EØSU noterer sig med tilfredshed, at de fleste af de 17 anbefalinger, som blev præsenteret i udvalgets udtalelse i 2014 ⁽¹⁴⁾, for øjeblikket diskuteres.

3.5. Kommissionen, regeringerne, erhvervslivet og interessenterne vil, med rette, deltage samtidigt i politikmøder om Industri 4.0. Europæiske OPP'er ⁽¹⁵⁾ og det planlagte vigtige projekt af fælleseuropæisk interesse om laveffekt-elektronik til tingenes internet bør fremmes. Der er behov for en detaljeret køreplan for erhvervslivet og regeringerne.

3.6. Det er et stort problem, at der stadig findes 28 politikker på det digitale område. Dette er i bund og grund kontraproduktivt set i relation til behovet for skalering og et væsentligt argument for at fremskynde det digitale indre marked.

3.7. Det digitale indre marked bør gøres til en integreret del af det reformerede indre marked. Intelligent lovgivning og regulering skal fremskyndes. Dagsordenen omfatter:

— fjernelse af interne handelsbarrierer og fornyelse af forældet lovgivning

— ens behandling af big data i Europa

⁽¹²⁾ Se for eksempel den selvkørende bil i automobilindustrien eller finansielle teknologivirksomheder i banksektoren.

⁽¹³⁾ Det Europæiske Råds møde den 11. december 2013.

⁽¹⁴⁾ Se fodnote 7, mere specifikt punkt 1 »Konklusioner og anbefalinger«.

⁽¹⁵⁾ For eksempel Fremtidens Fabrik, SPIRE.

- digital infrastruktur (telekommunikation, bredbånd)
- åben standardisering med brug af standardessentielle patenter, der stilles til rådighed under retfærdige, rimelige og ikkediskriminerende økonomiske og juridiske betingelser
- et juridisk system til licenser og beskyttelse af data, herunder arbejdstagerrelaterede data
- betydningen af databeskyttelse for nuværende og fremtidige anvendelser af data og adgang til data fra den virkelige verden
- ansvar og sikkerhed hos selvstændige forbundne enheder, maskiner og køretøjer
- cloudcomputing og standarder for »cloud«-behandlingsplatforme
- cybersikkerhed og fortrolighed
- ophavsret
- gennemførelse af sociale og skattemæssige reguleringer i opgaveøkonomien og i online arbejdsforhold (f.eks. »crowd-working«)
- opdaterede, detaljerede statistikker om tjenesteydelser.

3.8. EØSU opfordrer på det kraftigste til høringer for at opnå en hensigtsmæssig balance mellem lovbestemmelser og råderum for økonomiske aktører.

3.9. Europa skal bestræbe sig på at sætte standarder på verdensplan i tæt samarbejde med ikke-europæiske aktører.

3.10. Den generelle forordning om databeskyttelse indeholder mange muligheder for fleksibilitet for medlemsstaterne. Det er vigtigt, at denne forordning ikke munder ud i en begrænsning af adgangen til og genanvendelsen af data, hvilket vil skabe endnu større mangel på harmoni på EU-markedet.

3.11. Cybersikkerhed undervurderes stadig i høj grad i erhvervslivet og af stater. Internetkriminalitet breder sig i hele verden. EU har en klar rolle at spille.

3.12. EØSU opfordrer Kommissionen til at være særlig opmærksom på de statistikker, der til stadighed systematisk overses. Mere detaljerede statistiske beviser angående tjenesteydelser er af afgørende vigtighed for erhvervslivet og de politiske beslutningstagere.

4. Nationale og regionale foranstaltninger

4.1. Et stigende antal lande og regioner arbejder nu seriøst med digitalisering.

4.2. Imidlertid er stigende forskelle mellem landene og den ulige bevidsthed i erhvervslivet i de forskellige lande et stort problem. Interoperabilitet mellem virksomheder og leverandører er en væsentlig faktor.

4.3. Der etableres bevidstgørende programmer for erhvervslivet og interessenter. Hvert land finder sin egen metode. Platforme, ofte på regionalt niveau, er meget vigtige med henblik på at udvide samarbejdet mellem små og store virksomheder samt mellem disse og forskningsinstitutter og universiteter.

4.4. Udvidelse af regionale og nationale offentlig-private partnerskaber bør fremmes. De samler partnere med forskellige baggrunde og fremmer gensidig inspiration. De fremmer samarbejde og kan være en velkommen kilde til stærkt tiltrængt økonomisk støtte.

4.5. Platforme, ekspertisecentre og feltlaboratorier fokuserer ofte på særlige dele af digitalisering, for eksempel på ændrede værdikæder, nye forretningsmodeller og social innovation samt innovation på arbejdspladsen⁽¹⁶⁾ med aktiv deltagelse af ansatte og fagforeninger. One-stop-shops skal fremmes. Sektororganisationer spiller en rolle med hensyn til at tage fat på sektorspecifikke forhold.

4.6. (Tekniske) universiteter hvor omkring virksomhedskuvøser er samlet — erhvervscampusser — spiller også en proaktiv rolle. Begrebet iværksætteruniversitetet, der spreder sig over kontinentet, er meget nyttigt⁽¹⁷⁾.

4.7. Netværk af virksomheder, platforme, sektororganisationer og universiteter forstærker ønskværdige tendenser. Det digitale indre marked bør forbedre vilkårene for samarbejde på tværs af landegrænserne. Økonomiske og juridiske rammevilkår for deling af værditilvækst via digitalisering af industrien kan være nødvendige for at fremme samarbejde mellem aktører af (meget) forskellig størrelse. Det er nødvendigt med særlig fokus på små og mellemstore virksomheder og nystartede virksomheder. De fleste af disse mangler målrettede oplysninger, og mange mangler værktøjer til forbedring.

4.8. I sammenligning med USA er nystartede virksomheder og voksende virksomheder et svagt punkt i Europa. Gensidig inspiration mellem store, små og netværk af virksomhedskuvøser (på tværs af grænser) betaler sig. Vejledere, som f.eks. deltidsiværksættere samt pensionerede og erfarne iværksættere og mentorer, kan spille en meget støttende rolle.

5. Finansiering

5.1. Digitalisering bliver en prioritet for europæiske midler (Horisont 2020, regional og anden finansiering). Det Fælles Forskningscenter i Sevilla og fremtidige innovationscentre med verdensomspændende erfaring kan være meget fordelagtige.

5.2. Set ud fra EØSU's perspektiv er problemet med at finansiere alle nødvendige investeringer langt mere kompliceret, end det fremgår af meddelelsen. Der er åbenbart behov for væsentlige, yderligere finansielle ressourcer. Kommissionen taler om 35 milliarder EUR alene i IKT-investeringer. Det indebærer tæt samarbejde inden for EU, national og regional finansiering samt aktiv involvering fra industriens side via platforme og offentlig-private partnerskaber. Der er behov for klarlægning af, hvordan disse finansielle bestemmelser skal gennemføres inden for en rimelig tidshorisont. Man kan stille det sædvanlige spørgsmål: hvem forventes at betale hvad og med hvilket formål?

5.3. Europæisk finansiering kritiseres, med rette, ofte for at være for langsom og for bureaukratisk, hvilket normalt er meget dyrt og virker afskrækkende på små virksomheder. Se på USA! Ændrede procedurer og mindre bureaukrati er bydende nødvendigt, samtidig med at ligebehandling opretholdes. Det kan være nyttigt at mindske antallet af obligatoriske partnere i forsknings- og udviklingskonsortier⁽¹⁸⁾.

5.4. Ordningen »University Business Incubation Rankings« for små virksomheder kan være et nyttigt stykke værktøj til at måle lovende nystartede virksomheder og fremskynde EU's bureaukratiske procedurer.

5.5. Innovative digitale forretningsprocesser drives af nystartede virksomheder og voksende virksomheder såsom enhjørninger⁽¹⁹⁾. Amerikanerne er førende. Desuden er amerikanske iagttagere af innovation meget aktive i Europa og på udkig efter profitable virksomhedsopkøb.

5.6. Ud over banksektoren inddrages privatkapital aktivt. Det private bankvæsen er også i gang med digitalisering. Finansielle teknologivirksomheder drives parallelt. Som en udløber af den digitale verden fremmer de hastighed, øget effektivitet og gennemsigtighed samt en ændret holdning til kunder. Det ville være nyttigt med flere hotspots for finansielle teknologivirksomheder ud over London.

⁽¹⁶⁾ Som det fremgår af European Workforce Innovation Network EUWIN.

⁽¹⁷⁾ Se også EØSU's udtalelse om Universiteters engagement i udformningen af Europa, EUT C 71 af 24.2.2016, s. 11.

⁽¹⁸⁾ Dette er allerede blevet implementeret i dele af Horisont 2020.

⁽¹⁹⁾ En enhjørning er en moden nystartet virksomhed med en værdi på mindst 1 milliard USD.

5.7. Banker og finansiel teknologi bør være nøglepartnere i det digitale indre marked med et højere ydelsesniveau og værdiskabelse. De bør opfordres til at agere som strategisk partner for industrien og professionelt vurdere de økonomiske, sociale og miljømæssige fordele ved projekter. Radikalt nye former for sammenkoblede platforme og værditilvækststjenester kan være en hjælp.

5.8. En finansiel forordning (eller gennemgangen af den) bør ikke hindre banksektoren i at løbe en kalkuleret risiko ved investering i Industri 4.0.

5.9. Der er behov for et fuldt udviklet europæisk kapitalmarked for at skabe ensartede finansielle konkurrencevilkår, der kan sammenlignes med de amerikanske.

6. Samfundet og arbejdsmarkedet

A. Samfundet

6.1. Industri 4.0 og det digitale samfund vedrører alle. Bevidstheden må øges. Risici og usikkerhed om fremtiden såvel som chancer og muligheder, samfundsrelaterede betingelser og tilslutning diskuteres.

6.2. I Nordvesteuropa er den digitale revolution allerede i medierne hver dag (tv, presse, de sociale medier). I visse lande er den offentlige mening rimeligt veloplyst, men informationerne bør forbedres betragteligt i hele Europa.

6.3. Tilpassede produkter til masseproduktionspriser vil i høj grad være til gavn for brugere og forbrugere. En væsentligt højere effektivitet kan forventes på følgende områder:

- landbrug og fødevarer
- den cirkulære økonomi, COP 21
- automatisk test og diagnosticering, reparation og vedligeholdelse, demontering
- e-sundhed, m-sundhed og e-pleje
- sundhedsrobotter (nærhed og interaktion)
- bygninger og ingeniørarbejde ⁽²⁰⁾
- lavere energiforbrug
- transport og mobilitet
- e-forvaltning
- intelligente byer
- udvikling af fjerntliggende områder
- underudviklede lande.

B. Arbejdsmarkedet

6.4. Industri 4.0 påvirker grundlæggende alle erhvervsgrupper på arbejdsmarkedet. Dette sætter arbejdsmarkedspolitik i centrum for fremtidig udvikling. I den henseende er argumentet i meddelelsen skuffende kortfattet og temmelig mat.

⁽²⁰⁾ Se det nederlandske initiativ BIM, en 3D-model, »Building Information model«, hvor forskellige discipliner — arkitekt, entreprenør, installatør og kontrahent — samarbejder med en fælles database.

6.5. I 2015 diskuterede EØSU en lang række af de konsekvenser, som digitaliseringen af servicesektoren har for beskæftigelsen⁽²¹⁾. Der forekommer ændringer i stillingsbeskrivelser, kompetencer og kvalifikationer, uddannelse, arbejdsmiljø og processtrukturer, kontraktforhold mellem virksomheder og ansatte, arbejdsmetoder, karriereplanlægning mv.

6.6. Håndteringen af en teknologi, der kommer til at storme frem, men som kan lade nogle (potentielt mange) mennesker bag sig, er en af de store udfordringer i vores tid⁽²²⁾. Det politiske niveau og samfundet som helhed, erhvervslivet, fagforeninger, nonprofitorganisationer, den offentlige sektor, brancheorganisationer samt ngo'er bør alle forpligtes.

6.7. I den digitale tidsalder vil social samhørighed i høj grad afhænge af uddannelse. Uddannelse på alle niveauer og uddannelsessystemer i hele Europa kræver ajourførte kompetencer og kvalifikationer øjeblikkeligt for at holde trit med udviklingen og behovet for (international) mobilitet. Kreativitet og iværksætterånd bør fremmes⁽²³⁾.

6.8. For at give EU's arbejdsstyrke de kvalifikationer, der er behov for i den digitale tidsalder, må offentlige og private investeringer i erhvervsuddannelse fremmes, og det må undersøges, om der er behov for europæiske foranstaltninger for at udbrede medlemsstaternes gode erfaringer med uddannelsesorlov i EU⁽²⁴⁾.

6.9. EU har behov for en kompetencedagsorden på baggrund af en liste over centrale kompetencer. Et EU-uddannelses/erhvervsforum med inddragelse af arbejdsmarkedets parter vil udgøre en glimrende støtte. Arbejdsmarkedets parter i brugersektorerne bør ligeledes inddrages i definitionen af digitale færdigheder for industrien. EU's storstilede samarbejde om digitale job og de tilsvarende nationale koalitioner bør koordineres nøje.

6.10. Digitalisering åbner nye muligheder og skaber flere valgmuligheder for den enkelte, hvad angår personligt ansvar og frihed (f.eks. arbejdstider og arbejdssted). Mange drager nytte heraf, enten i eksisterende virksomheder eller ved at skifte til nye virksomheder eller påtage sig selvstændigt arbejde. Det bør undersøges, hvordan forskellige former for fleksibilitet bør gennemføres af de nationale arbejdsmarkedsparter i overensstemmelse med national praksis og national lovgivning med henblik på at opnå en rimelig balance mellem arbejdstagernes og arbejdsgivernes interesser⁽²⁵⁾.

6.11. Store grupper af arbejdstagere, herunder ledere på forskellige niveauer, afskediges i øjeblikket hovedsageligt på grund af robotisering. Den lavere middelklasse og den ældre generation er hårdt ramt. Samfundet har et klart ansvar over for dem der, på grund af alder eller utilstrækkelige kvalifikationer, ikke længere er i stand til at gøre sig gældende på arbejdsmarkedet.

6.12. For at fremme beskæftigelsen trods faldende efterspørgsel efter arbejdskraft må man på baggrund af en dialog med alle interessenter identificere mulige problemer og med hensyntagen til behovene i de enkelte medlemsstater udvikle passende løsningsstrategier (f.eks. også på området offentlige investeringer, jobskabende innovation og jobskabelse)⁽²⁶⁾.

6.13. Sideløbende skal misforhold på arbejdsmarkedet afhjælpes. Opkvalificering af alle, der menes at kunne opkvalificeres, skal fremmes. I hele Europa er der hundredetusinder af ledige stillinger i den tekniske sektor og IKT-sektoren. Dette kræver hensigtsmæssig kommunikation.

⁽²¹⁾ Se EØSU-udtalelsen, der henvises til i fodnote 4.

⁽²²⁾ Se blandt mange andre undersøgelser og analyser, *Digitalisation of the economy and its impact on labour markets*.

⁽²³⁾ Se også EØSU's udtalelse om Universitetets engagement i udformningen af Europa, EUT C 71 af 24.2.2016, s. 11.

⁽²⁴⁾ Jf. EØSU's udtalelse, EUT C 13 af 15.1.2016, s. 161, punkt 1.5.1.

⁽²⁵⁾ Jf. EØSU's udtalelse i fodnote 4EUT C 13 af 15.1.2016, s. 161, navnlig punkt 1.5.6, 1.5.8, 1.5.9.

⁽²⁶⁾ Jf. EØSU's udtalelse, EUT C 13 af 15.1.2016, s. 161, punkt 1.5.9.

6.14. Erhvervslivet og fagforeningerne står over for de samme udfordringer. En veluddannet og motiveret arbejdsstyrke med en anstændig indkomst og kvalitetsjob er i alles interesse. Hvis det ikke håndteres hensigtsmæssigt, kan en negativ offentlig mening og modstand blandt arbejdstagerne skabe ødelæggende spændinger.

6.15. Social dialog på alle niveauer — EU, nationalt, regionalt og på virksomhedsniveau — er nødvendig. Økonomi, socialt miljø, traditioner og kultur veksler fra land til land. Det er meget vigtigt, at alle interessenter påtager sig et fælles ansvar.

6.16. På EU-niveau bør den sociale dialog i Industri 4.0 omhandle:

- analyser af komplekse økonomiske og sociale forhold og foregribelse af ændringer på sektorniveau, hvilket fremmer en fælles forståelse
- kortlægning af konsekvenserne for forskellige segmenter — lavere, middel og højere — på arbejdsmarkedet samt sårbare grupper
- ændringer i forholdet mellem arbejdsgiver og arbejdstager
- ansvar for sundhed og sikkerhed på arbejdsmarkedet, for så vidt angår automatiske og forbundne maskiner og køretøjer
- stillingsbeskrivelser
- »flexicurity« og mobilitet på grund af yderligere opsplitning af værdikæder
- færdigheder og kvalifikationer, der fokuserer på behovene hos brugere af den digitale teknologi, og omskoling er derfor væsentlige forhold
- uddannelse og skolegang, fra grundskolen til universitetet, og
- fortsat omskoling og opkvalificering
- opmærksomhed på kønsfordeling
- bedste praksis, fokus på at fremme konvergens mellem medlemsstater
- mobilitet (Schengen)
- kommunikation og information.

6.17. Sideløbende foregår der social dialog på sektorniveau. Et eksempel herpå er dialogen mellem Ceemet og industriAll i metal-, maskin- og teknologibaserede industrier. Den Europæiske Banksammenslutning (FBE), forsikringssektoren og centralbankerne er i tilsvarende dialog med Uni-Europa Finance. Endvidere arbejder Den Europæiske Banksammenslutning og Uni-Europa på et fælleseuropæisk omskolingsprojekt, der omfatter 40 000 arbejdstagere.

6.18. Samme tilgange anvendes eller bør anvendes på nationalt niveau under hensyntagen til de meget store forskelle i kultur, dagsorden og praksis mellem landene og forskellene med hensyn til social dialog og statslig involvering som lovgiver og formidler.

6.19. På regionalt niveau og på virksomhedsniveau vil den sociale dialog fokusere på ændrede forretningsmodeller og særlige situationer for enkeltpersoner, regional specialisering og gensidig inspiration mellem virksomheder, skoler, højere uddannelse og erhvervscampusser. Nationale og regionale platforme kan ligeledes være en stor hjælp på alle disse områder ⁽²⁷⁾.

6.20. Sammenfattende kan det konstateres, at en velorganiseret social dialog er af afgørende betydning for at skabe en fælles tankegang og fælles mål for samfundet, virksomheder og direkte berørte interessenter på et område, der stadig er fyldt med økonomiske og sociale faldgruber.

Bruxelles, den 14. juli 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁷⁾ Et interessant eksempel herpå er et nederlandsk feltlaboratorium vedrørende social innovation i Ypenburg, Nederlandene.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank — Stål: Bevaring af holdbare jobs og vækst i Europa

(COM(2016) 155 final)

(2016/C 389/08)

Ordfører: Andrés BARCELÓ DELGADO

Medordfører: Enrico GIBELLIERI

Kommissionen besluttede den 4. april 2016 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank — Stål: Bevaring af holdbare jobs og vækst i Europa«

(COM(2016) 155 final)

Det forberedende arbejde henvistes til Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer (CCMI), som vedtog sin udtalelse den 22. juni 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016, mødet den 14. juli 2016, følgende udtalelse med 194 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg:

1.1.1. anmoder EU-institutionerne om som en hovedprioritet at sikre lige vilkår for stålindustrien;

1.1.2. glæder sig over meddelelsen fra Kommissionen, der har til formål at se nærmere på de udfordringer, som EU's stålindustri står over for i den nuværende krise, samt at bevare holdbare jobs og vækst i Europa;

1.1.3. anmoder om en øjeblikkelig genoprettelse af Gruppen på højt plan om stål, da der er specifikke spørgsmål, som ikke kan behandles i den brede Gruppe på højt plan om energiintensive industrier;

1.1.4. anmoder Kommissionen om, at Gruppen på højt plan om stål, når den genoprettes, vil omfatte Kommissionen, medlemsstaterne, Den Europæiske Investeringsbank, arbejdsmarkedets parter, industrien, fagforeningerne, FoU-teknologiplatformene og kompetencecentre;

1.1.5. opfordrer Rådet og Kommissionen til at udarbejde en køreplan med specifikke gennemførelsesforpligtelser, ressourcer og mål, som vil gøre det muligt at håndtere de trusler og udfordringer, der er beskrevet i analysen;

1.1.6. opfordrer Kommissionen til at udarbejde en opfølgingsrapport inden for et år om, hvordan de foranstaltninger, der er beskrevet i meddelelsen, er blevet gennemført;

1.1.7. opfordrer Kommissionen til markant at forstærke og fremskynde effektiviteten af eksisterende defensive handelsinstrumenter for at være i stand til øjeblikkeligt at tage hånd om eksporterende landes illoyale handelspraksis og genskabe lige vilkår;

1.1.8. anmoder, så længe Kina ikke lever op til EU's fem kriterier⁽¹⁾ for at blive betragtet som en markedsøkonomi, EU-institutionerne om at anvende en atypisk metode i forbindelse med antidumping- og antisubsidieundersøgelser af kinesisk import under henvisning til afsnit 15 i Kinas protokol om tiltrædelse af Verdenshandelsorganisationen (WTO);

⁽¹⁾ Rådets forordning (EF) nr. 1225/2009, antidumpinggrundforordning (EUT L 343 af 22.12.2009, s. 51).

1.1.9. kræver, at en eventuel ændring i behandlingen af kinesisk import ledsages af passende foranstaltninger for at forhindre, at EU-industrien skades af illoyal handelspraksis;

1.1.10. påpeger, navnlig for medlemsstaterne, at det er vigtigt at indgå en aftale om pakken, der moderniserer de defensive handelsinstrumenter, da dette vil fremskynde processen og fjerne de såkaldte »WTO+ elementer« fra EU-systemet, navnlig reglen om den laveste told;

1.1.11. fremhæver, at det er bydende nødvendigt, at reglen om den laveste told for stålprodukter afskaffes, da importtolden på stålprodukter er nul i henhold til EF-toldkodeksen;

1.1.12. glæder sig over Kommissionens forpligtelse til yderligere at fremskynde vedtagelsen af midlertidige foranstaltninger. Med hensyn til beregning af skadesmargenen skal den nuværende praksis med at fastsætte målfortjenesten defineres bedre og på en gennemsigtig måde for at sikre, at målfortjenester er realistiske, at de fremmer forskning og udvikling i Europa og at skaden fjernes effektivt;

1.1.13. anerkender, at genindførelsen af systemet for forudgående tilsyn for bestemte stålprodukter vil hjælpe Kommissionen til på en passende måde at tage hånd om urimelig import med muligheden for som generel praksis at indlede sager på grundlag af en trussel om en skade;

1.1.14. opfordrer Kommissionen til at registrere importen, før der vedtages midlertidige foranstaltninger, og til at pålægge endelig antidumpingtold og/eller udligningstold med tilbagevirkende kraft tre måneder før vedtagelsen af midlertidige foranstaltninger i henhold til grundforordningen;

1.1.15. opfordrer Kommissionen til at anmode om, at andre handelspartnere er fuldt gennemsigtige med hensyn til statsstøtte og indirekte statsstøtte til stålindustrien, og at de forpligter sig til at undgå statslig indgriben, der har til hensigt at støtte stålvirksomheder, som ikke kan overleve på markedsvilkår;

1.1.16. anmoder Kommissionen og medlemsstaterne om at fastsætte en klar og effektiv metode til at håndtere omstrukturingsprocessen på en socialt bæredygtig måde, der på passende vis opdaterer de tilgængelige instrumenter, således at der tages hensyn til den nuværende globale økonomiske situation og det forhindres, at den forestående konsolidering af EU's stålindustri sker unilateralt og på bekostning af medarbejderne;

1.1.17. gentager betydningen af at fremme social dialog for at forbedre arbejdstagernes evner til at tilpasse sig nye udfordringer. Dette vil kræve en specifik køreplan og detaljeret tidsplan, som Kommissionen og arbejdsmarkedets parter skal enes om;

1.1.18. anmoder Kommissionen om at gennemgå de nuværende specifikke regler om statsstøtte for at vurdere den mulige inddragelse af stålindustrien i den generelle ramme;

1.1.19. opfordrer Kommissionen til, under hensyntagen til Kul- og Stålforskningsfondens særlige forhold, at:

— bibeholde det samme deltagelsesniveau i industrien, da dette hjælper Kommissionen til at styre Kul- og Stålforskningsfondens programmer ved at bevare de oprindelige specifikke kendetegn, hvis effektivitet blev klarlagt i overvågnings- og vurderingsrapporten

— bevare ekspertnetværket, som har været aktivt gennem mere end 60 års forskningssamarbejde, og sikre eksperternes fulde inddragelse i udvælgelsen af forslag fra Kul- og Stålforskningsfonden og i overvågningen af igangværende projekter

— forhindre, at Kul- og Stålforskningsfonden undermineres af andre programmer;

1.1.20. opfordrer Europa-Parlamentet og Rådet til at garantere, at der i forbindelse med reformen af emissions-handelssystemet (ETS) tildeles de mest effektive virksomheder helt gratis kvoter uden restriktioner, hvilket vil give et betydeligt incitament for andre virksomheder til at forbedre deres indsats;

1.1.21. understreger, at der på en harmoniseret måde skal gives fuld kompensation for indirekte omkostninger, der skyldes den ETS-forårsagede stigning i elpriserne, og ydes støtte til vedvarende energikilder for at undgå den nuværende forvridding af det indre marked;

1.1.22. anmoder om, at Kommissionen træffer de nødvendige foranstaltninger for at garantere, at affaldsforsendelser ud af Europa håndteres i fuld overensstemmelse med miljøreglerne og menneskers sundhed;

1.1.23. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at tage hensyn til — og på en passende måde inden for forordningerne om offentligt udbud at belønne — de frivillige holdbarhedsordninger, som er blevet udviklet af stålindustrien, og som har til hensigt at styrke virksomhedernes forpligtelser over for de nuværende og fremtidige generationer som den bedste måde til at fremme holdbarhedstilgangen på tværs af hele EU's marked.

2. Indledning

2.1. Kommissionen anerkender, at stålindustrien, som tegner sig for 1,3 % af EU's BNP, er grundlaget for mange industrielle sektors værdikæder og sørger for 328 000 direkte jobs, samt at sektoren har en endnu større indflydelse i form af afledte jobs. Industrien er etableret på tværs af Europa med mere end 500 produktionsanlæg i 24 medlemsstater.

2.2. Stålsektoren er blevet alvorligt skadet af unfair import i stort omfang, som har presset stålpriserne ned og rejst tvivl om hele sektorens levedygtighed på kort sigt. Situationen kommer lige efter syv års økonomisk krise, som har ramt stålindustrien hårdt og ført til tab af ca. 90 000 direkte jobs.

2.3. Anlæg, som har overlevet krisen, drives med reduceret personale og med begrænset manøvrerum. Dertil kommer høje energipriser og virkningen af en miljø- og klimapolitik, som udgør yderligere hindringer for den europæiske stålindustri forsøg på at genvinde sin tidligere konkurrenceevne på internationalt plan. Endelig hænger sektorens problemer også sammen med nedskæringspolitikker, som straffer stålindustrien, navnlig på markederne for byggeri, bygningstjenester, transport og infrastruktur.

2.4. På trods af EU's stålindustri høje teknologiske ydeevne har faldet i efterspørgslen fra nye vækstlande og global overkapacitet, navnlig i Kina, skabt en hidtil uset situation, som kræver usædvanlige og akutte foranstaltninger.

2.5. I Kina har kombinationen af overkapacitet og illoyal handelspraksis ført til en markant stigning i eksporten, hvilket har destabiliseret de globale stålmarkeder og presset priserne på stål i bund verden over. Da EU-markedet er det mest åbne i verdenen med nultold og ingen tekniske handelshindringer, er det meste af den spirende økonomiske genopretning på markedet blevet absorberet af urimelig import til ekstremt lave priser.

2.6. Kommissionen har indledt ti nye undersøgelser af illoyal handel relateret til stål. Situationen er langt fra normal, og der er behov for akutte langsigtede foranstaltninger for at håndtere denne udvikling.

2.7. Beskæftigelsen og investeringen i sektoren er styrtudviklet, og hvis der ikke gribes ind, kan flere jobs gå tabt snart.

2.8. EØSU beklager, at køreplanen for handlingsplanen for stål fra 2013 ikke er blevet opdateret, og at den ser ud til i visse henseender at være kommet ind i en blindgyde.

2.9. Som EØSU påpegede i sin udtalelse af 11. december 2013⁽²⁾, var handlingsplanen for stål fra 2013⁽³⁾ »en omfattende handlingsplan for stål«. Desværre kan EØSU ikke sige det samme om den foreliggende meddelelse, som mangler konkrete målsætninger og specifikke mål på kort, mellemlang og lang sigt.

2.10. EØSU bemærker, at den europæiske handlingsplan for stål blev yderligere udviklet, og foreslog en køreplan for specifikke foranstaltninger for at bevare den europæiske stålindustri.

2.11. Efter møder i Rådet for konkurrenceevne, Det Europæiske Råd den 17. marts 2016 og G7-mødet i maj 2016 føler EØSU, at den politiske vilje er tydelig, og at tiden nu er inde til at omsætte denne vilje til effektive og passende foranstaltninger for at genskabe lige vilkår i EU's stålindustri.

3. Handelspolitik

3.1. *Defensiv handelspolitik*

3.1.1. EU vil fortsætte med at være den globale forkæmper for åben og fri handel på betingelse af, at handelen foregår under retfærdige markedsvilkår. I mangel på internationale konkurrenceregler er defensive handelsinstrumenter nødvendige for at håndtere de illoyale handelspraksisser, som skader EU-industrien.

3.1.2. EØSU glæder sig over Kommissionens forpligtelse til yderligere at fremskynde vedtagelsen af midlertidige foranstaltninger for så vidt angår Kommissionens interne procedurer og med de nødvendige ressourcer. En ændring af den nuværende praksis og gennemførelsen af kontrolbesøg efter indførelsen af midlertidige foranstaltninger kan fremskynde processen, uden at man behøver at ændre grundforordningerne.

3.1.3. For så vidt angår antisubsidieprocedurer opfordrer EØSU Kommissionen til at udvide undersøgelserne til at omfatte alle subsidieordninger, der afdækkes i forbindelse med en undersøgelse, selv hvis de ikke blev påpeget i den oprindelige klage.

3.1.4. Kommissionen og EU som helhed skal håndtere problemstillingen om Kinas status som markedsøkonomi på en måde, som ikke underminerer effektiviteten af antidumpingforanstaltningerne. Afsnit 15, litra a), nr. ii), i Kinas protokol om tiltrædelse af WTO udløber ganske vist i december 2016, men dette bør ikke automatisk og uberettiget give Kina status som markedsøkonomi, hvis landet ikke opfylder kriterierne, der er fastsat i EU's antidumpinggrundforordning.

3.1.5. EØSU håber, at den konsekvensanalyse, der er i færd med at blive udarbejdet af Kommissionen, vil være omfattende og sektorbaseret, og at den også vil tage hensyn til de specifikke konsekvenser — navnlig for nogle europæiske regioner — af at give Kina status som markedsøkonomi, uden at det ledsages af passende og virkelig effektive foranstaltninger.

3.2. *Overkapacitet*

3.2.1. EØSU anerkender Kommissionens indsats i forbindelse med bilaterale eller multilaterale forhandlinger for at nå til enighed om en nedsættelse af kapaciteten samt gennemsigtighed angående statsstøtte. Imidlertid er resultaterne af disse bilaterale og multilaterale forhandlinger utilfredsstillende.

3.2.2. At håndtere årsagerne til overkapacitet kræver en stærk forpligtelse til periodisk indberetning om statsstøtteordninger og specifikke foranstaltninger, som der er opnået enighed om i OECD- og WTO-regi.

3.2.3. EØSU håber, at Rådet vil inkludere kapitler om energi og råstoffer i alle nye frihandelsaftalemandater, da dette vil gøre det muligt for Kommissionen at indføre disse kapitler i generelle forhandlinger om hver enkelt frihandelsaftale.

⁽²⁾ EUT C 170 af 5.6.2014, s. 91.

⁽³⁾ COM(2013) 407.

3.2.4. Derudover skal fuld respekt for civilsamfundsorganisationernes, fagforeningernes og individuelle arbejdstagers rettigheder med hensyn til miljøspørgsmål inkluderes som vigtige punkter i kommende forhandlinger og nye aftaler.

3.2.5. Kommissionen bør offentliggøre de sager, hvor et land ikke lever op til sine forpligtelser om gennemsigtighed og indberetning af statsstøtte, og betragte dette som ikkesamarbejdsvillig adfærd i forbindelse med defensive handelstiltag.

3.2.6. Diplomatiske forhandlinger udelukker ikke indførelsen af defensive handelsinstrumenter, hvor der er behov for dem.

4. Investeringer

4.1. Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI) skaber supplerende risikovillig kapacitet på markedet men henblik på at støtte levedygtige investeringsprojekter, der er udviklet af europæiske stålvirksomheder. Det er imidlertid beklageligt, at der i øjeblikket ikke er mange virksomheder, som kan opnå adgang til denne fond, da stålmarkedsvilkårene ikke kan garantere et tilstrækkeligt udbytte af investeringer med priserne på et så lavt niveau.

4.2. Fokus skal være på at skabe rammen for at garantere et tilstrækkeligt udbytte af industrielle investeringer i stålindustrien. I den aktuelle ramme er der masser af midler til rådighed takket være Den Europæiske Centralbanks monetære politik.

4.3. Investeringer i den europæiske stålindustri skal øges for at modernisere anlæg og udstyr, og forskning i samt udvikling af nye produkter og processer skal fremmes.

5. Investering i mennesker

5.1. EØSU støtter fuldt ud Kommissionens meddelelse, men savner en detaljeret handlingsplan for at sikre, at stål forbliver en attraktiv industri for talentfulde unge mennesker. EØSU anmoder Kommissionen og medlemsstaterne om at fastsætte en klar og effektiv metode til at styre omstrukturingsprocessen på en socialt holdbar måde, der udnytter alle de instrumenter, der er til rådighed (globaliseringsfonden, strukturfonde osv.), og yderligere sikrer deres fleksibilitet og evne til at håndtere udfordringerne i den hastigt skiftende verdensøkonomi. At fremme social dialog for at styrke arbejdstagernes evner til at tilpasse sig nye udfordringer vil kræve en specifik køreplan og detaljeret tidsplan, som Kommissionen og arbejdsmarkedets parter skal enes om.

5.2. I henhold til de nuværende regler om statsstøtte har nogle medlemsstater grebet ind for at støtte stålindustrien, hvilket er afgørende for hele fremstillingsindustrien i de senere led af produktionskæden. Denne statslige indgriben er kommet til udtryk på forskellige måder, såsom støtte til forsknings- og udviklingsinvesteringer, energioekonomiske teknologier og investeringer for at beskytte arbejdstagernes sundhed og sikkerhed samt kompensation for indirekte energiomkostninger.

5.3. For at bevare kompetencerne i et marked i lavkonjunktur er foranstaltninger som delvis arbejdsløshed, »Kurzarbeit« (korttidsarbejde i Tyskland), ordninger for erstatning af personale (»contrato relevo« i Spanien) og solidaritetskontrakter (i Italien) blevet gennemført.

6. Konkurrencepolitik og fleksibilitet med hensyn til statsstøtte til forskning og udvikling

EØSU anmoder Kommissionen om at arrangere en workshop med medlemsstaterne og arbejdsmarkedets parter i anden halvdel af 2016 med henblik på at opstille retningslinjer for at gennemføre den fleksibilitet, som er tilladt i henhold til den nye ramme for regler om statsstøtte.

7. Forskning og udvikling

7.1. Den europæiske teknologiplatform for stål (ESTEP) har etableret vigtige partnerskaber, der inddrager hele den europæiske stålindustri, dens leverandører og kunder (transportindustrien, byggesektoren og energisektoren), SMV'er, private og offentlige forskningsorganer, offentlige myndigheder og repræsentanter for fagforeningerne.

7.2. Den nye forsknings- og innovationskøreplan, som er foreslået af Kommissionen, er blevet omhyggeligt analyseret af ESTEP's arbejdsgrupper, og dens reviderede dagsorden omfatter allerede emner, som er relevante for stålsektoren.

7.3. Kul- og Stålforskningsfonden tog succesfuldt over fra Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab i 2002. Forsknings samarbejde inden for den europæiske stålsektor, både inden for Kul- og Stålforskningsfonden og rammeprogrammet, er blevet fremmet og styrket gennem de seneste ti år. ESTEP's Mirror Group har repræsentanter fra 20 af de 28 medlemsstater.

7.4. En væsentlig forudsætning for en konkurrencedygtig stålindustri i Europa er, at man bliver ved med at være på forkant med teknologien ved at opretholde og udvikle EU's stålsektors forsknings- og udviklingskapaciteter. I denne henseende er Kul- og Stålforskningsfonden et væsentligt og unikt instrument. I september 2013 udgav Kommissionen sin overvågnings- og vurderingsrapport, som klart påviser Kul- og Stålforskningsfondens effektivitet.

7.5. For nylig har GD for Forskning og Innovation af rent administrative årsager besluttet at formindske industriens konsoliderede og væsentlige rolle i forbindelse med Kul- og Stålforskningsfondens programstyring, hvorved fondens direkte forbindelse med industrien bringes i fare. EØSU opfordrer Kommissionen til at ændre denne beslutning.

8. Energi

8.1. Kommissionen kan ikke tage æren for at have mindsket prisforskellen mellem USA og EU, da dette er sket uden Kommissionens indgriben. Forskellen er stadig uacceptabel og skader EU's stålindustris konkurrenceevne alvorligt.

8.2. Der bør træffes aktive foranstaltninger for at sikre, at energipriserne ikke underminerer EU's stålindustris konkurrenceevne.

9. ETS-reformen

9.1. EØSU glæder sig over, at Det Europæiske Råd i sine konklusioner af 23. og 24. oktober 2014 ønsker en balance mellem på den ene side målsætningen om en reduktion af drivhusgasemissionerne og på den anden side sikringen af den europæiske industris konkurrenceevne.

9.2. Den europæiske stålindustri er den mest miljøvenlige i verden, og EU skal handle for at undgå flytninger af produktionsfaciliteter til tredjelande med lavere miljøstandarder og højere emissioner end i EU.

9.3. Der bør ikke vilkårligt anvendes en lineær reduktionsfaktor til benchmarks, da dette vil nedsætte andelen af gratis tildelinger af kvoter til niveauer, der er under det teknisk og økonomisk opnåelige.

9.4. Benchmarkreformen skal have sin rod i realistiske og teknisk og økonomisk opnåelige niveauer med fuld kompensation til de mest effektive virksomheder.

9.5. Kapitalintensive industrier som f.eks. stålindustrien har behov for et klart og forudsigeligt regelsæt, der er fastsat i god tid, således at en korrekt planlægning af de nødvendige investeringer muliggøres. Alle interessenter skal inddrages i en åben og konstruktiv drøftelse om reformen af EU's ETS-ordning.

9.6. Innovationsfonden er et værdsat instrument, men det bør ikke reducere andelen af gratis tildelinger af kvoter, der er til rådighed for beskyttelse mod CO₂-lækage. Holdbare jobs skal skabes i den nye økonomi, hvor stål er en væsentlig bestanddel. En retfærdig omstilling skal sikre, at der for de arbejdstagere, der bliver påvirket, skabes muligheder for at finde jobs i voksende sektorer, samtidig med at deres arbejdsvilkår og fagforeningsrettigheder garanteres.

9.7. EØSU insisterer på, at EU's emissionshandelsordning ikke må reformeres på bekostning af arbejdstagerne i stålindustrien. En reform skal forsone EU's ambitiøse klimamål med en fornyet og moderniseret stålindustri og sikre, at den europæiske stålindustri vitaliseres på ny og moderniseres, samtidig med at det bringer os tættere på opfyldelsen af de europæiske klimamål.

10. Cirkulær økonomi: Genanvendelse

10.1. Genanvendelse er bestemt til fordel for miljøet, og stål er som et permanent materiale ideelt til genanvendelse. Imidlertid er der ikke noget økonomisk belæg for, at genanvendelse nødvendigvis reducerer produktionsomkostningerne: med nogle få undtagelser, forholder det sig faktisk lige omvendt. Hvis genanvendelse udelukkende var en økonomisk aktivitet, var der intet behov for promovering, da enhver økonomisk aktør automatisk ville skifte til genanvendelse selv uden regler for dette.

10.2. EØSU kan ikke støtte udsagnet om, at kriterierne for affaldsfasens ophør har bidraget til at stimulere en højere efterspørgsel efter genanvendt stål. Anvendelsen af kriterierne for affaldsfasens ophør er begrænset til visse medlemsstater og har i modsætning til Kommissionens påstand ikke bidraget til at forbedre skrotkvaliteten. Den lave gennemførelsesgrad skyldes, at kriterierne pålægger en større administrativ og reguleringsmæssig byrde på den indenlandske skrothandel uden nogen gevinst for eller forbedring af genanvendelsesprocessen.

10.3. Pakken om den cirkulære økonomi indeholder mange gode intentioner, men mangler den ambition, som er nødvendig, hvis man virkelig vil fremme anvendelsen af biprodukter, såsom slagge, uden unødige administrative byrder, som nogle medlemsstater prøver at pålægge. Anvendelsen af biprodukter bidrager betydeligt til at reducere anvendelsen af naturlige ressourcer og dumpingsteder.

10.4. Stål bliver aldrig forbrugt, men bliver hele tiden omdannet. Anvendelsen af naturlige ressourcer til produktionen af stål er derfor fra første færd en omdannelsesproces, der gør jern tilgængeligt i en mere »praktisk form« for efterfølgende anvendelser (livscyklus), og dermed reduceres presset på naturressourcerne på mellemlang og lang sigt.

Bruxelles, den 14. juli 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om bevarelse af fiskeressourcerne og beskyttelse af havets økosystemer ved hjælp af tekniske foranstaltninger, om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1967/2006, (EF) nr. 1098/2007, (EF) nr. 1224/2009 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1343/2011 og (EU) nr. 1380/2013 og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 894/97, (EF) nr. 850/98, (EF) nr. 2549/2000, (EF) nr. 254/2002, (EF) nr. 812/2004 og (EF) nr. 2187/2005

(COM(2016) 134 final — 2016/0074 (COD))

(2016/C 389/09)

Ordfører: Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRRE

Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union besluttede henholdsvis den 7. og den 11. april 2016 under henvisning til artikel 43, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om bevarelse af fiskeressourcerne og beskyttelse af havets økosystemer ved hjælp af tekniske foranstaltninger, om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1967/2006, (EF) nr. 1098/2007, (EF) nr. 1224/2009 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1343/2011 og (EU) nr. 1380/2013 og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 894/97, (EF) nr. 850/98, (EF) nr. 2549/2000, (EF) nr. 254/2002, (EF) nr. 812/2004 og (EF) nr. 2187/2005«

(COM(2016) 134 final — 2016/0074 (COD))

Det forberedende arbejde henvises til Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 30. juni 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016, mødet den 13. juli 2016, følgende udtalelse med 74 stemmer for og 1 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

1.1. Udvalget er helt enig med Kommissionen hvad angår dens fokus på behovet for at ajourføre og forenkle det nuværende forvaltningssystem for tekniske foranstaltninger, som bør baseres på en langsigtet bevarelses- og ressourcforvaltningsstrategi.

1.2. Flere af de foreslåede nye tilpasninger og ændringer vil bidrage direkte til, at flåden kan tilpasses landingsforpligtelsen og princippet om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY). Udvalget kan kun glæde sig over dem, da det drejer sig om reformer, som vil give større operationel fleksibilitet og fremme en større redskabsselektivitet.

1.3. Nogle af forslagene er dog blevet fremlagt uden at tage fiskeriaktiviteternes reelle vilkår fuldt ud i betragtning og uden at vurdere de økonomiske og sociale konsekvenser. Udvalget er ikke overbevist om, at disse forslag er et rimeligt kompromis mellem at beskytte fiskerisektorens interesser på kort og mellemlangt sigt og en bedre bevarelse af fiskeressourcerne. Derfor ønsker EØSU at give følgende aspekter særlig opmærksomhed:

1.3.1. Udvalget beder Kommissionen om at genoverveje de foreslåede ændringer af maskestørrelserne og om at anvende de referencestørrelser, der er blevet brugt af flåden til forskelligt fiskeri, uden ubegrundede eller unødige forøgelse eller mindskninger.

1.3.2. Udvalget understreger endnu en gang betydningen af, at forslaget ikke omfatter ændringer af de mindstemål, der er blevet anvendt på nogle arter, uden den nødvendige begrundelse.

1.3.3. Udvalget mener, at der bør indføres regler, som giver mulighed for innovation og værdiskabelse, når det gælder de uønskede fangster.

1.3.4. Udvalget opfordrer til en lempelse af lofterne for fartøjernes fiskerikapacitet målt i bruttotonnage, som medlemsstaterne er blevet pålagt af den fælles fiskeripolitik, for at tilpasse fartøjerne til landingsforpligtelsen og forbedre arbejdsbetingelserne om bord.

1.4. Udvalget anmoder Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen om, at der påbegyndes en reel dialog med fiskerne og deres repræsentanter, inden der træffes nogen som helst beslutning om de fremsatte forslag. Overholdelsen af reglerne kræver fiskernes stiltiende samtykke og samarbejde. Der er større muligheder for, at reglerne bliver fulgt, hvis fiskerne deltager fuldt ud i debatten.

1.5. Udvalget anmoder om, at denne vilje til dialog med de berørte parter fastholdes gennem hele regionaliseringsprocessen.

2. Baggrund

2.1. De tekniske foranstaltninger udgør et stort konglomerat af regler, der fastlægger, hvordan, hvor og hvornår det er tilladt at fiske. På nuværende tidspunkt er der et stort antal forordninger, ændringer hertil, gennemførelsesbestemmelser og midlertidige tekniske foranstaltninger, der finder anvendelse såvel i EU-farvande som på EU-fartøjer, der fisker uden for EU-farvande. I praksis er der over 30 forordninger med tekniske foranstaltninger, hvoraf de vigtigste er dem, der gælder i Atlanterhavet ⁽¹⁾, Middelhavet ⁽²⁾ og Østersøen ⁽³⁾.

2.2. Førhen har der på forslag af Kommissionen været to fejlslagne forsøg på at revidere og opdatere denne komplekse retlige ramme for tekniske foranstaltninger.

2.3. Det er absolut nødvendigt at tilpasse EU's fiskerilovgivning og fiskeripolitikker til de nye ændringer, der er indført med den fælles fiskeripolitik, dvs. landingsforpligtelsen og gradvis opnåelse af målet om fiskeri på MSY-niveau for alle bestande senest inden udgangen af 2020. Indførelsen af disse mål udgør en stor udfordring for EU's fiskerierhverv.

2.4. Det skal også understreges, at de fiskeripolitiske beslutninger indtil for nyligt blev truffet udelukkende af Rådet. Dette har medført, at de tekniske foranstaltninger på detaljeret vis blev vedtaget som EU-forordninger i stedet for som regionalt udarbejdede regler, der tog højde for hvert havområde og fiskeri. På denne måde har den minutøse mikroforvaltningsstrategi sammen med EU-institutionernes intention om at indarbejde alle tekniske detaljer i form af ændringer medført et komplekst retssystem med begrænsede manøvrer muligheder, som industrien har svært ved at forstå og opfylde.

2.5. Kommissionen foreslår en ny rammeforordning ⁽⁴⁾, der indeholder generelle bestemmelser og fælles regler samt basisnormer (for hver region), som skal anvendes, indtil der udarbejdes regionsspecifikke foranstaltninger, som omsættes til EU-lovgivning.

3. Resumé af Kommissionens forslag

3.1. Med det fremlagte forslag håber Kommissionen på en fleksibel og regionaliseret måde at bidrage til at nå den fælles fiskeripolitik's vigtigste mål. Særligt fremhæves behovet for at reducere fangsten af ungfiske- og gydestimer, tilskynde til en forbedring af redskabernes selektionsegenskaber, undgå fangst af beskyttede arter, reducere udsmid og minimere indvirkningen på miljøet.

3.2. For at nå disse mål har Kommissionen fremlagt en tekst, hvis formål er at forenkle det nuværende forvaltningssystem for tekniske foranstaltninger baseret på en langsigtet bevarelses- og ressourcforvaltningsstrategi. I forslaget til forordning lægger Kommissionen særlig vægt på spørgsmålet om udsmid, regionalisering, øget inddragelse af interessenterne og mere ansvar til fiskerierne.

⁽¹⁾ Rådets forordning (EF) nr. 850/98 af 30. marts 1998 om bevarelse af fiskeressourcerne gennem tekniske foranstaltninger til beskyttelse af unge marine organismer (og Sortehavet fra 2012) (EFT L 125 af 27.4.1998, s. 1).

⁽²⁾ Rådets forordning (EF) nr. 1967/2006 af 21. december 2006 om forvaltningsforanstaltninger til bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne i Middelhavet (EUT L 409 af 30.12.2006, s. 9).

⁽³⁾ Rådets forordning (EF) nr. 2187/2005 af 21. december 2005 om bevarelse af fiskeressourcerne i Østersøen, Bælterne og Øresund gennem tekniske foranstaltninger (EUT L 349 af 31.12.2005, s. 1).

⁽⁴⁾ COM(2016) 134 final.

3.3. De vigtigste nye foranstaltninger og ændringer, der indføres, er følgende:

- Konsolidering og ajourføring af mål, målsætninger, tærskler for bifangster af følsomme arter, principper for god forvaltningspraksis og definitioner, der tidligere var fastlagt i forskellige retsakter.
- Fastlæggelse af fælles regler eller tekniske foranstaltninger, der kan anvendes i alle havområder og betragtes som permanente. Disse foranstaltninger omfatter forbudte fiskeredskaber og praksisser, generelle restriktioner for anvendelsen af trukne redskaber og faststående garn samt betingelserne for deres anvendelse, beskyttelse af følsomme arter og levesteder, bevarelsesmæssige mindstereferencestørrelser og fælles foranstaltninger med henblik på at reducere udsmid.
- Regionalisering gennem fastsættelse af basisforanstaltninger, først og fremmest i bilagene til forslaget, som skal finde anvendelse, hvis der ikke er vedtaget foranstaltninger på regionalt plan. Desuden fastlægges beføjelserne til fastsættelse på regionalt plan af tekniske foranstaltninger gennem vedtagelse af flerårige planer, midlertidige udsmidsplaner og bevarelsesforanstaltninger. Ligeledes indføres der en beskyttelsesklause, som giver mulighed for omgående handling for at beskytte marine arter.

4. Generelle bemærkninger

4.1. Indledende bemærkninger

4.1.1. De nuværende regler for forvaltningen af de tekniske foranstaltninger er den mest forældede retlige ramme, som findes i dag. Derfor mener EØSU, at det er yderst vigtigt, at denne nye forenklede forordning vedtages hurtigt for at give sektoren mulighed for på praktisk og bæredygtig vis at tilpasse sig til de aktuelle udfordringer.

4.1.2. Udvalget mener, at de tekniske foranstaltninger bør vedtages, efter at de berørte parter er blevet hørt direkte og på tilfredsstillende vis. De skal være mere fleksible, i højere grad tilgodese specifikke behov og vedtages ved en hurtig og effektiv beslutningsproces, som gør det muligt at tilpasse dem til nye ændringer.

4.1.3. Reformen af den fælles fiskeripolitik har skabt en innovativ fiskeriforvaltningsstrategi, som er baseret på overgang til en resultatorienteret tilgang og indførelse af regionalisering. Udvalget tilslutter sig denne nye strategi fuldt ud.

4.2. Bevarelse

4.2.1. Udvalget deler fuldt ud Kommissionens strategi, som går ud på at ophæve eller forenkle foranstaltningerne vedrørende områdelukninger eller områder med restriktioner til beskyttelse af ungfisk (omkring halvdelen), som takket være sektorens bestræbelser, genopretningen af bestandene eller miljøændringer ikke længere er hensigtsmæssige eller forældede.

4.2.2. Udvalget støtter ligeledes, at alle bestræbelser fokuseres på at forbedre de tekniske foranstaltninger for på denne måde at forbedre fiskebankernes tilstand og lette bevarelsen af dem. Dette skal ske på grundlag af rådgivningen fra Den Videnskabelige, Tekniske og Økonomiske Komité for Fiskeri (STECF) og under hensyntagen til de kommentarer, som medlemsstaterne, fiskerisektoren og de øvrige berørte parter fremsætter.

4.3. Sociale og økonomiske virkninger

4.3.1. Det er indlysende, at mange af de foreslåede regler vil kræve betydelige ændringer af fangstmetoder og -redskaber, hvilket vil få reelle konsekvenser på det økonomiske og sociale plan. Kommissionen erkender, at den fælles fiskeripolitik nye udfordringer på kort sigt vil få betydelige konsekvenser for fiskerisektoren, selvom den på langt sigt vil nyde godt heraf. Kommissionen har dog til dags dato ikke gjort noget forsøg på at beregne de sociale og økonomiske omkostninger, som gennemførelsen af forslaget på kort sigt vil medføre. Udvalget mener, at det i mangel af denne information ikke er muligt at afgøre, om forslaget er et rimeligt kompromis mellem beskyttelsen af fiskerisektorens interesser på kort og mellemlangt sigt og en bedre bevarelse af fiskeressourcerne.

4.3.2. For at afhjælpe de negative følger på kort sigt (f.eks. lavere fangster af målarter og nye udgifter til køb af udstyr) for såvel rederne som fiskerne, er det efter udvalgets mening på sin plads, at fangstsektoren modtager støtte fra Den Europæiske Hav- og Fiskerifond (EHFF).

4.3.3. EØSU vurderer, at forslaget ikke indeholder nogen evaluering af indvirkningen på sikkerheden til søs. De nye fiskeriforanstaltninger medfører potentielle farer for besætningens sikkerhed (f.eks. flere arbejdstimer til forarbejdning af bifangster) og for fartøjets sikkerhed (f.eks. fartøjets stabilitet grundet flere bifangster), som bør analyseres og tages med i betragtning.

4.4. *Gennemførelse og overholdelse*

4.4.1. Den nye grundforordning om den fælles fiskeripolitik⁽⁵⁾ indeholder forskellige tekniske og bevarelsesmæssige foranstaltninger for at opnå de ovenfor nævnte målsætninger. Det vigtigste tiltag for at nå dette mål er de flerårige planer, som fastlægger rammen for bæredygtig udnyttelse af bestandene og de berørte marine økosystemer. Disse planer bør navnlig omfatte passende tekniske foranstaltninger (artikel 10, stk. 1, litra f)).

4.4.2. Kommissionen mener, at forslaget er nødvendigt for at garantere retssikkerheden, så længe de flerårige forvaltningsplaner endnu ikke er vedtaget. Det er en overgangsløsning for at tilpasse det nuværende retssystem til den fælles fiskeripolitik nye krav med hensyn til de tekniske foranstaltninger. EØSU vurderer, at denne overgang er nødvendig.

4.4.3. Udvalget anfører, at Kommissionen med henblik på en passende udvikling og gennemførelse af regionaliseringen bør foreslå flerårige planer og udsnidsplaner på grundlag af de fælles anbefalinger, som medlemsstaterne fremlægger, for ikke at falde tilbage til mikroforvaltning. Kommissionen bør begrænse sin rolle til at kontrollere og koordinere de nationale forslags forenelighed med henblik på at garantere, at den fælles fiskeripolitiks mål nås. På denne måde sikres en hurtig vedtagelse af disse tilpasningsforanstaltninger til de nye fiskerivilkår med anlæggelse af en »bottom-up«-tilgang, der vil blive bedre modtaget af industrien.

4.5. *Regionalisering og beslutningsprocessen*

4.5.1. Udvalget er enig i, at det er absolut nødvendigt at bevare nogle fælles grundlæggende foranstaltninger, som gælder for alle fiskerier og regioner, og som begrænses til fastlæggelsen af fælles definitioner, principper og mål i overensstemmelse med den nye fælles fiskeripolitik for at undgå et juridisk tomrum.

4.5.2. Udvalget ønsker dog at fremhæve, at den nuværende fiskeriforvaltning kommer til at ændre sig drastisk, når først alle de på hinanden følgende lovforanstaltninger om landingsforpligtelsen træder i kraft. Der vil ikke længere være fokus på landingerne af fisk, men på fangsterne. På denne måde er det af den største vigtighed, at medlovgiverne ikke gentager fortidens fejl, men accepterer, at EU's præsriptive tekniske foranstaltninger besluttet på regionalt plan i tæt samarbejde med dem, der skal anvende og overholde reglerne til daglig.

4.5.3. EØSU mener desuden, at Kommissionen bør fremme et tillidsfuldt miljø, som giver fiskerne frihed til at vælge de bedst egnede redskaber for at øge selektiviteten og reducere bifangsterne. Man må ikke glemme, at fiskerne vil blive holdt fuldt ud ansvarlige for deres fangster og ikke for det, de lander. Derfor bør man give dem mulighed for at vælge de bedste selektive metoder.

4.5.4. Kommissionen har beklageligvis ikke på harmonisk vis fulgt denne tilgang, når det kommer til frit valg af optimal maskestørrelse, idet der er forskelle i teksten med hensyn til maskestørrelserne for små pelagiske og demersale arter. For pelagiske arter er maskestørrelsen blevet reduceret kraftigt, mens den er øget for demersale arter. Denne regulering bør ikke uden en god forklaring anvendes til at øge de mindstemaskestørrelser, som fiskerne bruger i dag. Der mindes om, at fiskerne stræber efter det højeste mulige økonomiske udbytte af salget af de arter, de fanger, og at de vil forsøge at undgå fangst af ikke-målarter og ungfisk, eftersom disse trækkes fra deres kvoter og kun kan sælges til fremstilling af fiskemel, fiskeolie eller lignende produkter, for hvilke førstesalgsprisen er meget lav.

4.5.5. Regionaliseringen medfører en større deltagelse fra de berørte parter side. At lovgive i tæt samarbejde med medlemsstaterne, rådgivende råd, aktører i fiskeindustrien, videnskabsfolk og andre berørte parter har mange fordele, hvoraf følgende skal fremhæves: tydeligere og enklere regler, som er tilpasset de særlige karakteristika ved hvert havområde og fiskeri; en høj grad af overholdelse fra fiskernes side; regler, der er nemmere at anvende for inspektørerne;

⁽⁵⁾ Forordning (EU) nr. 1380/2013, artikel 7.

foranstaltningernes større troværdighed og legitimitet; bedre overensstemmelse med miljømålsætningerne og forbedring af selektiviteten i fiskeriet. Følgelig anbefaler udvalget, at de tekniske foranstaltninger om fiskeredskaberne udarbejdes og vedtages på lokalt og regionalt plan.

4.5.6. Et godt eksempel på de negative konsekvenser af ikke at følge ovennævnte strategi ses i flåden i Middelhavet, der har haft alvorlige vanskeligheder, som skyldes indførelsen af specifikke bindende regler⁽⁶⁾ såsom reduktionen af trådtykkelsen. Denne tekniske foranstaltning har medført sikkerhedsproblemer for fartøjerne og gjort det sværere for dem at manøvrere; en betydelig stigning i antallet af ødelagte net grundet et svækket, mindre modstandsdygtigt net; fald i fangstprisen og en unødvendig forøgelse af udsmid på grund af de skader, som skyldes brugen af en så fin og skærende tråd.

4.6. *Incitament til fiskerne: udfasning, reduktion og forebyggelse af utilsigtede fangster*

4.6.1. Udvalget mener, at fiskerierhvervets fulde deltagelse i beslutningsprocessen via dets erhvervs- og arbejdstagerorganisationer er et enormt incitament til at opnå den størst mulige overholdelse og en bedre forståelse af reglerne.

4.6.2. I forslaget betragning 21 fastlås det, at medlemsstaterne bør iværksætte foranstaltninger for at bistå fangstsektoren med at gennemføre landingsforpligtelsen. Disse foranstaltninger omfatter opbevaring og afsætning af utilsigtede fangster. Det er imidlertid kun støtte til investering i anlæggelse og tilpasning af landingssteder, der udtrykkeligt nævnes. Udvalget mener, at der også bør medtages investeringer i opbevaring og forarbejdning ombord samt i merværdien af utilsigtede fangster.

4.6.3. Fartøjernes tilpasning til forbuddet mod udsmid hæmmes også af de begrænsninger på tonnagen, som er pålagt af den fælles fiskeripolitik, eftersom forbuddet mod udsmid — uanset om fiskeredskaberne bliver mere selektive — vil resultere i en stigning i de utilsigtede fangster, som skal opbevares og/eller forarbejdes ombord. Med dette in mente foreslår udvalget at gøre systemet mere fleksibelt⁽⁷⁾. Derfor anbefales det, at der i et separat register eller en særlig del af registret over fiskefartøjernes bruttotonnage anføres reoveringer eller ændringer af fartøjet, som medfører en øget tonnage (på grund af indretning af ekstra opbevaringsrum eller udstyr til forarbejdning af utilsigtede fangster).

4.6.4. Endvidere mener udvalget ikke, at forøgelsen af tonnagen bør betragtes som en forøgelse af fangstkapaciteten. Derfor bør den fremgangsmåde, der er beskrevet i det forrige punkt, i tilfælde af reovering af fartøjet finde anvendelse på forøgelser af tonnagen, som skyldes foranstaltninger til forbedring af sikkerheden for besætningen, arbejdsforholdene og opholdsrum ombord, så længe denne forøgelse af tonnagen ikke medfører en forøgelse af fartøjets fangstkapacitet.

4.6.5. Fiskerierhvervet har gennem de sidste år kraftigt bestræbt sig på at udvikle højteknologiske fangstmetoder for at minimere udsmid og deres mulige indvirkning på miljøet. Faktisk har Den Videnskabelige, Tekniske og Økonomiske Komité for Fiskeri (STECF) ved flere lejligheder understreget, at man i de sidste fire år har opnået mere inden for forbedring af selektiviteten end i de foregående 20 år. Udvalget insisterer dog på, at det er nødvendigt at gøre en større indsats og investere mere i bundfiskeriet for at tilskynde til teknologiske fremskridt med hensyn til selektivitet.

4.6.6. Udvalget understreger, at det er vigtigt ikke at bruge denne forordning til at foretage ændringer af mindstemaskestørrelserne for nogle arter uden at have tilstrækkelig begrundelse herfor. På den ene side er der tilfælde, hvor maskestørrelsen øges, for eksempel til fiskeri af spidstandet blankesten i Middelhavet, samtidig med at denne mindstestørrelse udvides til områder, hvor den ikke gjaldt før (vestlige farvande). For havbars udvides den mindstestørrelse, der blev vedtaget i slutningen af 2015 for nogle farvande (nordvestlige farvande), til farvande, som førhen ikke var omfattet af denne bestemmelse (sydvestlige farvande).

⁽⁶⁾ Forordning (EF) nr. 1967/2006.

⁽⁷⁾ I overensstemmelse med forslaget til henstilling fra Det Rådgivende Råd for Pelagiske Bestande V1 2015 04 18.

5. Særlige bemærkninger til artiklerne

5.1. Artikel 6

I betragtning af den forvirring, som mange tilstræbte definitioner giver anledning til i den berørte sektor, mener EØSU, at disse, når de beskriver udstyr eller dele heraf, bør henvises til et bilag med grafiske illustrationer for at lette forståelsen af det definerede, sådan som Kommissionen har gjort det i figur 2 i bilag 1 til Rådets forordning (EF) nr. 2187/2005, der ophæves med denne nye forordning med tekniske foranstaltninger.

5.2. Artikel 13

Stykke 2 i denne artikel fastsætter afslutningsvis, at »Kommissionen [...] i forbindelse med vedtagelsen af sådanne ændringer navnlig [sætter] fokus på at afbøde de negative konsekvenser af, at fiskeriet flyttes til andre følsomme områder«, hvilket kan forstås i lyset af ønsket om at beskytte følsomme levesteder. Til dette formål er det nødvendigt med en kortlægning af de områder, der skal beskyttes, for at opnå større kendskab til havbunden, men ikke som sådan for at forbyde fiskerflådens aktivitet, som er meget afhængig af at finde nye fiskebanker med de arter, som den driver fiskeri efter, hvilket den tvinges til af den nye politik med landingsforpligtelse. Udvalget mener, at Kommissionen bør foretage en fuldstændig kortlægning af alle de sårbare havområder, for at man præcist kan vide, hvad der beskyttes og med hvilket formål. For at garantere fuld bæredygtighed er det desuden vigtigt ikke blot at afbøde miljøvirkningerne, men også de socioøkonomiske følger, som de mulige lukninger af fiskerizoner kan have.

5.3. Artikel 17

Udvalget er bekymret over indholdet af artikel 17, stk. 2, i forslaget, idet den europæiske flådes fangster består af en række arter, som ikke er underlagt ordningen med TAC og kvoter med kommerciel værdi, og som bidrager til, at virksomhederne kan opnå et rentabelt udbytte af deres fartøjers fangstrejser. Det anbefales i høj grad, at man tager hensyn til, at disse arter⁽⁸⁾, selv om de ikke er omfattet af TAC, er en del af flådens sædvanlige fangster og derfor er arter af interesse.

5.4. Artikel 37

Kommissionen nævner ikke investeringer i opbevaring om bord, forarbejdning og merværdi af uønskede fisk. Faktisk forbyder den oven i købet enhver mulighed for fysisk eller kemisk forarbejdning med henblik på fremstilling af fiskemel eller fiskeolie om bord. Der er få incitamenter for fiskerne til at beholde de uønskede fisk ombord, når salgsprisen for fisk, som ikke er bestemt til konsum, er omkring en eurocent per kilo. Af denne grund går udvalget ind for at fjerne artikel 54a, som foreslås indføjet via artikel 37.

6. Særlige bemærkninger til bilagene

6.1. Nordvestlige farvande (Bilag VI, del B)

6.1.1. EU bør fremme et tillidsfuldt miljø, som giver fiskerne frihed til at vælge de bedst egnede redskaber for at opnå større selektivitet og færre bifangster. Man må ikke glemme, at fiskerne vil blive holdt fuldt ud ansvarlige for deres fangster og ikke for det, de lander. Derfor bør man give dem mulighed for at vælge de bedste selektive metoder.

6.1.2. I bilaget ønsker Kommissionen at fastsætte, at trawlere skal gå over til at bruge trukne redskaber med en maskestørrelse i fangstposen på 120 mm, hvilket uden tvivl vil få denne flåde til at forsvinde, når det betænkes, at en maskestørrelse på 100 mm (anvendt i det biologisk følsomme område) i stedet for 80 mm resulterer i en nedgang i fangsterne på 35 %.

6.1.3. Udvalget kan ikke tilslutte sig, at man indfører nye områder, hvor der skal anvendes skadebegrænsende foranstaltninger for hvaler uden nogen som helst begrundelse, eller at der uden videre indføres foranstaltninger for at undgå utilsigtet fangst af havfugle, da dette kræver en større analyse og en videnskabelig begrundelse.

⁽⁸⁾ Her tænkes for eksempel på knurhane (*Triglidae*), blæksprutter af *Loligo*-arten (*Loligo* spp), havål (*Conger conger*), sepiablæksprutte (*Sepia officinalis*), sanktpetersfisk (*Zeus faber*), skærising (*Glyptocephalus cynoglossus*), havbras (*Brama brama*), blæksprutte (*Illex* spp), sort sabelfisk (*Aphanopus carbo*) og endog stor kæmpekammusling (*Pecten maximus*).

6.2. *Sydvestlige farvande (Bilag VII, del B)*

6.2.1. Udvalget er ikke enig i forøgelsen af mindstemasketørrelsen i fangstposer til fiskeri efter alle demersale arter. At gå fra en masketørrelse på 70 mm til en på 100 mm er at opfordre fartøjerne til at fiske efter vand og fjerne deres eksistensgrundlag. Arbejdsmetoden, det lave udsnid i disse fiskerier og målarternes forskelligartethed gør det berettiget at holde masketørrelsen på 70 mm.

6.2.2. Med hensyn til de foranstaltninger, der skal reducere utilsigtede fangster af hvaler og havfugle i ICES-underområderne VIII og IXa, mener udvalget, at Kommissionen bør fremlægge de nødvendige videnskabelige begrundelser, før de vedtages, da disse foranstaltninger allerede er blevet afvist før, fordi der ikke eller i begrænset omfang findes hvaler eller havfugle i disse farvande.

6.3. *Middelhavet (Bilag IX, del B)*

6.3.1. Hvad angår forbuddet mod at bruge net med en trådykkelse på over 3 mm mener udvalget, at denne tykkelse i lyset af resultaterne af den videnskabelige undersøgelse udført af Det Spanske Oceanografiske Institut (Instituto Español de Oceanografía) bør ændres til 5 mm, da opretholdelsen af denne tykkelse ikke er berettiget ud fra et bevaringsmæssigt synspunkt og kun vil give økonomiske tab ved, at nettene hyppigere går i stykker.

6.3.2. Hvad angår forbuddet mod at medbringe mere end 250 tejner eller kurve pr. fartøj til at fange dybhavskrebsdyr (herunder Plesionika spp.) mener udvalget, at det antal tejner, der er tilladt i dag, dvs. 1 500 tejner, bør kunne opretholdes for denne rejeart. De foreliggende videnskabelige undersøgelser viser, at det nuværende fangstniveau resulterer i en biomasse, som overstiger MSY-niveauet, hvilket er udtryk for, at fiskeriet på de nuværende betingelser er bæredygtigt og foregår ansvarligt.

Bruxelles, den 13. juli 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — EU's handlingsplan mod ulovlig handel med vilde dyr og planter

(COM(2016) 87 final)

(2016/C 389/10)

Ordfører: Cillian LOHAN

Kommissionen besluttede den 4. marts 2016 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — EU's handlingsplan mod ulovlig handel med vilde dyr og planter«

(COM(2016) 87 final).

Det forberedende arbejde henvistes til Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, der vedtog sin udtalelse den 30. juni 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016, mødet den 14. juli 2016, følgende udtalelse med 143 stemmer for og ingen hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU hilser Kommissionens forslag om en europæisk handlingsplan mod ulovlig handel med vilde dyr og planter velkommen og glæder sig over indførelsen af en række centrale forslag fra udvalgets tidligere udtalelse om dette emne.

1.2. Udvalget anser den holistiske tilgang, herunder en global alliance, der involverer oprindelses-, transit- og bestemmelseslandene, for at være en af hovedhjørnestenene i bekæmpelsen af de direkte og indirekte konsekvenser af ulovlig handel med vilde dyr og planter.

1.3. EØSU peger på forskellige prioriterede tiltag på forskellige niveauer af den ulovlige handels forsyningskæde.

— I oprindelseslandene skal man på lokalt plan prioritere både oplysning og skabelse af bæredygtige beskæftigelsesmuligheder og indkomstkilder.

— Hvad angår organiseret kriminalitet skal man prioritere håndhævelse af et system af fælles, effektive, forholdsmæssige og afskrækkende kontrolforanstaltninger og sanktioner samt tilvejebringelse af de nødvendige ressourcer til politiets arbejde.

— Med hensyn til efterspørgsel — hvad enten der er tale om virksomheder eller forbrugere — skal oplysningsaktiviteter, sporbarhed og mærkning prioriteres. Dette bør specifikt gøre sig gældende på europæisk plan.

— På det retlige plan skal håndhævelse gennem målrettet uddannelse af dommere prioriteres for at sikre sammenhæng og proportionalitet ved domfældelser.

1.4. EØSU mener, at struktureret dialog og samarbejde med tredjelande bør styrkes ved at lade bekæmpelse af ulovlig handel med vilde dyr og planter indgå i alle EU's bilaterale og multilaterale handelsaftaler. Virkningen af EU's udenrigspolitikker rettet mod bæredygtig udvikling i tredjelande skal i overensstemmelse med FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling først og fremmest måles ud fra livskvalitet, alternative bæredygtige indtægtskilder og beskæftigelsesmuligheder for landbefolkningen.

1.5. I overensstemmelse med Londonerklæringen understreger udvalget, at der er behov for et mærknings- og sporingssystem for at sikre en lovlig og bæredygtig handel med vilde dyr og planter.

1.6. EØSU beklager, at der i Kommissionens forslag ikke henvises til den trussel, som ulovlig handel med vilde dyr og planter udgør for folkesundheden og for naturligt forekommende dyre- og plantearter. Udvalget understreger, at de ovenfor nævnte mærknings- og sporingssystemer kan bidrage til at modvirke udbrud og spredning af sygdomme på verdensplan, hvis de kombineres med en ordentlig veterinær- og plantesundhedskontrolordning.

1.7. Udvalget foreslår Kommissionen at lægge meget større vægt på e-handelens virkning på ulovlig handel med vilde dyr og planter og træffe særlige foranstaltninger, der beskytter lovlig og bæredygtig handel med vilde dyr og planter mod ulovlig handel, som foregår via misbrug af e-handelswebsteder og sociale medier samt særlige ulovlige netværk oprettet på det dybe web.

1.8. EØSU fremhæver betydningen af det kommende 17. møde i partskonferencen (COP 17) under CITES og opfordrer indtrængende EU til at indtage en fast holdning til støtte for målene i denne handlingsplan. EØSU opfordrer Kommissionen til at støtte forslaget om lukning af hjemmemarkederne for elfenben som et afgørende bidrag til at imødegå truslen om udryddelse af de afrikanske elefanter.

2. Indledning

2.1. Ulovlig handel med vilde dyr og planter er ikke et nyt fænomen⁽¹⁾, men handelens omfang, art og indvirkning har ændret sig betydeligt i de seneste år⁽²⁾. En hurtig og bred vækst har sammen med menneske-, narkotika- og våbenhandel gjort ulovlig handel med vilde dyr og planter til en af de groveste former for organiseret kriminalitet med en anslået omsætning på mellem 8 og 20 mia. EUR om året.

2.2. Ulovlig handel med vilde dyr og planter er blevet en af de mest indbringende ulovlige aktiviteter i verden takket være en stærk efterspørgsel⁽³⁾ og lav risiko (afsløring og sanktioner). Sammenlignet med andre former for kriminalitet prioriteres den meget lavere, og der tilføres langt færre ressourcer til bekæmpelse heraf. Sanktionerne er inkonsekvente og ikke de samme overalt, ikke engang i EU, hvilket er et incitament for den internationale organiserede kriminalitet til at flytte sine aktiviteter til lande med mindre skrappe straffe, eller hvor de kompetente myndigheder er knap så effektive.

2.3. Konsekvenserne af ulovlig handel med vilde dyr og planter er målelige og synlige, ikke kun med hensyn til miljøet⁽⁴⁾. Derfor er tab af biodiversitet, skovrydning⁽⁵⁾, potentiel udryddelse af de mest ikoniske dyrearter⁽⁶⁾ og reduktion af fiskebestandene⁽⁷⁾ blot en af konsekvenserne af et endnu farligere fænomen.

⁽¹⁾ Definitionen af ulovlig handel med vilde dyr og planter omfatter international og ikke-international ulovlig handel med vilde dyr, planter og afledte produkter samt tæt forbundne lovovertrædelser, såsom krybskytteri.

⁽²⁾ Mellem 2007 og 2013 antog krybskytteri et sådant omfang, at det udlignede den genopretning, der var opnået i løbet af de seneste tre årtier, hvilket udgør en reel trussel mod bevarelsen af biodiversitet og bæredygtig udvikling. F.eks. bliver mellem 20 000 og 25 000 elefanter hvert år dræbt i Afrika på grund af elfenben, og hele 100 000 blev nedlagt mellem 2010 og 2012.

⁽³⁾ Den ulovlige handel er stigende som følge af voksende efterspørgsel på produkter fremstillet af vilde dyr såsom elfenben, horn fra næsehorn og tigerknogler, særligt i visse lande i Asien (f.eks. Kina og Vietnam).

⁽⁴⁾ Indvirkningen fra ulovlig handel med vilde dyr og planter på naturen kan forværres af andre faktorer såsom globaliseret forbrug, ikkebæredygtig jordanvendelse, klimaforandringer, overudnyttelse af lægeplanter og intensiv turisme, herunder jagt.

⁽⁵⁾ Ulovlig skovhugst udgør op mod 30 % af verdens træhandel og medvirker til mere end 50 % af skovrydningen i Centralafrika, Amazonasområdet og Sydøstasien, hvorved den indfødte befolkning fratages betydelige udviklingsmuligheder.

⁽⁶⁾ På grund af krybskytteri blev det vestlige sorte næsehorn i 2011 erklæret udryddet af Den Internationale Union for Natur- og Ressourcebevarelse.

⁽⁷⁾ Omfanget af ulovligt fiskeri anslås til at svare til ca. 19 % af den registrerede fangstværdi.

2.4. Ulovlig handel med vilde dyr og planter er tæt forbundet med andre internationale kriminelle organisationers ulovlige aktiviteter, blandt andet hvidvaskning af penge og korrupsion, hvilket er blevet fremhævet i den seneste rapport fra FN's Kontor for Narkotikakontrol og Kriminalitetsbekæmpelse (UNODC) ⁽⁸⁾.

2.5. Ulovlig handel med vilde dyr og planter udgør en fare for den globale sikkerhed. Handelen giver næring til konflikter og truer den regionale og nationale sikkerhed, idet den finansierer militsgrupper og terroristnetværk ⁽⁹⁾.

2.6. Ulovlig handel med vilde dyr og planter udgør en fare for folkesundheden og for naturligt forekommende dyre- og plantearter. Omgåelse af korrekt plantesundhedskontrol udsætter de naturligt forekommende arter for en betydelig smittefare fra nye patogener ⁽¹⁰⁾. Det anslås, at 75 % af nye smitsomme sygdomme stammer fra dyr og i overvejende grad fra vilde dyrearter ⁽¹¹⁾.

2.7. Tyveri af truede arter er endnu et relevant problem, som ikke er blevet tilstrækkeligt belyst. I EAZA's ⁽¹²⁾ zoologiske haver er 739 dyr af 44 arter blevet stjålet siden 2000, og mange af dem er aldrig blevet fundet igen. Truede primat- og fuglearter er blevet populære mål, hvilket er til skade for velfærden og biodiversiteten i forbindelse med disse sjældne arters avlsprogrammer.

2.8. Konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter (CITES) er afgørende i kampen mod ulovlig handel med vilde dyr og planter. FN iværksatte i 2013 en stærk politisk kampagne ⁽¹³⁾ om dette emne, som kulminerede i den første særlige resolution vedtaget af FN's Generalforsamling i juli 2015 ⁽¹⁴⁾. Som følge heraf indledte det internationale samfund et parallelt forløb med henblik på at etablere en verdensomspændende alliance, der involverer vilde dyr og planters oprindelses-, transit- og bestemmelseslande, som førte til undertegnelsen af Londonerklæringen ⁽¹⁵⁾ i februar 2014.

2.9. EU har som et af de primære bestemmelsessteder for ulovlige produkter fra vilde dyr og tillige som et meget vigtigt knudepunkt for den ulovlige handel fra Afrika, Latinamerika og Asien en rolle at spille. I 2014 opfordrede Europa-Parlamentet Kommissionen til at udarbejde en EU-handlingsplan til bekæmpelse af ulovlig handel med vilde dyr og planter ⁽¹⁶⁾. I en udtalelse ⁽¹⁷⁾ støttede EØSU kraftigt den deraf følgende meddelelse fra Kommissionen om EU's strategi for bekæmpelse af ulovlig handel med vilde dyr og planter ⁽¹⁸⁾.

2.10. Erhvervssektorerne er direkte eller indirekte berørt af ulovlig handel med vilde dyr og planter — både de virksomheder, som er involveret i lovlig og bæredygtig handel med vilde dyr og planter (dvs. luksusindustrien, kæledyrsektoren og sektoren for traditionelle kinesiske lægemidler) og de virksomheder, som er indirekte involveret (dvs. transportselskaber, kurerer og onlinehandelsvirksomheder). I erkendelse heraf har mange virksomheder iværksat en række initiativer mod ulovlig handel med vilde dyr og planter såsom certificeringsordninger og VSA for enkelte eller flere virksomheder ⁽¹⁹⁾.

⁽⁸⁾ UNODC, World Wildlife Crime Report: »Trafficking in protected species«, 2016.

⁽⁹⁾ Kommissionen, »Meddelelse om en handlingsplan med henblik på at styrke bekæmpelsen af finansiering af terrorisme«, COM(2016) 50 final.

⁽¹⁰⁾ EUT C 424 af 26.11.2014, s. 52.

⁽¹¹⁾ Rapport fra WWF — http://awsassets.panda.org/downloads/wwffightingillicitwildlifetrafficking_lr.pdf

⁽¹²⁾ Den Europæiske Sammenslutning af Zoologiske Haver og Akvarier (EAZA) er den førende organisation inden for denne sektor med 377 medlemsinstitutioner i 43 lande i Europa og Mellemøsten.

⁽¹³⁾ En resolution, der blev vedtaget i 2013 af FN's Kommission for Forebyggelse af Kriminalitet og Retspleje og godkendt af FN's Økonomiske og Sociale Råd, identificerede handel med vilde dyr og planter som en form for »grov organiseret kriminalitet«, der begås af de samme typer globalt organiserede kriminelle grupper, som begår forbrydelser som menneskehandel og narko- og våbenhandel.

⁽¹⁴⁾ FN-resolution 69/314, »Bekæmpelse af ulovlig handel med vilde dyr og planter«, 30. juli 2015.

⁽¹⁵⁾ Londonerklæringen blev underskrevet af statsledere, ministre og repræsentanter fra 46 lande, som deltog i konferencen »Illegal Wildlife Trade« i 2014. Med erklæringen fastlægges nye standarder for kampen mod ulovlig handel med vilde dyr og planter, bl.a. skal den gældende lovgivning ændres, således at krybskytteri og ulovlig handel med vilde dyr kategoriseres som »alvorlige forbrydelser«, brugen af udryddelsestruede dyrearter skal forbydes, det grænseoverskridende samarbejde styrkes, og netværk til bekæmpelse af ulovlig handel med vilde dyr og planter koordineres.

⁽¹⁶⁾ Europa-Parlamentets beslutning af 15. januar 2014 om forbrydelser mod vilde dyr og planter (2013/2747(RSP)).

⁽¹⁷⁾ Se fodnote 10.

⁽¹⁸⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om EU's strategi for bekæmpelse af ulovlig handel med vilde dyr og planter — COM(2014) 64 final.

⁽¹⁹⁾ Ricardo Energy & Environment »Strengthening cooperation with business sectors against illegal trade in wildlife«. Rapport til Kommissionens GD for Miljø, 2015.

3. Resumé af Kommissionens forslag

3.1. Handlingsplanen har til formål at styrke samarbejdet mellem alle de involverede parter, sikre en mere effektiv anvendelse af de eksisterende værktøjer og politikker og styrke synergierne mellem dem. Resultaterne af handlingsplanen vil blive evalueret i 2020.

3.2. Foranstaltningerne tager udgangspunkt i tre prioriteter:

- forebyggelse af ulovlig handel med vilde dyr og planter
- gennemførelse og håndhævelse af de eksisterende regler
- styrkelse af det globale partnerskab mellem oprindelses-, forbruger- og transitlandene.

3.3. Med henblik på at tage fat om de grundlæggende årsager til den ulovlige handel med vilde dyr og planter vil EU fokusere på fire områder:

- reducere efterspørgslen
- inddrage lokalsamfundene i bevarelsen af vilde dyr og planter
- øge erhvervssektorernes engagement
- tackle korruption.

4. Generelle bemærkninger

4.1. EØSU glæder sig over Kommissionens forslag og betragter EU's handlingsplan mod ulovlig handel med vilde dyr og planter som et vigtigt redskab til at tackle dette omfattende og farlige fænomen. Analysen af manglerne ved de eksisterende strukturer til bekæmpelse af den øgede ulovlige handel med vilde dyr og planter, der fremgår af det ledsagende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, kan bidrage til eventuelle kommende yderligere vurderinger og handlinger ⁽²⁰⁾.

4.2. EØSU glæder sig over indarbejdelsen af en række centrale forslag fra sin tidligere udtalelse om ulovlig handel med vilde dyr og planter ⁽²¹⁾.

4.3. EØSU mener, at den holistiske tilgang er en afgørende hjørnesteen i EU's handlingsplan på grund af de komplekse mangesidede dimensioner af ulovlig handel med vilde dyr og planter og dens direkte og indirekte virkninger.

4.4. EØSU er enig i, at strategiens udgangspunkt vil være overholdelse, styrkelse og samordning af allerede eksisterende internationale aftaler (først og fremmest CITES), love, reguleringer, politikker og håndhævelsesinstrumenter, hvilket bør udmønte sig i bedre integration mellem alle de berørte sektorer — miljøbeskyttelse, toldvæsen, retsvæsen, erhvervslivets interesser, bekæmpelse af organiseret kriminalitet osv. — og i et mere effektivt samarbejde mellem myndighederne i oprindelses-, transit- og bestemmelseslandene for de vilde dyr og planter.

4.5. Udvalget mener, at EU ikke vil være i stand til effektivt at bekæmpe organiseret kriminalitet i forbindelse med vilde dyr og planter, før visse mål (jf. forslaget's bilag) er opfyldt:

- Alle medlemsstaterne skal hurtigst muligt overholde EU's gældende lovgivning vedrørende vilde dyr og planter.

⁽²⁰⁾ Kommissionen, »Analysis and Evidence in support of the EU Action Plan against Wildlife Trafficking«, arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, SWD(2016) 38 final.

⁽²¹⁾ Se fodnote 10.

- En fælles mekanisme for samarbejde, koordinering, kommunikation og dataudveksling mellem de kompetente håndhævelsesmyndigheder i medlemsstaterne bør forbedres med en specifik strategi for grænseoverskridende operationer og efterforskning, herunder udvikling af et fælles register over smuglere.
- Der bør indføres en passende ordning for ensartede og regelmæssige uddannelses- og oplysningsaktiviteter rettet mod hele den håndhævelses-/retskæde, som er involveret i bekæmpelsen af ulovlig handel med vilde dyr og planter, herunder eksperter i organiseret kriminalitet, cyberkriminalitet og de hermed forbundne ulovlige finansielle strømme.
- Medlemsstaterne skal bringe deres lovgivning i overensstemmelse med internationale aftaler, som skal sikre, at ulovlig handel med vilde dyr og planter betragtes som en alvorlig forbrydelse, der straffes med fængsel i mindst fire år, og lade handelen optræde på linje med forbrydelser omfattet af foranstaltninger til bekæmpelse af hvidvaskning af penge og korrupcion.

4.6. Forslaget om at oprette en global alliance mod ulovlig handel med vilde dyr og planter med henblik på at etablere en struktureret dialog og samarbejde med oprindelses-, transit- og forbrugerlandene, herunder nationale regeringer, lokalsamfund, civilsamfundet og den private sektor, vil i høj grad støtte planens mål.

4.7. EØSU peger på forskellige prioriterede tiltag for forskellige niveauer i forsyningskæden i forbindelse med ulovlig handel.

- I oprindelseslandene skal man på lokalt plan prioritere både oplysning og skabelse af bæredygtige beskæftigelsesmuligheder og indkomstkilder.
- Hvad angår organiseret kriminalitet skal såvel håndhævelse af et system af fælles, effektive, forholdsmæssige og afskrækkende kontrolforanstaltninger og sanktioner som tilvejebringelse af de nødvendige ressourcer til politiets arbejde prioriteres.
- Med hensyn til efterspørgsel — hvad enten der er tale om virksomheder eller forbrugere — skal oplysningsaktiviteter, sporbarhed og mærkning prioriteres. Dette bør specifikt gøre sig gældende på europæisk plan.
- På det retlige plan skal håndhævelse gennem målrettet uddannelse af dommere prioriteres for at sikre sammenhæng og proportionalitet ved domfældelser.

4.8. EØSU er enig i, at der er behov for flere midler og mere målrettede initiativer for at bekæmpe ulovlig handel med vilde dyr og planter i oprindelseslandene. For eksempel støtter EØSU Kommissionens forslag om at gøre kampen mod ulovlig handel med vilde dyr og planter til en forudsætning i alle EU's bilaterale og multilaterale handelsaftaler.

4.9. Udvalget mener, at civilsamfundets rolle i kampen mod og forebyggelsen af ulovlig handel med vilde dyr og planter er helt afgørende, både i oprindelses- og i bestemmelseslandene. Især mener det, at aktiv inddragelse på et bevidst grundlag af forbrugerne og den private sektor er vigtig for at opmuntre til bæredygtige indkøb af produkter fra vilde dyr, og støtter derfor indførelsen af et mærknings- og sporingssystem.

4.10. EØSU mener, at landbefolkningen skal inddrages i bestræbelserne på at finde effektive udviklingsveje, så de kan drage fordel af beskyttelsen af vilde dyr og planter (f.eks. økoturisme). Overgangen til en bæredygtig økonomi i tredjelande skal måles og evalueres, for det første med hensyn til livskvalitet og beskæftigelsesmuligheder, og være i tråd med FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling og de dertil knyttede mål for bæredygtig udvikling (SDG).

4.11. EØSU fremhæver behovet for at tilbyde befolkningerne i de tredjelande, der er involveret i de tidligste faser af ulovlig handel med vilde dyr og planter, alternative bæredygtige indkomstkilder og beskæftigelse. Dette kan tage form af økoturisme eller endog maksimerede muligheder for afkast fra lokale levesteders samt vilde dyr og planters økosystemtjenester.

4.12. EØSU fremhæver behovet for at samarbejde med erhvervslivet om fremme af en tovejskommunikation og informationsstrømmen for at sikre, at erhvervslivet spiller en positiv rolle i kampen mod ulovlig handel med vilde dyr og planter. En strategi for håndtering af disse problemer kan ikke finde sted i et vakuum, der udelukker private virksomheder.

5. Særlige bemærkninger

5.1. EØSU foreslår at gennemføre en bred europæisk oplysningskampagne med henblik på at inddrage forbrugerne og den private sektor i bestræbelserne på at reducere udbuddet af og efterspørgslen efter ulovlige produkter fremstillet af vilde dyr og planter. På grund af den brede definition af »ulovlig handel med vilde dyr og planter« anbefaler udvalget at fokusere på ikkeikoniske planter og dyr ⁽²²⁾ samt afledte produkter ⁽²³⁾.

5.2. EØSU gentager, at det er villigt til at støtte og deltage i initiativer, som EU måtte ønske at udføre, f.eks. med udgangspunkt i det netværk af socioøkonomiske aktører i EU og Afrika, som er etableret inden for rammerne af udvalget. EØSU ville hilse ethvert initiativ fra Kommissionen til oprettelse af et forum for drøftelser om gennemførelsen af handlingsplanen velkommen og vil også være åbent for muligheden for at være vært ved et arrangement om dette.

5.3. Udvalget tilslutter sig Londonerklæringen, som slår til lyd for specifikke foranstaltninger med henblik på at sikre, at den private sektor handler ansvarligt og med et mærknings- og sporingssystem, som garanterer lovligheden og bæredygtigheden (økonomisk, miljømæssigt og i lokalsamfundene) af handelen med vilde dyr og planter. Med henblik derpå kunne der trækkes på de allerede eksisterende systemer for handel med kaviar og tropisk træ ⁽²⁴⁾. Det zoologiske informationsstyringsystem (ZIMS), som anvendes af Den Europæiske Sammenslutning af Zoologiske haver (EAZA), kunne være et godt grundlag for et fælles sporbarhedssystem for levende dyr.

5.4. Udvalget beklager, at der i Kommissionens forslag ikke henvises til den trussel, som ulovlig handel med vilde dyr og planter udgør for folkesundheden og for naturligt forekommende dyre- og plantearter. Dette spørgsmål er meget relevant, og EØSU opfordrer derfor til, at det medtages i EU's handlingsplan. Udvalget understreger, at de ovenfor nævnte mærknings- og sporingssystemer kombineret med en ordentlig veterinær- og plantesundhedskontrolordning kan bidrage til at modvirke udbrud og spredning af sygdomme på verdensplan. Samarbejdet med Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme (ECDC) bør styrkes.

5.5. Det nye forum for ulovlig handel med vilde dyr og planter er e-handel. EØSU bemærker, at der findes adskillige ulovlige e-handelsværktøjer såsom misbrug af websteder med elektronisk handel og fora på sociale medier samt begrænsede specialiserede onlineplatforme, som er oprettet på det dybe web. Med hensyn til det første tilfælde understreger udvalget en række eksempler på god praksis, som Kommissionen bør tage i betragtning, f.eks. aftalememorandummet mellem Italiens skovstyrelse (Corpo Forestale) og de to største onlineportaler for annoncering (»eBay annunci« og »Subito.it«) ⁽²⁵⁾, som blev underskrevet i juni 2013. Der gives flere oplysninger til forbrugerne, og annoncer, der anses for mistænkelige, kan fjernes hurtigt. Aftalememorandummet gør det også muligt at filtrere reklamer, således at der kun accepteres annoncer, som sikrer sporbarheden af det, der sælges. For så vidt angår det dybe web foreslår EØSU, at der oprettes en særlig taskforce med støtte fra eksperter i cyberkriminalitet.

5.6. EØSU fremhæver betydningen af det 17. møde i partskonferencen (COP 17) under CITES, som finder sted i september/oktober 2016 i Sydafrika. EU har 28 stemmer og bør afspejle de stærke holdninger, der fremgår af denne handlingsplan. Nogle af de forslag, som Kommissionen allerede har fremlagt, vil bidrage til at tackle ulovlig handel med vilde dyr og planter, blandt andet med tilføjelsen af et større antal relevante arter til CITES-listen. EØSU opfordrer Kommissionen til at støtte forslaget om lukning af hjemmemarkederne for elfenben som et afgørende bidrag til at imødegå truslen om udryddelse af de afrikanske elefanter.

Bruxelles, den 14. juli 2016.

Georges DASSIS
Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²²⁾ CITES indeholder tre bilag med en liste over kategorier af arter sorteret efter, hvilken beskyttelsesgrad de kræver, dvs. afhængigt af, hvor truede de er som følge af international handel. Bilagene omfatter ca. 5 600 dyrearter og 30 000 plantearter, som beskyttes mod overudnyttelse som følge af international handel. Dette betyder, at mindre kendte og mindre ikoniske dyrearter som f.eks. skældyr — en af de mest handlede arter — også er truet af ulovlig handel.

⁽²³⁾ Handel med vilde dyr og planter kan omfatte levende dyr og planter, men også en række afledte produkter på grund af deres mange potentielle anvendelsesformål (ingredienser til traditionel medicin, mad, brændstof, foder, byggematerialer, beklædning og smykker mv.). <http://www.traffic.org/trade/>

⁽²⁴⁾ Under CITES findes et universelt mærkningssystem til identifikation af kaviar, som kun kan importeres efter indhentelse af de rigtige godkendelser hos de kompetente myndigheder (www.cites.org/common/resource/reg_caviar.pdf). Hvad angår handel på skovbrugsrådet, er målet med EU-lovgivningen at modvirke den ulovlige handel med tropisk træ ved at støtte etableringen af nationale sporingssystemer.

⁽²⁵⁾ »Ebay Annunci« og »Subito.it« forvalter 90 % af de italienske e-handelsannoncer <http://www.corpoforestale.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/7388>

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastsættelse af regler om tilgængeliggørelse på markedet af CE-mærkede gødningsprodukter og om ændring af forordning (EF) nr. 1069/2009 og (EF) nr. 1107/2009

(COM(2016) 157 final — 2016/0084 (COD))

(2016/C 389/11)

Ordfører: Cillian LOHAN

Rådet og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 8. og den 11. april 2016 under henvisning til artikel 114 og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastsættelse af regler om tilgængeliggørelse på markedet af CE-mærkede gødningsprodukter og om ændring af forordning (EF) nr. 1069/2009 og (EF) nr. 1107/2009«

(COM(2016) 157 final — 2016/0084 (COD))

Det forberedende arbejde henvistes til Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, der vedtog sin udtalelse den 30. juni 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 518. plenarforsamling den 13-14. juli 2016, mødet den 14. juli 2016, enstemmigt følgende udtalelse med 184 stemmer for:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU bifalder Kommissionens forslag, der i overensstemmelse med handlingsplanen for cirkulær økonomi tager sigte på at forbedre det indre markeds funktion i sektoren for gødning. EØSU mener, at denne fremgangsmåde, hvis den udvides bredt til også at omfatte andre sektorer, kan bidrage til miljømæssig bæredygtighed generelt, herunder økonomisk udvikling, jobskabelse og miljøbeskyttelse.

1.2. EØSU støtter forslaget om at udvide anvendelsesområdet for den nuværende forordning med henblik på at skabe ens vilkår for organiske og affaldsbaserede gødninger og fjerne innovationsbegrænsningerne. Udvalget anbefaler imidlertid at opretholde og anvende alle centrale principper om miljøbeskyttelse, herunder forsigtighedsprincippet.

1.3. EØSU støtter oprettelsen af en effektiv ordning for kontrol, mærkning og sporbarhed, der inddrager alle berørte parter, for at sikre produkternes kvalitet og sikkerhed. Udvalget foreslår, at man anvender den mærkningsordning, der allerede bruges i forbindelse med plantebeskyttelsesmidler, for tydeligt at oplyse om anvendelse og opbevaring af gødning. EØSU anbefaler desuden at fastlægge en officiel analysemetode til at afprøve alle mærkningsordninger og sikre, at integriteten af alle anvendte mærkninger er tilstrækkelig solid.

1.4. Udvalget noterer sig, at jordens frugtbarhed og beskyttelse er et vigtigt element i Kommissionens forslag, men bemærker, at dette mål vil være vanskeligt at opfylde uden et jorddrammedirektiv. Det understreger desuden behovet for at tage hensyn til de forskelle, der er på jordbunde i medlemsstaterne, hvilket bør medføre, at der vedtages målrettede standarder.

1.5. Udvalget støtter forslaget om at fastlægge grænseværdier for at reducere cadmium og andre tungmetaller i gødninger. EØSU er bevidst om, at denne beslutning vil øge produktionsomkostningerne for gødninger, hvis fosfatkilde er udvundet fast klippeundergrund. Udvalget understreger, at dette er en vigtig lejlighed til at lade organiske økologiske gødninger opnå en betydelig markedsandel. Dette vil skabe yderligere muligheder og bidrage til at fremme innovation, vækst og jobskabelse.

1.6. EØSU anerkender, at producenterne kan vælge at opfylde den europæiske eller den nationale lovgivning vedrørende mærkning, men på grund af de potentielle virkninger af divergerende nationale regler og standarder for markedsforvridninger og -fragmentering fremhæver det betydningen af en tilgang, der forhindrer illoyal konkurrence og manglende opfyldelse, og som sikrer højeste sporbarhed, højeste kvalitet og højeste sikkerhedsstandarder.

1.7. Udvalget bemærker, at visse definitioner på og standarder for gødninger hidrørende fra sekundære råmaterialer er uklare. Der er især behov for en definition af »sekundære råmaterialer«, når der foreslås direktiver og forordninger vedrørende principperne for cirkulær økonomi. Med henblik på at lette gennemførelsen af den nye forordning anbefaler EØSU en mere dybtgående integration og en harmonisering med det eksisterende direktiv om affald.

1.8. Udvalget mener, at overgangen til cirkulær økonomi er en væsentlig udfordring for Europa og de kommende generationer. For at følge denne tilgang anbefales det, at der gives incitamenter til at støtte virksomheder, der er interesseret i at ændre deres produktion, og at der gennemføres initiativer med sigte på at støtte ændringer med hensyn til oplysning, bevidstgørelse, uddannelse og erhvervsuddannelse.

1.9. Medlemsstaternes strategier for behandling af spildevand, infrastruktur og forvaltning bør anerkende værdien af spildevand og slam som kilder til råmaterialer for industrien for organisk gødning.

1.10. Regional indsamling og produktion, der støttes af distributionsnettene på tværs af medlemsstaterne, bør udgøre en integreret del af strukturen i markedet for organisk gødning.

2. Indledning

2.1. Kommissionens forslag er udarbejdet med henblik på at foreslå konkrete løsninger på de problemer, der er opstået i den efterfølgende evaluering ⁽¹⁾ af den nuværende gødningsforordning ⁽²⁾, inden for de bredere rammer af handlingsplanen for cirkulær økonomi ⁽³⁾.

2.2. Forslaget sigter navnlig mod at løse to indlysende problemer, som påvirker det indre marked i gødningssektoren:

- konkurrencevilkårene for henholdsvis gødninger fremstillet af organiske eller sekundære råmaterialer fra EU i overensstemmelse med modellen for cirkulær økonomi og gødninger fremstillet i overensstemmelse med en lineær økonomimodel, er skæve til fordel for sidstnævnte ⁽⁴⁾. Denne konkurrenceforvridning ⁽⁵⁾ hæmmer investeringer i mere bæredygtige produkter og overgangen til cirkulær økonomi ⁽⁶⁾
- i den nuværende forordning tages der ikke fat på de særlige problemer og begrænsninger i forbindelse med EF-gødningers indvirkning på jord, indre vandveje og havvand samt på fødevarer. I mangel af retningslinjer på EU-plan har medlemsstaterne fastlagt unilaterale grænseværdier specifikt for koncentrationen af cadmium i uorganiske fosfatgødninger, hvilket forværrer markedsopsplitningen.

⁽¹⁾ Centre for Strategy and Evaluation Services (CSES), evaluering af forordning (EF) nr. 2003/2003 om gødning — endelig rapport, 2010.

⁽²⁾ EF nr. 2003/2003.

⁽³⁾ COM(2015) 614/2.

⁽⁴⁾ Kommissionen skønner, at uorganiske gødninger tegner sig for 80 % af markedsværdien, mens organiske og organisk-mineralske gødninger tilsammen tegner sig for 6,5 % og vækstmedier, jordforbedringsmidler og kalkningsmidler udgør omkring 10,5 % af markedsværdien. Biostimulanser til planter og agronomiske additiver betragtes som havende et stort markedsudviklingspotentiale, selv om de kun tegner sig for 3 % af markedsværdien.

⁽⁵⁾ Den nuværende forordning sikrer kun fri bevægelighed for gødninger, der er opført i bilag I. Betegnelsen »EF-gødning« kræver i princippet en ændring af bilag I, men det er så kompliceret, at 50 % af de gødninger, der er på markedet i øjeblikket, ikke er omfattet af forordningens anvendelsesområde, hvoraf langt den største del fremstilles af organiske materialer eller genanvendt bioaffald fra fødevarerekæden.

⁽⁶⁾ Kommissionen understreger en trestrengt udfordring i forbindelse med anvendelse af gødning: 1) tab af næringsstoffer i miljøet med høje omkostninger for sundheden og begrænsningen af skader; 2) fosfor er et kritisk råmateriale, som stammer fra lande uden for Europa — 90 % af fosfatgødningerne importeres fra tredjelande; 3) cadmium er en kritisk komponent i fosfatgødninger og har en særlig farlig indvirkning på miljøet.

2.3. Hovedpunkterne i Kommissionens forslag:

- mærkningen »EF-gødning⁽⁷⁾« bør gøres mere tilgængelig, og der bør skabes harmoniserede lige vilkår for de mest innovative og bæredygtige gødninger, herunder gødninger fremstillet af organiske materialer (bl.a. bioaffald og animalske biprodukter) og sekundære råmaterialer. Produkter, der skal forbedre effektiviteten af planter næringsstofprocesser, f.eks. agronomiske additiver og biostimulanser til planter⁽⁸⁾, vil også blive medtaget blandt CE-mærkede gødningsprodukter
- man bør sørge for, at markedsførte produkter er sikre og af høj kvalitet ved hjælp af en passende ordning for kontrol, mærkning og sporbarhed, som inddrager fabrikanter, importører, distributører og økonomiske aktører⁽⁹⁾, og som moderniserer overensstemmelsesvurderinger og markedsovervågning i tråd med den nye lovgivningsmæssige ramme for produktlovgivning. Fabrikkerne vil stadig have mulighed for at vælge, om de vil opfylde de nye harmoniserede krav eller de nationale regler⁽¹⁰⁾
- der bør fastlægges grænseværdier for tungmetaller (specielt cadmium⁽¹¹⁾) og forurenende stoffer i gødningsprodukter med henblik på at fremme investeringer i mere bæredygtige gødninger.

2.4. Ifølge Kommissionen vil forslaget medføre en række fordele, blandt andet:

- skabelse af ca. 120 000 arbejdspladser takket være genanvendelse af bioaffald i organisk gødning
- mindre afhængighed af råmaterialer fra lande uden for EU (f.eks. fosfat): genanvendt bioaffald vil kunne erstatte op til 30 % af den uorganiske gødning
- reduktion af drivhusgasemissioner og energiforbrug som følge af fremstillingen af uorganisk gødning
- nedbringelse af forurening forårsaget af overskydende næringsstoffer, især eutrofiering af økosystemer
- øget ressourceeffektivitet
- en samlet reduktion af efterlevelseseomkostningerne for de økonomiske aktører
- en reduktion på 65 % af industriens omkostninger ved at bringe nye produkter på markedet.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU glæder sig over Kommissionens forslag, som både løser visse centrale problemstillinger på gødningsmarkedet og bidrager til overgangen til cirkulær økonomi.

3.2. Udvalget gentager sin støtte til ethvert initiativ, der sigter mod at lukke kredsløbet i forbindelse med handlingsplanen for cirkulær økonomi⁽¹²⁾. EØSU mener, at harmoniserede lige vilkår for gødning af økologisk oprindelse er et vigtigt miljømæssigt mål og også en vigtig drivkraft for økonomisk udvikling og jobskabelse.

⁽⁷⁾ Med gødningsforordningen fra 2003 blev der skabt to forskellige kategorier: »EF-gødninger« og »ikke-EF-gødninger« (også kendt som »nationale gødninger«). Sidstnævnte kan placeres på de nationale markeder, fordi de opfylder de nationale krav, og kan også handles på EU-markedet under forordning (EF) nr. 764/2008 om gensidig anerkendelse.

⁽⁸⁾ COM(2016) 157 final. Indledning — punkt 14 og 15.

⁽⁹⁾ COM(2016) 157 final. Indledning — punkt 23-27.

⁽¹⁰⁾ Hvis fabrikanterne ønsker at sælge deres produkter i andre EU-lande, men ikke ønsker at CE-mærke deres produkter, vil de måske være i stand til at gøre det, men det vil afhænge af gensidig anerkendelse mellem medlemsstaterne.

⁽¹¹⁾ Grænseværdierne for cadmium i gødninger skærpes fra 60 mg/kg til 40 mg/kg efter 3 år og til 20 mg/kg efter 12 år.

⁽¹²⁾ EØSU's udtalelse om pakken om cirkulær økonomi (EUT C 264 af 20.7.2016, s. 98).

3.3. EØSU fremhæver behovet for at fjerne de hindringer, der begrænser den frie bevægelighed for sekundære råmaterialer (herunder økologiske sekundære råmaterialer) og innovation og for samtidig at opretholde og anvende alle centrale principper om miljøbeskyttelse, herunder forsigtighedsprincippet.

3.4. EØSU støtter forslaget om at etablere en effektiv ordning for kontrol, mærkning og sporbarhed for at sikre sikkerheden og kvaliteten af disse produkter. Her gælder specielt følgende:

- anvendelse af samme mærkningsordning som den, der allerede bruges i forbindelse med plantebeskyttelsesmidler⁽¹³⁾, for at give landbrugerne klare oplysninger om anvendelse og opbevaring af gødning
- fastsættelse af en fælles standard for præsentation og fremsendelse af de ønskede oplysninger, jf. bilag III
- fastlæggelse af en officiel analysemetode til at afprøve alle mærkningsordninger og sikre, at integriteten af alle anvendte mærkninger er tilstrækkelig solid.

3.5. EØSU anerkender, at producenterne kan vælge at opfylde den europæiske eller den nationale mærkningslovgivning, men påpeger, at divergerende nationale regler og standarder er en af de vigtigste årsager til den nuværende markedsforvridning og -fragmentering. Derfor anbefaler udvalget en målrettet tilgang med henblik på at undgå nye risici for illoyal konkurrence og manglende opfyldelse af de højeste standarder for sporbarhed, kvalitet og sikkerhed.

3.6. Udvalget konstaterer, at jordens frugtbarhed og beskyttelse er et vigtigt element i Kommissionens forslag, men bemærker, at dette mål vil være vanskeligt at opfylde uden et jordrammedirektiv, som kan fastlægge og håndhæve fælles standarder for bæredygtig brug af jord og jordbeskyttelse⁽¹⁴⁾. Det understreger desuden behovet for at tage hensyn til de forskelle, der er på jordbunde i medlemsstaterne, hvilket bør give anledning til at vedtage målrettede standarder.

3.7. Udvalget er enig i, at der bør fastlægges grænseværdier for gradvist at reducere cadmium og andre tungmetaller i gødninger. Det er imidlertid klar over, at en umiddelbar og drastisk reduktion af cadmiumindholdet i gødninger vil øge produktionsomkostningerne og dermed omkostningerne for landbrugere og forbrugere. I tråd med de gennemgribende processer, der indgår i en overgang til en cirkulær økonomisk model, kan en sådan ændring af omkostningerne og dermed også en ændring af priserne danne økonomisk grundlag for at skabe forandringer på forbruger- eller landbrugerniveau. Landbrugerne bør beskyttes mod drastiske prisstigninger og derfor have adgang til gødning, så de kan få deres behov opfyldt.

3.8. EØSU understreger, at SMV'ernes konkurrenceevne kan blive berørt af de ekstra efterlevelsomkostninger⁽¹⁵⁾. På grund af denne forordnings strategiske værdi anbefaler udvalget incitament, der skal tilskynde til SMV'ernes overgang til en mere bæredygtig produktion⁽¹⁶⁾. Kommissionens generaldirektorater for forskning og landbrug vil begge have vigtige roller i denne proces.

3.9. EØSU mener, at overgangen til mere bæredygtig gødning samt til cirkulær økonomi forudsætter et stærkt engagement fra alle involverede parter (fabrikanter, landmænd, arbejdstagere og forbrugere). Tekniske råd og bedste praksis videreudvikles hele tiden, men formidles ikke altid særligt godt. Som på andre områder er oplysning, bevidstgørelses-kampagner, erhvervsuddannelse og livslang læring af afgørende betydning⁽¹⁷⁾. Det foreslåede forum vedrørende cirkulær økonomi, som vil blive afholdt i EØSU's bygning som anført i udtalelsen NAT/676 — Pakken om cirkulær økonomi, kan bidrage til realiseringen af ovenstående.

⁽¹³⁾ Forordning (EU) nr. 547/2011.

⁽¹⁴⁾ EØSU's udtalelse om en tematisk strategi for jordbundsbeskyttelse (EUT C 168 af 20.7.2007, s. 29).

⁽¹⁵⁾ Kommissionen, »Competitiveness proofing — fertilising materials«, 2013. Denne undersøgelse viser, at for nogle virksomheder, f. eks. SMV'er, der producerer kompost, kan nye efterlevelsomkostninger beløbe sig til 10 % af produktionsomkostningerne, med en direkte indvirkning på SMV'ers konkurrenceevne.

⁽¹⁶⁾ EØSU's udtalelse om bæredygtig brug af fosfor, punkt 3.4.4 (EUT C 177 af 11.6.2014, s. 78).

EØSU's udtalelse om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter, punkt 1.1 (EUT C 12 af 15.1.2015, s. 75).

⁽¹⁷⁾ Se fodnote 12.

4. Særlige bemærkninger

4.1. EØSU er enig i, at biostimulanser til planter bør henhøre under CE-mærkede gødningsprodukter frem for under plantebeskyttelsesmidler (ændring af artikel 46 i forordning (EF) nr. 1107/2009). Udvalget opfordrer imidlertid Kommissionen til at overvåge processen nøje for at sikre, at den ikke anvendes til at omgå lovgivningen om plantebeskyttelsesmidler, hvilket indebærer potentielle sundheds- og miljørisici.

4.2. Udvalget mener, at gødning, der hidrører fra sekundære råmaterialer, i fremtiden kan udgøre et væsentligt element i en integreret cirkulær økonomi⁽¹⁸⁾. Med henblik på at forbedre harmoniseringen med det eksisterende affaldsrammedirektiv⁽¹⁹⁾ foreslår EØSU følgende:

- der bør sondres tydeligere mellem »landbrugsmaterialer, som anvendes inden for landbruget« (udelukket fra affaldsrammedirektivets anvendelsesområde) og definitionerne af affald, biprodukt og affaldsfasens ophør. Disse definitioner er ikke altid klart formuleret og kan føre til forspildte innovationsmuligheder
- der bør fastlægges en bedre definition af et biprodukt, når det anvendes som gødning
- der bør desuden skelnes mellem, om produktionsaffald/-biprodukter anvendes direkte i landbruget som gødning (dvs. fækalier og fermentat), eller om produkterne anvendes som komponenter.

4.3. Affaldsfasens ophør⁽²⁰⁾ vedrører som beskrevet i Kommissionens forslag gødning og ikke dens komponenter. EØSU mener, at begrebet bør finde anvendelse på komponenter, idet enhver nyttiggørelsesoperation skal foretages på baggrund af de oprindelige komponenter og ikke på gødning som en færdigvare.

4.4. Udvalget er overbevist om, at »nudge thinking« kan være et nyttigt redskab til at opfylde den generelle målsætning om et mere effektivt indre marked i forbindelse med overgangen til cirkulær økonomi, der omfatter og imødegår fabrikanter, landbrugere og forbrugere samt tilskynder til mere bæredygtige valg og en mere bæredygtig adfærd.

4.5. Kommunalt spildevand har potentiale som sekundært råmateriale for denne nye industri. Der bør opfordres til at foretage analyser af spildevandsinfrastrukturen på medlemsstatsniveau med henblik på at fremlægge en nøjagtig cost-benefit-analyse vedrørende investeringer i udvikling af infrastruktur, der prioriterer forsyningen af korrekt adskilt og næringsrigt spildevand af høj kvalitet. Urin kan udgøre en pålidelig kilde til fosfor og kvælstof uden de tilhørende tungmetalkoncentrationer, der er fundet i aflejringer fra fast klippeundergrund, som i særdeleshed indeholder fosfat.

4.6. Regional indsamling og produktion, der støttes af distributionsnettene på tværs af medlemsstaterne, bør udgøre en integreret del af strukturen i markedet for organisk gødning. Denne model kan suppleres af en lang række indsamlings- og, hvor det er muligt, produktionsenheder på fællesskabsplan.

4.7. Udvalget bemærker, at der lettere kan gennemføres større reduktioner af cadmium, hvis der fokuseres kraftigt på gødninger med fosfat fra andre kilder end cadmiumforurenede udvundet sten.

4.8. Undtagelser fra den juridiske ramme REACH (registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier) bør strække sig ud over kompost for at fremme nye markedsmuligheder og innovation på områder som struvit og tilknyttede produkter.

4.9. EØSU opfordrer Kommissionen til at medtage yderligere komponentmaterialekategorier i bilagene for at holde trit med den teknologiske udvikling, hvilket vil muliggøre produktion af sikre og effektive gødninger af nyttiggjorte sekundære råvarer som f.eks. biokul og aske.

⁽¹⁸⁾ EØSU's udtalelse om cirkulær økonomi: Jobskabelse og grøn handlingsplan for SMV'er, punkt 2.8 (EUT C 230 af 14.7.2015, s. 99).

⁽¹⁹⁾ 2008/98/EF. Artikel 2, stk. 1, litra f).

⁽²⁰⁾ COM(2016) 157 final. Artikel 18.

4.10. EØSU tilskynder Kommissionen til at skabe incitamenter til at fremme genanvendelse af husdyrgødning i overensstemmelse med den cirkulære økonomis principper. Samtidig er det vigtigt, at vi ikke skaber systemer, som støtter overskudsproduktion af gødning. I andre udtalelser om reformen af den fælles landsbrugspolitik ⁽²¹⁾ og nødvendigheden af at omstrukturere vores landbrugssystemer understreges behovet for en reduktion af produktionen af gødning i de regioner, hvor den er koncentreret, som en del af en samlet omstrukturering af vores landbrugsfødevarer systemer til en bæredygtig model.

Bruxelles, den 14. juli 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²¹⁾ EUT C 354 af 28.12 2010, s. 35.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En luftfartsstrategi for Europa

(COM(2015) 598 final)

(2016/C 389/12)

Ordfører: Jacek KRAWCZYK

Kommissionen besluttede den 7. december 2015 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En luftfartsstrategi for Europa«

(COM(2015) 598 final)

Det forberedende arbejde henvises til Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations-samfundet, der vedtog sin udtalelse den 21. juni 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016, mødet den 14. juli 2016, følgende udtalelse med 234 stemmer for, 5 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det overordnede mål for EU's luftfartsstrategi (som fastlagt i COM(2015) 599 final) — herefter benævnt »strategien« — bør være at forbedre investeringsklimaet for at tilskynde til flere europæiske investeringer i EU's luftfartsindustri, øge sektorens konkurrenceevne og betydning for økonomien og dermed fremme økonomisk vækst og jobskabelse generelt.

1.2. Europa-Kommissionen har med rette understreget luftfartens betydning for EU, når det gælder det voksende behov for mobilitet og transportforbindelser samt luftfartens betydning for den økonomiske vækst og sektorens direkte såvel som indirekte skabelse af job og kvaliteten af disse job. Derfor er det også højt prioriteret hos EU's aktører i luftfartssektoren at erobre en andel af væksten i den globale luftfart. EU's luftfartsindustri bør endvidere kigge nærmere på udfordringerne i forbindelse med klimaforandringerne som en mulighed for forskning og innovation.

1.3. Strategien lægger vægt på at fastholde høje standarder for luftfartssikkerhed, styrke den sociale dagsorden og skabe arbejdspladser af høj kvalitet i luftfartssektoren, fortsat at sikre passagerens rettigheder og samtidig tage højde for kapacitetsbegrænsningerne både i luften og på landjorden, at fremme vækst i sektoren i Europa og internationalt samt at fremme innovation, multimodalitet og en fremadskuende klimapolitik, der er forankret i international konsensus. Ikke desto mindre opfordrer EØSU Kommissionen til at træffe yderligere konkrete foranstaltninger for at undgå de negative virkninger for beskæftigelsen, der allerede blev peget på i udtalelse TEN/565 om Social dumping i den europæiske luftfartssektor⁽¹⁾, og skabe kvalitetsjob.

1.4. For at kunne opfylde disse ambitiøse og omfattende målsætninger er det nødvendigt at basere strategien på et helhedsorienteret syn på luftfart, der omfatter en nyere, dybere og tværgående evaluering af sektoren. EØSU støtter fuldt ud en helhedsorienteret tilgang, som er nødvendig for at sikre videreudviklingen af hele økosystemet inden for luftfart.

1.5. EØSU roser Kommissionen for dette politiske initiativ, der sætter luftfartens rolle og dennes mange facetter tilbage på den politiske radar både i Europa og internationalt, og som vil øge lovgivernes opmærksomhed om behovet for en bred gennemgang af kravene til luftfartsindustrien — ikke kun ud fra en lovgivnings- og infrastrukturmæssig synsvinkel, men også fra et socialt, økonomisk og miljømæssigt perspektiv. Luftfartens rolle kræver større politisk bevågenhed og støtte både på EU-niveau og i medlemsstaterne.

⁽¹⁾ EUT C 13 af 15.1.2016, s. 110.

1.6. EØSU finder det afgørende, at luftfartsstrategien gennemføres på baggrund af en konstruktiv social dialog. På EU-niveau bør EU-institutionerne høre det sektorielle sociale dialogudvalg for civil luftfart om alle initiativer, som berører luftfartssektoren. Når disse initiativer har sociale konsekvenser for ansættelsesvilkårene, foreslår EØSU, at der indledes en dialog mellem arbejdsmarkedets parter. EØSU fastholder sine synspunkter og anbefalinger fra udtalelsen om Social dumping i den europæiske luftfartssektor⁽²⁾.

1.7. EØSU bekræfter de anbefalinger vedrørende strategien, som blev fremsat i udvalgets seneste udtalelse om en integreret EU-luftfartspolitik⁽³⁾. Udvalget glæder sig over, at der i Kommissionens dokument tages højde for en række af udtalelsens forslag vedrørende det indre marked samt den internationale dimension og den sociale dimension af EU's luftfart. Udvalget fastholder den holdning, som det har givet udtryk for i andre udtalelser om EU's luftfartssektor (blandt andet TEN/552 — Lufthavnskapaciteten i EU, CCMI/125 — Statsstøtte til lufthavne og luftfartsselskaber, TEN/504 — Det fælles europæiske luftrum II+). EØSU mener i øvrigt, at disse er ligeså relevante for EU med 27 medlemsstater, som de var for EU med 28 medlemsstater.

1.8. Kommissionen har udarbejdet flere vigtige lovgivningsinitiativer vedrørende europæisk luftfart, herunder en gennemgang af retningslinjerne for statsstøtte til luftfartsselskaber og lufthavne, indførelse af en lufthavnspakke, lovgivning til fremme af udviklingen hen imod et fælles europæisk luftrum, en revision af forordningen om beskyttelse mod støtte og illoyal priskonkurrence og flere andre. Gennemførelsen af disse politikker og regler bør fremskyndes for at sikre fuld gennemførelse af strategien i medlemslandene. På samme måde er det af stor vigtighed, at gennemførelsen af det vellykkede og EU-udviklede forskningsprojektet om lufttrafikstyring i det fælles europæiske luftrum (SESAR) og af Clean Sky-projektet (forskningsprogram rettet mod at udvikle teknologier, som kan øge lufttransportens miljøpræstationer væsentligt) fortsætter. Nødvendig og målrettet EU-finansiering bør suppleres af privat finansiering og udløse en horisontal tværsektoriel udvikling.

1.9. Når det gælder luftfartsselskaber, lufthavne og udbydere af flyvekontroltjenester bør strategien udstikke klare retningslinjer for, hvordan en fremtidig liberalisering sikres parallelt med lige konkurrencevilkår (fair konkurrence). En øget konsolidering kan kun ske med udbyggede og pålidelige forbindelser i alle medlemsstater.

1.10. Fair konkurrence omfatter også overholdelse af arbejdstagernes rettigheder. Bestemmelser svarende til artikel 17a i luftfartsaftalen mellem EU og USA skal medtages i rammerne for forhandlinger med tredjelande. Det er afgørende at sikre rimelighed og gensidighed samt størst mulig sikkerhed og sociale standarder, som også kan håndhæves. I alle aftaler inden for rammerne af EU's luftfartspolitik over for tredjelande bør der tages hensyn til ILO's principper, og man bør stræbe efter gensidigt tilfredsstillende foranstaltninger, der kan sikre overholdelsen af disse⁽⁴⁾.

1.11. Den rolle, som medlemsstaterne og andre aktører i luftfartens værdinetværk spiller, f.eks. producenter af fly, motorer og komponenter, skal nærmere defineres i forbindelse med gennemførelse af strategien. Luftfarten i EU skal være i stand til at udnytte fordelene ved en forbundet, digital luftfart. Den skal fuldt og aktivt deltage i den industrielle 4.0-revolution. For EU's civile luftfartsindustri er Det Europæiske Luftfartssikkerhedsagenturs (EASA's) rolle og kapacitet af strategisk betydning, når det gælder om at fastholde konkurrencedygtigheden på det civile luftfartsmarked globalt.

1.12. Der er behov for større klarhed om, hvordan bestemmelser vedrørende ejerskab og kontrol i EU's luftfart kan håndteres mere fleksibelt på grundlag af gensidighed, samtidig med at man sikrer en harmoniseret anvendelse og håndhævelse i hele EU. Samtidig skal kontrollen med selskaber fortsat respektere EU-retten. I EU kan EU-borgere i større omfang end andre steder i verden investere i europæiske luftfartsselskaber uden begrænsning af den kapitalandel eller grad af indflydelse, der erhverves. Spørgsmålet er: hvorfor investerer de så ikke?

⁽²⁾ Se fodnote 1.

⁽³⁾ EUT C 13 af 15.1.2016, s. 169.

⁽⁴⁾ EUT C 198 af 10.7.2013, s. 51.

1.13. EØSU erkender, at Kommissionen er nødt til at gøre en grundig indsats for at finde støtte til sine forslag hos medlemsstaterne og andre interessenter. Ikke desto mindre er politisk lederskab fra Kommissionens side en absolut nødvendighed. De respektive opgaver for EASA og Eurocontrol bør defineres på en måde, der sikrer, at de to organisationer supplerer hinanden i udførelsen af deres opgaver, således at dobbeltarbejde undgås.

1.14. EØSU bekræfter, at udvalget er parat til at støtte Kommissionens indsats for dels at fremme den politiske debat om, hvordan EU's konkurrenceevne i den internationale luftfartsindustri styrkes bedst, dels at udarbejde og gennemføre de nødvendige lovgivningsmæssige rammer. »Brexit«-debatten har ansporet EØSU til at arbejde endnu hårdere for at bidrage til øget integration i europæisk luftfart, hvilket vi mere end nogensinde før har brug for.

1.15. Med sin unikke sammensætning og ekspertise har EØSU det optimale udgangspunkt for at tilføre den politiske debat det organiserede civilsamfunds synspunkter om miljømæssige, politiske, sociale og økonomiske konsekvenser af lovgivningsinitiativer på luftfartsområdet, nærmere betegnet om de mest passende og velafbalancerede midler til gennemførelse af strategien. EØSU beslutter derfor at følge gennemførelsen af strategien løbende ved at igangsætte et separat projekt og allokere passende ressourcer og ekspertise hertil.

1.16. EØSU anbefaler, at inddragelse af interessenter i gennemførelsen af strategien ledsages af en struktureret og konkret redegørelse for måden, hvorpå strategien vil blive gennemført. Ud over en handlingsplan, der beskriver, hvilke initiativer der vil blive fremlagt over de kommende år og på hvilke tidspunkter, er der brug for en køreplan, der nærmere beskriver, hvordan Kommissionen vil inddrage interessenterne for at sikre deres helt afgørende engagement. Det er en udfordring, men også en nødvendighed at få alle aktører inden for luftfarten til at samarbejde om at gennemføre strategien.

2. Baggrund

2.1. EU's luftfartssektor beskæftiger direkte mellem 1,4 millioner (kilde: Steer Davies Gleave — *Study on employment and working conditions in air transport and airports*, final Report, 2015) og 2 millioner personer (kilde: *Aviation: Benefits Beyond Borders*, rapport udarbejdet af Oxford Economics for ATAG, april 2014) og understøtter samlet set mellem 4,8 og 5,5 millioner arbejdspladser (kilde: Steer Davies Gleave — *Study on employment and working conditions in air transport and airports*, final Report, 2015). Luftfartens direkte bidrag til EU's BNP andrager 110 mia. EUR, og den samlede indvirkning, inklusive turisme, når helt op på 510 mia. EUR gennem multiplikatoreffekten (kilde: Steer Davies Gleave — *Study on employment and working conditions in air transport and airports*, final Report, 2015). Det viser tydeligt, at luftfartens økonomiske potentiale langt overgår den direkte effekt.

2.2. Det er imidlertid helt afgørende at anerkende, at luftfartssektoren på grund af emissionsudledningen påvirker klimaet på globalt plan. Enhver luftfartsstrategi bør se på sektorens muligheder for at blive mere bæredygtig, f.eks. gennem anvendelse af innovative biobrændstoffer og nye brændstofmiks. Gennem forskning og innovation bør Europa stræbe efter at blive førende på dette område.

2.3. Trods en betydelig stigning i antallet af passagerer, der transporteres af EU's luftfartsselskaber, er antallet af beskæftigede i sektoren siden 2008 faldet med 2,2 % om året, hvilket er mere end det fald, der er registreret i økonomien som helhed (0,7 % om året). Samtidig er antallet og formener af »atypiske beskæftigelseskontrakter« stegt (tidsbegrænsede kontrakter, deltidsarbejde, vikaransatte, selvbeskæftigelse, ansættelse uden et fast timetal, udstationerede arbejdstagere, »betale for at arbejde« osv.).

2.4. Da luftfartens bidrag til EU-økonomiens samlede resultater og til dens globale tilstedeværelse er så betydeligt, er det afgørende, at EU's luftfartssektor forbliver konkurrencedygtig, bevarer sit førerskab på globalt plan og oplever vækst. I de seneste par årtier har EU's luftfartssektor været et eksempel — også for andre industrier i EU — på, hvordan reformer kan medføre flere fordele for EU's borgere, arbejdstagere, virksomheder og miljø.

2.5. EØSU har været dybt involveret i udvikling af politik og lovgivning om EU's luftfart gennem vedtagelsen af en række udtalelser og ved afholdelse af interessentarrangementer og offentlige høringer. Udvalget har fremsat en række konkrete forslag vedrørende forskellige elementer af EU-luftfartens værdinetværk, organisering og resultater — herunder stærk støtte til en bred social dialog⁽⁵⁾ (udvalget efterlyste blandt andet en bedre gennemførelse af luftfartsreglerne i EU, etablering af lige konkurrencevilkår for alle parter i luftfartsværdikæden samt hurtige og ambitiøse tiltag til afhjælpning af de ventede kapacitetsproblemer).

2.6. En robust, omfattende, markedsorienteret og bæredygtig strategi for EU's luftfart er blevet efterspurgt af mange af interessenterne i EU — herunder EØSU. I sin seneste udtalelse om en integreret EU-luftfartspolitik⁽⁶⁾ identificerede udvalget seks faktorer, der bestemmer EU-luftfartens konkurrenceevne, nemlig sikkerhed, økonomisk, social og miljømæssig bæredygtighed, konkurrenceevne gennem innovation, den sociale dimension, operationel kvalitet og tilslutningsforbindelser⁽⁷⁾. EØSU går fuldt ud ind for sine anbefalinger vedrørende strategien, som fremgår af denne udtalelse.

2.7. Det kræver stærk politisk vilje, visioner og mod at forene suverænitetshensyn med behovet for kompromis på EU-niveau. Efter folkeafstemningen i Storbritannien er dette endnu mere relevant end tidligere. Økonomisk set bør strategien have som formål og målsætning at frembringe investeringer, økonomisk velstand og bæredygtig vækst i hele Europa. Juridisk skal rammerne være robuste på makroniveau og sikre en stabil planlægning på mikroniveau. Denne stabilitet bør opmuntre europæiske investorer til at målrette flere investeringer i EU's luftfartssektor. Endvidere bør EU-investorer få bedre adgang til internationale vækstmarkeder på grundlag af gensidighed.

2.8. I 2014 konkluderede Europa-Parlamentets Forskningstjeneste, at de samlede omkostninger for luftfarten ved manglende EU-foranstaltninger vil ligge på omkring 3 400 millioner EUR om året over de næste 20 år. Uden en klar strategi og effektiv gennemførelse heraf vil EU's luftfartssektor gå glip af internationale vækstmuligheder og miste konkurrencekraft. Væksten bør gøres bæredygtig ved at sikre lige konkurrencevilkår. Hvis strategien derimod udformes, så visionen kan indfries med passende værktøjer, vil en vellykket gennemførelse afhænge af bred støtte fra alle interessenter og navnlig fra medlemsstaterne.

2.9. Strategien er baseret på en helhedsorienteret tilgang til luftfart i erkendelse af luftfartens vigtige samfundsmæssige rolle. Luftfarten sikrer forbindelser mellem regioner, bevægelighed for passagerer og fragt og skaber fordele for økonomier og teknologisk innovation til afhjælpning af luftfartens klimaeffekt. Dermed danner luftfarten grundlag for økonomisk, miljømæssig og social bæredygtighed. EØSU støtter fuldt ud en sådan tilgang.

3. Luftfarten som vækstmotor

3.1. Nogle af luftfartens forskellige undersektorer er med tiden vokset til milliardindustrier, der opererer og konkurrerer på forskellige markeder, og som tilsammen danner et netværk af virksomheder med gensidigt afhængig værdiskabelse. Strategien — og gennemførelsen heraf — skal afdække styrker, svagheder og evnen til at skabe job i værdinetværkets enkelte dele og fremme deres respektive styrker, så man skaber de optimale rammer for, at undersektorerne hver for sig og i samspil kan bidrage til økonomisk vækst og fremgang.

3.2. Den bredere, helhedsorienterede tilgang til luftfart forudsætter et bredere perspektiv, hvor man ud over luftfartsselskabernes og lufthavnenes udfordringer sikrer, at udfordringer i alle dele af værdinetværket tages i betragtning. Medlemsstaterne forventer forbedrede, sikre, pålidelige og lønsomme forbindelser til mindre og perifere markeder inden for handel og turisme, mens producenterne af fly, motorer og komponenter forventer gunstige vilkår for investeringer i anlæg

⁽⁵⁾ EUT C 230 af 14.7.2015, s. 17, EUT C 451 af 16.12.2014, s. 123, EUT C 170 af 5.6.2014, s. 116.

⁽⁶⁾ Se fodnote 3.

⁽⁷⁾ Se fodnote 3.

og forskning og udvikling, og luftfartsselskaberne og de firmaer, der yder service til luftfartsselskaberne, forventer at kunne tiltrække investorer og arbejde på stadigt mere liberaliserede markeder og under vilkår, der sikrer en sund og bæredygtig konkurrence. Kvaliteten af ansættelsesvilkårene, herunder uddannelse, og passagerernes rettigheder bør respekteres.

3.3. Kommissionen har med rette identificeret nøgleområder, der kræver lovgivningsmæssigt fokus, navnlig i relation til det fælles europæiske luftrum, behovet for stærke mandater i internationale forhandlinger for at sikre vækst, samt fair konkurrence på markedet i EU såvel som på de internationale markeder. Kommissionen har også helt korrekt understreget behovet for at sikre internationale standarder og normer, der kan garantere en høj sikkerhed, og modvirke luftfartens klimaeffekt. For at støtte international handel med luftfartsrelaterede produkter fra EU, bør EU's bilaterale aftaler om luftfartssikkerhed også sigte mod at opnå gensidig anerkendelse af standarder for sikkerhedscertificering.

3.4. Alle dele af luftfartens værdinetværk er afhængige af en politik, der fremmer et gunstigt investeringsklima. På grund af deres høje faste omkostninger har luftfartsselskaber og lufthavne desuden behov for lovgivningsmæssige rammer, der understøtter stabilitet i planlægningen. I EU-institutionerne og i de enkelte lande diskuteres aktuelt en række lovgivningsmæssige anliggender, der alle kræver klare retningslinjer fra Kommissionen, og som på grund af deres relevans indgår i gennemførelsen af strategien ⁽⁸⁾.

3.4.1. Forbedring, anvendelse og styrkelse af bestemmelserne vedrørende ejerskab og kontrol er af særlig stor vigtighed (standardformulering i bilaterale luftfartsaftaler og i EU-bestemmelserne i forordning (EF) nr. 1008/2008). De udgør en central søjle i de internationale luftfartsaftaler, og uden bestemmelserne ville aftaleparterne ikke være i stand til at opfylde de aftalte, gensidige rettigheder. Kommissionen har foreslået såkaldte fortolkende retningslinjer, men de er formodentlig ikke tilstrækkelige som værktøj til at løse systemiske anliggender og forskelle for så vidt angår bestemmelsernes anvendelse, den retssikkerhed, der er forbundet hermed, og bestemmelsernes »effektivitet«. Der er behov for en tydelig kurs i EU's luftfartssektor, der står over for en omfattende konsolidering. Set i lyset af luftfartsaktiviteternes stigende betydning i makroøkonomisk sammenhæng og forskellene i lønsomhed i de enkelte luftfartsselskaber er disse blevet stadig mere interessante for internationale investeringsfonde og strategiske investorer. Konsolideringen må ikke ske på bekostning af forbindelserne. Det gælder navnlig på regionalt plan.

3.4.2. Fair konkurrence omfatter også overholdelse af arbejdstagernes rettigheder. Bestemmelser svarende til artikel 17a i luftfartsaftalen mellem EU og USA skal medtages i rammerne for forhandlinger med tredjelande. Det er afgørende at sikre rimelighed og gensidighed, størst mulig sikkerhed samt sociale standarder. I alle aftaler inden for rammerne af EU's luftfartspolitik over for tredjelande bør der tages hensyn til ILO's principper, og man bør stræbe efter gensidigt tilfredsstillende foranstaltninger, der kan sikre overholdelsen af disse ⁽⁹⁾.

3.4.3. EØSU opfordrer Kommissionen til at fremme den sociale dialog for at undgå social dumping og hindringer for det indre marked. Selv de mindste faglige aktioner kan i luftfartssektoren påvirke et stort antal flyafgange, passagerer og virksomheder, der er afhængige af turisme og handel. Hvis Kommissionen skal indfri forventningerne, skal der tages højde for dette, når den udvikler den helhedsorienterede tilgang til luftfart.

3.4.4. Droneteknologi er et yderst vigtigt emne, der bør analyseres tilbunds gående i strategien. Det drejer sig ikke længere udelukkende om hardware (dvs. dronernes størrelse og tekniske specifikationer), men også om software og droneteknologiens potentiale. EØSU bifalder det arbejde, der allerede er blevet igangsat af EASA på dette område. På baggrund af lovgivningsinitiativer i andre dele af verden er EU's indflydelse på dette innovationsområde imidlertid nødvendig for at sikre, at Europa ikke mister momentum med hensyn til at fremme innovationen på området og påvirke de internationale normer og standarder. Sikkerheden ved drift af droner har højeste prioritet.

⁽⁸⁾ EØSU vil derfor gerne endnu en gang henlede opmærksomheden på sine EUT C 241 af 7.10.2002, s. 29, EUT C 264 af 20.7.2016, s. 11 og se fodnote 1.

⁽⁹⁾ Se fodnote 4.

3.4.5. Kommissionen har med rette udpeget gennemførelsen af arbejdet med at skabe et fælles europæisk luftrum (SES) som centralt i den sammenhæng og understreger igen behovet for vedtagelse og gennemførelse af SES II. En fælles EU-ordning for luftrumsstyring er i EU-borgernes og forbrugernes interesse og også til gavn for miljøet og europæisk luftfarts generelle konkurrenceevne. Der kræves mere tilbunds gående analyser for at vurdere, hvorfor fremskridtene sker relativt langsomt. Navnlig har de funktionelle luftrumsblokke ikke indfriet forventningerne. En omfattende kommunikationsplan er nødvendig for at sikre en ærlig, ligefrem og tilbunds gående diskussion med medlemsstaterne og luftfartstjenesteudøverne samt forslag tilpasset til de enkelte medlemsstater for at støtte dem i at overvinde de aktuelle bekymringer og barrierer ved modernisering af deres respektive lufttrafikstyringsorganisationer. EØSU er overbevist om, at man ved at inddrage arbejdstagerne i de videre forhandlinger og gennemførelsen kan tage ordentlig hånd om de bekymringer, der er blevet rejst af arbejdsmarkedets parter. Endvidere kan SESAR, der er teknologisøjlen i SES, effektivt understøtte en yderligere integration af lufttrafikstyringen i EU ved at udvikle nye, fælles teknologiske applikationer. Netadministratoren skal yderligere udvikle et integreret europæisk rutenet, så lufttrafikkontrollen kan foregå på en sikker og effektiv måde.

3.4.6. Det er afgørende, at der fuldt ud tages hensyn til lufthavnene, og at de inddrages helhjertet i fuldførelsen af et omfattende EU-transportnet, idet det sikres, at lufthavnene har gode forbindelser til andre transportformer. Multimodalitet er centralt i den forbindelse. IKT og digitale løsninger kan også bidrage til at gøre EU's luftfartssektor mere effektiv ved at fremme multimodalitet og bæredygtighed.

3.5. Flyproducenterne konkurrerer om omsætningen på det globale marked. Den industrielle 4.0-revolution skaber helt unikke muligheder for flyproducenterne i EU. Der skal foretages en analyse og realiseres komplette synergier mellem EU-politikkerne på dette område. Disse producenter investerer i produktionsanlæg overalt i Europa og verden. Hvis luftfartens samlede vækstskabelse skal vurderes, kan hverken betydningen af EASA's certificering af producenterne eller økonomiske analyser undervurderes, eftersom disse virksomheder er temmelig store og konkurrerer på globalt plan.

3.6. Strategien er baseret på europæiske standarder, og man bør inden for rammerne af samordnede og koordinerede forhandlinger stræbe efter at få tredjelande til at acceptere disse. EU har allerede oprettet en struktur med henblik på at gennemføre og videreudvikle luftfartsaftalen mellem EU og USA. Bestemmelserne i aftalen gør det muligt for begge parter at videreudvikle konsensus om at forbedre, i fællesskab at gennemføre og sågar at udstrække disse standarder til tredjelande. Strategien bør derfor forsøge at anvende instrumenter, f.eks. Det Fælles Udvalg EU-USA, som et middel til at skabe en fælles forståelse med andre ligesindede lande verden over af, at en bæredygtig luftfart er afhængig af, at de grundlæggende værdier respekteres. EU og USA kunne indtage en førende rolle i forbindelse med fastsættelsen af globale standarder (herunder SESAR/NextGen). Der er stadig en mulighed for, at EU og USA i fællesskab vil kunne være førende inden for den globale luftfart.

3.7. Den europæiske luftfarts succes afhænger også af de ansattes færdigheder og kvalifikationer. Der bør derfor vedtages foranstaltninger for at gøre sektoren mere attraktiv og forhindre, at kvalificeret arbejdskraft forlader sektoren eller søger arbejde andre steder i verden.

4. Gennemførelse af luftfartsstrategien — forandringsledelse

4.1. EØSU erkender, at Kommissionen er nødt til at gøre en grundig indsats for at finde støtte til sine forslag hos medlemsstaterne og andre interessenter. Ikke desto mindre er politisk lederskab fra Kommissionens side en absolut nødvendighed. Der er behov for en klar forpligtelse for at sikre fuld udnyttelse af potentialet i EU's luftfartssektor, og samtidig er det vigtigt at respektere medlemsstaternes behov for at sikre pålidelige og sikre forbindelser og forsikre arbejdsmarkedets parter om, at de fortsat vil blive involveret i udviklingen og gennemførelsen af de nødvendige lovgivningsinitiativer.

4.2. Kommissionen har i sin meddelelse fremhævet flere emner, der skal indgå i lovgivningsinitiativer, og den fremhæver igen, at den ønsker deltagelse fra alle berørte parter. Ud over en handlingsplan, der beskriver, hvilke initiativer der vil blive fremlagt over de kommende år og på hvilket tidspunkt, er der imidlertid brug for en køreplan, der nærmere beskriver, hvordan Kommissionen vil inddrage interessenterne for at sikre deres helt afgørende deltagelse og ejerskab i processen.

4.3. Kommissionen nævner helt berettiget behovet for at styrke den sociale dialog i sektoren. Medarbejderne i luftfartssektoren er under et enormt pres. Under de vilkår er arbejdsmarkedsdialogen særlig vigtig med henblik på at inddrage arbejdsmarkedsparterne i processen og sikre deres engagement. Der skal redegøres nærmere for, hvordan Kommissionen forventer at strukturere den sociale dialog om emner i tilknytning til den helhedsorienterede tilgang.

4.4. Der er behov for en yderligere klarlægning af arbejdsretten og de gældende regler for social sikring for stærkt mobile medarbejdere i civil luftfart, eftersom der er betydelige mangler i reglerne for social beskyttelse af europæisk flypersonale, da lovgivningen på området er uklar. Der er behov for at ændre de eksisterende lovregler og sikre overensstemmelse mellem den tekniske lovgivning og lovgivningen om social sikring.

4.5. Gennemførelsen af lovgivningsmæssige foranstaltninger skal ske på baggrund af klimaforandringerne. Udviklingen af en luftfartsstrategi kan ikke ske uafhængigt af behovet for omgående at tage overordnet stilling til de (økonomiske, miljømæssige og sociale) omkostninger, der knytter sig til de mange konsekvenser af klimaforandringerne. EU's luftfartsindustri bør endvidere kigge nærmere på udfordringerne i forbindelse med udledningen af drivhusgasser som en mulighed for forskning og innovation.

4.6. Oplysninger om strategien og gennemførelsen heraf skal udsendes løbende. Mårettede oplysningsarrangementer for interessenter skal afholdes regelmæssigt.

4.7. Kommissionens generelle tilgang til luftfarten bør desuden være, at det er et prioriteret spørgsmål, som løbende tages op i dialogen med medlemsstaterne. I nogle tilfælde synes det primære problem at være en manglende forståelse på nationalt plan af luftfartssektorens reelle behov. Kommissionen bør overveje at støtte luftfartssektoren mere aktivt på nationalt plan i drøftelserne med medlemsstaterne.

4.8. EØSU opfordrer igen alle aktører inden for luftfarten til at gøre en aktiv indsats for at gennemføre strategien. En stærk, bæredygtig luftfartssektor er i alles bedste interesse, og vi må ikke forpasse den mulighed, som strategien frembyder.

Bruxelles, den 14. juli 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om anerkendelse af erhvervmæssige kvalifikationer for sejlads på indre vandveje og om ophævelse af Rådets direktiv 96/50/EF og Rådets direktiv 91/672/EØF

(COM(2016) 82 final — 2016/0050 (COD))

(2016/C 389/13)

Ordfører: Jan SIMONS

Rådet for Den Europæiske Union og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 23. marts og den 11. april 2016 at høre Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg i henhold til artikel 91, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om anerkendelse af erhvervmæssige kvalifikationer for sejlads på indre vandveje og om ophævelse af Rådets direktiv 96/50/EF og Rådets direktiv 91/672/EØF«

(COM(2016) 82 final — 2016/0050 (COD))

Det forberedende arbejde henvistes til Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations-samfundet, som vedtog sin udtalelse den 21. juni 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 518. plenarforsamling den 13.-14. juli 2016, mødet den 13. juli 2016, følgende udtalelse med 118 stemmer for, 2 imod og 6 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU er enig i, at den fælles ordning for erhvervmæssige kvalifikationer for sejlads på indre vandveje skal baseres på nødvendige kompetencer i stedet for de krav om erfaring, der traditionelt har været anvendt. Udvalget deler også forventningen om, at anerkendelse af erhvervmæssige kvalifikationer overalt i EU vil gavne udviklingen i sektoren for sejlads på indre vandveje.

1.2. Arbejdskraftens mobilitet inden for EU er et vigtigt spørgsmål set i forhold til imødegåelsen af den strukturelle mangel på kvalificerede dæksbesætningsmedlemmer. En obligatorisk vurdering af erhvervskompetencer for alle dæksbesætningsmedlemmer vil forbedre erhvervets image og tiltrækningskraft.

1.3. Bevarelse af de eksisterende sikkerhedsstandarder for store internationale vandveje skal betragtes som en minimumsbetingelse for en korrekt ibrugtagning af den nye ordning.

1.4. En forbedret regelhåndhævelse af de ansvarlige myndigheder vil på den ene side modvirke social dumping og på den anden side forbedre konkurrenceevnen og styrke loyal konkurrence.

1.5. EØSU mener, at et fortsat og udvidet tæt samarbejde mellem Kommissionen og de europæiske flodkommissioner, navnlig Centalkommissionen for Sejlads på Rhinen (CCNR), forbliver en forudsætning for en god forvaltning af det europæiske net af indre vandveje.

1.6. EØSU støtter, dog under forudsætning af at bestemte flodkommissioner inddrages, at der udover fælles kompetencekrav, som skal udarbejdes af Det Europæiske Udvalg for Udarbejdelse af Standarder for Sejlads på Indre Vandveje (CESNI), opstilles objektive kriterier for kortlægning af vandveje eller dele heraf, hvor der er tale om særlige risici, og hvor medlemsstaterne får mulighed for at stille yderligere krav som supplement til de fælles krav til erhvervmæssige kvalifikationer.

1.7. De politiske principper og mål, der ligger til grund for forslaget, skal hurtigst muligt formidles på mere eksplicit vis.

2. Indledning

2.1. Konkurrencedygtige industrier er afhængige af muligheden for at transportere store mængder gods på en omkostningseffektiv måde. Fartøjer til indlandssejlsads har en lastkapacitet svarende til hundredvis af lastbiler — en konvoj på fire skubbepramme (= 7 000 nettoton) svarer til 280 lastbiler på 25 nettoton hver. Dette kan bidrage til at spare transportomkostninger og beskytte miljøet.

2.2. Main-Donau-kanalen, Rhinen og Donau forbinder på direkte vis 13 medlemsstater fra Nordsøen til Sortehavet langs en strækning på 3 500 km. Hvert år transporteres der på disse vandveje ca. 500 mio. ton gods, hvor trafikken på Rhinen alene tegner sig for 67 % af transportmængden. Over 75 % af transporten ad indre vandveje inden for EU er grænseoverskridende transport. I Tyskland, Belgien og Nederlandene står transport ad de indre vandveje for en transportandel på henholdsvis 12,5 %, 25 % og 38,7 % og på Rhinkorridoren, det industrielle centrum i Europa, er det endda over 50 %.

2.3. Med last på 150 mia. tonkilometer om året spiller transport ad indre vandveje en vigtig rolle i EU's multimodale logistikkæder. Ifølge nylige undersøgelser medfører de 2,2 mia. EUR værditilvækst i sektoren for transport ad indre vandveje direkte og indirekte økonomiske gevinster på 13,2 mia. EUR, dvs. en multiplikationsfaktor på 6,0.

2.4. En række nøgletal vedrørende arbejdsmarkedet for transport ad de indre vandveje i EU:

- 41 500 arbejdstagere: ca. 14 650 bådførere og 26 850 driftsmedarbejdere
- Nederlandene, Tyskland, Frankrig, Luxembourg, Italien, Belgien, Rumænien og Bulgarien stiller 80 % af den samlede arbejdsstyrke inden for transport ad indre vandveje
- Langt størstedelen af arbejdstagerne er aktive på Rhinkorridoren
- Andelen af udenlandske arbejdstagere: 27 % i Nederlandene, 23 % i Tyskland og 14 % i Belgien
- 9 482 virksomheder er aktive inden for transport af de indre vandveje, hvoraf 45 % er nederlandske.

2.5. EØSU har før rådgivet Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen vedrørende denne erhvervssektor, bl.a. om socialpolitikken i en fælleseuropæisk lovgivning om sejlsads på indre vandveje fra 2005 ⁽¹⁾, de integrerede EU-handlingsprogrammer for transport ad indre vandveje, de såkaldte »NAIADES« fra 2006 ⁽²⁾ og NAIADES II-pakken fra 2014 ⁽³⁾.

2.6. Disse udtalelser, hvori »der opfordres til opbygning af en fælles socialpolitik for indlandsskibsfarten«, og hvor det fastslås at »dette er der blevet arbejdet med inden for rammerne af den sociale dialog i de seneste år, hvilket har resulteret i etablering af specifikke regler for arbejdstider i indlandsskibsfarten«, førte i 2014 til udvalgets opfordring om at »iværksætte yderligere initiativer. Den tilsigtede harmonisering af erhvervsprofiler og europæiske samordning af erhvervs kvalifikationer, som tager udgangspunkt i den sociale dialog, spiller en væsentlig rolle i den henseende. Kommissionen vil realisere disse tiltag gennem et tæt samarbejde med flodkommissionerne, navnlig Centralkommissionen for Sejlsads på Rhinen.«

2.7. I mellemtiden har Kommissionen intensiveret sit samarbejde med Centralkommissionen for Sejlsads på Rhinen om ovenstående, og der er allerede opnået en række vigtige resultater, såsom den fælles identifikation af krævede kompetencer (PLATINA tables of competencies) og oprettelsen i juni 2015 af Det Europæiske Udvalg for Udarbejdelse af Standarder for Sejlsads på Indre Vandveje (CESNI) med udgangspunkt i en fælles vilje til at forbedre lovgivningen for sejlsads på de indre vandveje. CESNI gik energisk i gang og udarbejdede allerede i 2015 standarder for tekniske krav til fartøjer på indre vandveje. Der er også truffet afgørelse om oprettelse af en CESNI-arbejdsgruppe om erhvervs mæssige kvalifikationer. CESNI forventes at spille en vigtig rolle, også i forbindelse med erhvervs mæssige kvalifikationer, gennem udarbejdelsen af de i forslaget nævnte standarder.

⁽¹⁾ EUT C 24 af 31.1.2006, s. 73.

⁽²⁾ EUT C 318, 23.12.2006, s. 218.

⁽³⁾ EUT C 177 af 11.6.2014, s. 58.

2.8. Kommissionens forslag er resultatet af lange og omfattende høringer af mange involverede organisationer og arbejdsmarkedets parter (såsom de internationale flodkommissioner: Centralkommissionen for Sejlads på Rhinen, Donaukommissionen, Savakommissionen, De Forenede Nationers Økonomiske Kommission for Europa, nationale administrationer med ansvar for politikudformning inden for transport ad indre vandveje og lovgivningsmæssige og administrative aktiviteter, erhvervsorganisationer: European Barge Union og European Skippers' Organisation, fagforbund: European Transport Workers' Federation — afdelingen for transport ad indre vandveje, PLATINA-plattformen til gennemførelse af NAIADES, europæiske uddannelsesinstitutioner inden for transport ad indre vandveje, EDINNA, Aquapol og European Federation for Inland Ports. De europæiske arbejdsmarkedsparter inden for transport ad indre vandveje omfatter European Barge Union, European Skippers' Organisation og European Transport Workers' Federation).

3. Resumé af Kommissionens forslag

3.1. Transport ad indre vandveje er en omkostningsbesparende og energieffektiv transportform, der kan anvendes mere effektivt til at understøtte energieffektivitet, vækst og industrielle udviklingsmål i Den Europæiske Union. Denne transportforms bidrag er imidlertid hæmmet af eksisterende problemer med hensyn til arbejdskraftens mobilitet, ledige stillinger, der ikke kan besættes, og misforhold mellem efterspurgte og udbudte kvalifikationer. Forskellige mindstekrav til erhvervmæssige kvalifikationer for sejlads ad indre vandveje i medlemsstaterne giver ikke de enkelte lande tilstrækkelige garantier i forbindelse med anerkendelsen af erhvervmæssige kvalifikationer for besætningsmedlemmer fra andre medlemsstater, særlig da dette også påvirker sejladssikkerheden.

3.2. Formålet med direktivet er at lette arbejdskraftmobiliteten i sektoren for transport ad indre vandveje ved at sikre, at faglærte arbejdstageres kvalifikationer anerkendes i hele EU. Initiativet bygger på over 19 års erfaring med direktiv 96/50/EF om erhvervelse af nationale bådførercertifikater og direktiv 91/672/EØF om gensidig anerkendelse af nationale bådførercertifikater for bådførere, der opererer på indre vandveje bortset fra Rhinen.

3.3. Forslaget udvider anerkendelsen af erhvervmæssige kvalifikationer til alle medlemmer af dæksbesætningen og bygger på de fornødne kompetencer. Det indeholder anerkendelse af kvalifikationer på hele det europæiske net af indre vandveje på grundlag af:

- fælles standarder for certifikater for bådførere og andre kategorier af dæksbesætningsmedlemmer
- fælles kriterier og procedurer for fastlæggelse af de nødvendige kompetencer
- fastlæggelse af kriterier, der sikrer, at den nødvendige viden om specifikke strækninger er begrundet i det tilsigtede sikkerhedsniveau.

Ifølge Kommissionen vil ikke blot arbejdstagerne nyde godt af en forbedret mobilitet og nye karrieremuligheder. Sektoren som helhed vil blive mere attraktiv for både virksomheder og arbejdstagere.

4. Generelle bemærkninger

4.1. EØSU er enig i, at den fælles ordning for erhvervmæssige kvalifikationer for sejlads på indre vandveje skal baseres på nødvendige kompetencer i stedet for de krav om erfaring, der traditionelt har været anvendt. Udvalget deler også forventningen om, at anerkendelse af erhvervmæssige kvalifikationer overalt i EU vil gavne udviklingen i sektoren for sejlads på indre vandveje.

4.2. Udvalget lægger stor vægt på et fortsat og udvidet samarbejde mellem Kommissionen og flodkommissionerne, især Centralkommissionen for Sejlads på Rhinen (CCNR). Først og fremmest CCNR's og Kommissionens fælles initiativ til at harmonisere og modernisere reglerne er vigtige for udviklingen af en sammenhængende politik for EU's net af indre vandveje. EØSU fremhæver vigtigheden af at etablere og opretholde lige konkurrencevilkår i sektoren for transport ad indre vandveje og understreger, at de moderniserede regler skal gå hånd i hånd med en moderniseret håndhævelse.

4.3. Som en del af NAIADES II-pakken sigter forslaget mod at indføre en fælles ordning for kompetencebaserede mindstekrav, hvilket har stor betydning for sikkerhedsniveauet på de indre vandveje i EU. Ifølge EØSU skal forslaget fastholde bedste praksis for alle kategorier af indre vandveje.

4.3.1. I henhold til forslaget kan medlemsstaterne derfor indføre undtagelser eller yderligere krav for visse vandveje eller dele heraf. Det siger sig selv, at disse foranstaltninger skal være målrettede og forholdsmæssige, således at deres omfang begrænses til det nødvendige. Overordnet set er der ikke planer om at sænke nogen af de gældende standarder. Sikkerhedsstandarderne på forskellige vandveje kan dog variere.

4.4. Transport ad indre vandveje på tværs af grænserne har ført til oprettelsen af flodkommissioner for internationale floder, der skal sikre en fælles ordning for kommerciel anvendelse. Som sådan har Rhin-ordningen en 200 år lang historie. Kommissionerne for floderne Donau, Mosel og Sava er senere kommet til.

4.4.1. Ordningen for Rhinen er ikke kun kendetegnet ved sin lange historie, men først og fremmest ved sin omfattende retlige ramme, især den internationale ordning.

4.4.2. Udvalget anser en udvidet og velfunderet institutionel ramme for at være uomgængelig med henblik på at sikre sammenhæng og konsekvens i lovgivningen for sejlads på det europæiske net af indre vandveje. Set ud fra såvel en institutionel som en økonomisk og social synsvinkel er et fortsat og udvidet tæt samarbejde mellem Kommissionen og CCNR i høj grad anbefalelsesværdigt.

4.5. EØSU støtter, dog under forudsætning af at bestemte flodkommissioner inddrages, at der udover fælles kompetencekrav, som skal udarbejdes af Det Europæiske Udvalg for Udarbejdelse af Standarder for Sejlads på Indre Vandveje (CESNI), opstilles objektive kriterier for kortlægning af vandveje eller dele heraf, hvor der er tale om særlige risici, og hvor medlemsstaterne får mulighed for at stille yderligere krav som supplement til de fælles krav til erhvervs-mæssige kvalifikationer.

4.6. Set i et europæisk perspektiv skal bevarelse af de eksisterende sikkerhedsstandarder for store internationale vandveje betragtes som en generel betingelse for en korrekt ibrugtagning af den nye ordning. En lang international tradition har ført til en koordineret tilgang på grundlag af flodbækkener, som generelt accepteres af alle relevante interessenter.

4.6.1. I den forbindelse fortjener Rhinen særlig opmærksomhed. På denne internationale vandvej, som sammen med Donau er en af de mest udfordrende set i et nautisk perspektiv, foregår over 2/3 af trafikken på Europas indre vandveje. Staterne langs dens bredder har allerede etableret et højt sikkerhedsniveau på grundlag af den reviderede konvention om sejlads på Rhinen, som CCNR fører tilsyn med.

4.7. CCNR har allerede etableret en bindende multinational mekanisme til kortlægning af strækninger med særlige risici. Efter EØSU's mening vil en koordinering på fællesskabsplan af nationale beslutninger og beslutninger truffet af flodkommissioner være et fremskridt set i forhold til kvalificerede arbejdstageres mobilitet.

4.7.1. Der bør derfor opstilles fælles kriterier for definitionen af en særlig risiko. EØSU anerkender, at fastsættelsen af generelle og objektive kriterier med henblik på at definere strækninger, hvor der opstår særlige risici, også giver en fordel i form af en gennemsigtig beslutningsproces med et udvidet anvendelsesområde.

4.7.2. For Donau findes der endnu ikke en bindende multinational mekanisme til kortlægning af strækninger med særlige risici. Medlemsstaternes foranstaltninger, der støttes med EU-finansiering, og som er møntet på at forbedre og sikre forholdene for sejlads på Donau, anser EØSU for at være en afgørende faktor for udvikling af korridoren.

4.7.3. Et forslag til en metode til udpegning af vandveje eller dele heraf, hvor der er særlige risici kan være:

1) Der opstilles generelle kriterier for de faglige kvalifikationer, der kræves.

2) Nationale floder: stater langs bredderne fremsætter forslag, CESNI rådgiver, beslutning ved Kommissionen (delegeret retsakt).

3) Internationale floder: flodkommissioner med en international ordning følger de generelle kriterier. Staterne langs bredderne fremsætter forslag, når det er passende, efter samordning med flodkommissionerne, forslagene behandles i CESNI, og der træffes afgørelse ved delegerede retsakter (Kommissionen).

4.8. Formålet med forslaget er at fremme arbejdskraftmobiliteten på et indre arbejdsmarked for transport ad indre vandveje, som er tilgængeligt for arbejdstagere fra alle medlemsstater, og dermed imødegå den strukturelle mangel på kvalificerede besætningsmedlemmer. EØSU bekræfter, at dette vigtige spørgsmål fortjener stor opmærksomhed.

4.8.1. En obligatorisk vurdering af erhvervskompetencer for alle besætningsmedlemmer allerede på operationelt plan vil forbedre erhvervets image og tiltrækningskraft for såvel lærlinge med en lærlingekontrakt som personer med en anden uddannelse.

4.8.2. EØSU støtter Kommissionens bestræbelser på at sikre, at sektoren fortsat skal være tilgængelig for mere praksisorienterede arbejdstagere. Nye muligheder for hurtig opkvalificering for personer, der skifter karriere, og som allerede har en søfartsbaggrund eller en anden form for baggrund, hilses ligeledes velkommen af EØSU.

4.9. EØSU indser, at forslaget er baseret på velovervejede politiske valg. Det er imidlertid ikke nemt at overskue disse politiske valg ud fra selve forslaget. Udvalget anbefaler derfor kraftigt, at principperne og målene med den valgte politik formidles mere eksplicit.

5. Særlige bemærkninger

5.1. En større reduktion af relevante dokumenter samt arkivering og ajourføring af disse på elektronisk vis kunne effektivisere håndhævelsen og lette de administrative byrder, samtidig med at kontroltjenesterne kommer til at fungere bedre. Som følge heraf vil social dumping blive modvirket, mens konkurrenceevne og en loyal konkurrence vil blive styrket.

5.1.1. EØSU anbefaler kraftigt, at arbejdsmarkedets parter, de internationale flodkommissioner og kontrolmyndighederne involveres og engageres i den henseende.

5.2. Praktiske prøver udføres normalt om bord på et fartøj, men bør også være mulige i en simulator under forudsætning af, at personen har den fornødne praktiske erfaring. CESNI bør derfor fastsætte en ensartet standard for de tekniske karakteristika og funktioner, der skal gælde for navigationssimulatorer i tilknytning til fartøjer på indre vandveje, sammen med standarder for godkendelse af sådanne instrumenter.

5.2.1. Det foreslåede direktiv accepterer også godkendte uddannelsesprogrammer i stedet for administrative eksamener. I den forbindelse bemærker EØSU, at det bør sikres, at der ikke er nogen interessekonflikt mellem eksaminatoren og den lærer eller underviser, der har en kandidat til eksamen.

5.2.2. EØSU bifalder anerkendelsen af godkendte uddannelsesprogrammer, men er alvorligt i tvivl om merværdien herved, hvis der ikke etableres et godt system til evaluering og sikring af kvaliteten.

5.2.3. Også forslagets mulighed for, at en person kan gå til praktiske prøver i de nødvendige færdigheder inden for rammerne af ikkeformel og uformel læring, dvs. vedkommende lærer, mens han/hun allerede sejler, er i overensstemmelse med den relevante udtalelse fra udvalget⁽⁴⁾.

5.3. Supplerende regler for specifikke typer af aktiviteter skal også overvejes, når internationale sikkerhedsstandarder allerede gælder, f.eks. inden for passagertransport. EØSU bemærker, at dette også kan gælde for de LNG-eksperter, der kræves ved bunkring af fartøjer på indre vandveje. Det bør imidlertid erkendes, at søfartsstandarder ikke er hensigtsmæssige for fartøjer på indre vandveje.

⁽⁴⁾ EUT C 13 af 15.1.2016, s. 49.

5.4. I henhold til Kommissionens konsekvensanalyse »udgør andelen af selvstændige og arbejdstagere i Europa henholdsvis 27 % og 73 %.« Disse tal er imidlertid mindre nyttige, hvis der ikke foretages en sondring mellem gods- og passagertransport, idet 40 % af beskæftigelsen er forbundet med passagersejlad og små og mellemstore virksomheder, der ejer/driver ét fartøj, repræsenterer 80-90 % af markedet i den vestlige del af EU, især i Belgien, Nederlandene, Frankrig og Tyskland.

5.5. EØSU bifalder, at både Kommissionen og medlemsstaterne vil evaluere gennemførelsen af direktivet, men mener, at flodkommissionerne også skal inddrages i denne proces. En sådan evaluering på nationalt, europæisk og internationalt plan udgør ifølge EØSU et godt udgangspunkt for en eventuel fremtidig revision af direktivet om nødvendigt.

Bruxelles, den 13. juli 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA